

รายงานการพิจารณาคึกษา

เรื่อง การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)

ขอมคณะกรรมการการพัฒนาศังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี

ผูสูวอายุ คนพิการ และผูดอยโอกาส

วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ
(Disability Inclusive Development : DID)

ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
ประธานคณะกรรมการ

พลตรี โอสถ ภาวิไล
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นางทัศนียา ยูวานนท์
เลขานุการคณะกรรมการ

พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ
โฆษกคณะกรรมการ

นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการธิการ

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการธิการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ที่ปรึกษาคณะกรรมการธิการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
กรรมการธิการ

นายมนเฑียร บุญตัน
กรรมการธิการ

นายยุทธนา ทัพเจริญ
กรรมการธิการ

พลเอก วลิต โรจนภักดี
กรรมการธิการ

นายอำพล จินดาวัฒนะ
กรรมการธิการ

พลเรือเอก อะดุง พันธุ์เอี่ยม
กรรมการธิการ

นายอนุพร อรุณรัตน์
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

คณะกรรมการกิจการคนพิการ

นายมนเทียร บุญตัน
ประธานคณะกรรมการ

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นางสาวเครือวัลย์ เทียงธรรม
อนุกรรมการ

นางสาววิจิตา รชตะนันท์กุล
อนุกรรมการ

นางสาววันทนี พันธ์ชาติ
อนุกรรมการ

นายวิทูต บุญนาค
อนุกรรมการ

นายสว่าง ศรีสม
อนุกรรมการ

นายสุชาติ โอวาทวรรณสกุล
อนุกรรมการ

นางอาทิตา นรารวัชร
อนุกรรมการ

นายรัตน์ กิจจธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ

นางสาวงามตา อติสิรวาษ์
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

พลตรี ไอสถ ภาวิไล

ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายชูศักดิ์ จันทยานนท์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายธีรยุทธ สุนทรวิท
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางนุชจारी คล้ายสุวรรณ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางพวงแก้ว กิจธรรม
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางวัชรารัฐ ไร่ไพบูลย์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายศุภชีพ ดิษเทศ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางสาวสรานฎภัทร อนุมติราชกิจ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายสุพล บริสุทธิ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายเอกกมล แพทยานันท์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์ณัฐนียา ไตรรักษา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙ / (ร๒๐)

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๓) ซึ่งคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอรับรองหรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม พิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายวัลลภ ตังคณานุก์รัช	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตรี โอสภ ภาวิไล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางทัศนียา ยวนานนท์	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	กรรมการ
๑๒. นายมนเทียร บุญตัน	กรรมการ
๑๓. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ

๑๔. พลเอก วลีต โรจนภักดี	กรรมการ
๑๕. นายอำพล จินดาวัฒนะ	กรรมการ
๑๖. พลเรือเอก อะดุง พันธุ์เอี่ยม	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาร่างดังกล่าว ต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) วัลลภ ตังคณานุรักษ์

(นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์)

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวภิรมย์ นิลทัพ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
การพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

(นางธนยา สิงห์ภูมิ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
การพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ
สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๖

พิมพ์ปญา พิมพ์
ภิรมย์ ทาน
ภิรมย์ ตรวง

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)
ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๓) โดยมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสืบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนา สังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยรวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ โดยมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการคนพิการ และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการทำหน้าที่พิจารณาศึกษาซึ่งคณะอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑) นายมณฑิร บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นางสาวเครือวัลย์ เทียงธรรม	อนุกรรมการ
๕) นางสาววิจิตา รชตะนันท์กุล	อนุกรรมการ
๖) นางสาววันทนี พันธ์ชาติ	อนุกรรมการ
๗) นายวิฑูต บุณนาค	อนุกรรมการ
๘) นายสว่าง ศรีสม	อนุกรรมการ
๙) นายสุชาติ โอวาทวรรณสกุล	อนุกรรมการ

(ข)

๑๐) นางอาทิตยา นรารวัชร	อนุกรรมการ
๑๑) นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒) นางสาวงามตา อติสิริวัชร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย

๑) พลตรี โอสธ ภาวิไล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒) นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓) นายธีรยุทธ สุคนธวิท	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๔) นางนุชจारी คล้ายสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๕) นางพวงแก้ว กิจธรรม	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๖) นางวัชร ธีรไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗) นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘) นางสาวสรณัทธ อนุมิตรราชกิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙) นายสุพล บริสุทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐) นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑) นายเอกกมล แพทยานันท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒) รองศาสตราจารย์ณัฐนียา ไตรรักษา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวภิรมย์ นิลทัพ ผู้บังคับบัญชา
กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ และนางธนยา สิงห์มณี นิติกรชำนาญการ กลุ่มงาน
คณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการตามข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗

๒.วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะกรรมการกิจการคนพิการ ได้พิจารณาศึกษาการพัฒนาที่ครอบคลุม
ถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยจัดประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาในประเด็น
ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๗ ครั้ง ดังนี้

- (๑) การประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ วันพุธที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒
- (๒) การประชุม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
- (๓) การประชุม ครั้งที่ ๓๘/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
- (๔) การประชุม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- (๕) การประชุม ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- (๖) การประชุม ครั้งที่ ๓๒/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๔
- (๗) การประชุม ครั้งที่ ๓๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔
- (๘) การประชุม ครั้งที่ ๓๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔
- (๙) การประชุม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕
- (๑๐) การประชุม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕
- (๑๑) การประชุม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

(ค)

- (๑๒) การประชุม ครั้งที่ ๘/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖
- (๑๓) การประชุม ครั้งที่ ๙/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖
- (๑๔) การประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗
- (๑๕) การประชุม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
- (๑๖) การประชุม ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
- (๑๗) การประชุม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๗ วันอังคารที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๒.๒ การเชิญบุคคลและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น
เพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

๒.๒.๑ สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงบประมาณ

(๑) นางสาวเพ็ญแข จันทรวงศ์	ที่ปรึกษาสำนักงบประมาณ
(๒) นางสาวศรินทิพย์ ธนวิจิตรพันธ์	ผู้อำนวยการกองจัดทำงบประมาณ
ด้านสังคม ๑
(๓) นายธีรเดช ธีรพร	ผู้อำนวยการกองจัดทำงบประมาณ
ด้านสังคม ๓
(๔) นายพลากร ม่วงพันธ์	ผู้อำนวยการกองจัดทำงบประมาณ
ด้านเศรษฐกิจ ๔
(๕) นายพร้อมพงษ์ พงศ์ธารา	ผู้อำนวยการกองจัดทำงบประมาณ
ด้านสังคม ๔
(๖) นางมัลลิกา ภูษาทอง	นักวิเคราะห์งบประมาณเชี่ยวชาญ
(๗) นายภัทรพงศ์ พุ่มผลึก	รักษาการนักวิเคราะห์งบประมาณ
เชี่ยวชาญ
(๘) นางสาวสรวรยา คุ่มพันธ์	นักวิเคราะห์งบประมาณ
ชำนาญการพิเศษ
(๙) นางสาวชिरาพร อำนวยโชค	นักวิเคราะห์งบประมาณ
ชำนาญการพิเศษ
(๑๐) นางสาวศรีสมพร วีรทัตประภา	นักวิเคราะห์งบประมาณ
ชำนาญการพิเศษ
(๑๑) นายกตเวที เจริญพงศ์	นักวิเคราะห์งบประมาณ
ชำนาญการพิเศษ
(๑๒) นางสาวอรทัย ชูเมือง	นักวิเคราะห์งบประมาณ
ชำนาญการพิเศษ
(๑๓) นางสาวนฤมล กลั่นแสง	นักวิเคราะห์งบประมาณ
ชำนาญการ
(๑๔) นางสาวจิตติมา วงศ์สายตา	นักวิเคราะห์งบประมาณปฏิบัติการ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๑) นางสาวจินนาค์กูร โรจนนันต์	รองเลขาธิการ
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ
(๒) นางสาวภัทรพร เล้าวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการลงทุนพัฒนาสังคม
(๓) นางสาวกานดา ชูเชิด	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม
(๔) นางสาวมนต์ทิพย์ สัมพันธ์วงศ์	ผู้อำนวยการกองพัฒนาข้อมูล
และตัวชี้วัดสังคม
(๕) นางกิ่งแก้ว เปรียบพร้อม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการ

๒.๒.๒ กระทรวงการคลังกรมบัญชีกลาง

(๑) นางมัลลิกา อัทธาสกิจ	ผู้อำนวยการกองกำกับและพัฒนา
ระบบเงินนอกงบประมาณ
(๒) นายมารุต ปรียากร	นักวิชาการคลังชำนาญการพิเศษ

๒.๒.๓ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

(๑) นางสาววรรณวรรณ โกวาทิ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการ
(๒) นางสาววิมลรัตน์ พรหมรักษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการ

๒.๒.๔ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(๑) นางธนาภรณ์ พรหมสุวรรณ	อธิบดี
(๒) นางสาวอณิรา อินนท์	รองอธิบดี
(๓) นางณฐอร อินทร์ดีศรี	ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริม
และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
(๔) นางพัชรมณต์ ปิติปัญญากุล	ผู้อำนวยการกองส่งเสริม
สิทธิและสวัสดิการคนพิการ
(๕) นายพิชัญญะ ใหญ่แก่นทราย	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและงบประมาณ
(๖) นางสาวเพ็ญประภา กุลบุตรดี	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและงบประมาณ
(๗) นางสาวอรอนงค์ เขียรไทย	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและงบประมาณ
(๘) นางสาวยิ่งลักษณ์ ศรีบุญเรือง	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
(๙) นางสาวพัชรี ศรีสละ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
(๑๐) นางสาววัลภา มณีเชษฐา	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
(๑๑) นางสาวชลลดา พุ่มพุกษ์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

(จ)

(๑๒) นางสาวพัฒนา วัชรังค์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
(๑๓) นางฐาปณีย์ อินทรทัต	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
(๑๔) นางสาวเพ็ญประภา กุลบุตรดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
(๑๕) นางสาวบุษิษญาค์ณัฐ ธรรมานุสาร	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
(๑๖) นายสมพงษ์ บัวระภา	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
(๑๗) นางสาวชลลดา พุ่มพฤษย์	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
(๑๘) นางสาวบุษบากร จักรสมศักดิ์	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
(๑๙) นายสมพงษ์ บัวระภา	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
(๒๐) นางสาวพรอนันต์ บุญเลิศ	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
(๒๑) นางสาวพรสวรรค์ ดำเนินผล	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
(๒๒) นางเกสร่า ทองเปลว	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
(๒๓) นางสาวทิพวัลย์ เตชะโชติวิเศษ	นักวิชาการการเงินและบัญชีปฏิบัติการ
(๒๔) นางสาวขวัญณัทธา โตใหญ่	นักพัฒนาสังคม
(๒๕) นางสาวสุภาพรรณ เจริญพิพัฒนสุข	นักพัฒนาสังคม
(๒๖) รศ.ดร. ปกรณ์ ศิริประกอบ	หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ที่ปรึกษาโครงการจัดทำแผน พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๒.๒.๕ กระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

(๑) นายปัญญา ชูพานิช	ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบาย และแผนการขนส่งและจราจร
(๒) นายเรีงศักดิ์ ทองสม	ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบ การขนส่งและจราจร

๒.๒.๖ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๑) นางสาวรัตนา จรุงศักดิ์สิทธิ์	ผู้อำนวยการ กองขับเคลื่อนดิจิทัลเพื่อสังคม
(๒) นางสาวกรรณิการ์ ยามาเจริญ	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ ผู้อำนวยการกลุ่มขับเคลื่อนสังคมดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียม
(๓) นางสาวสุชาดา อินลักษณะ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ
(๔) นางสาวฐานิตา ศรีนวล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
(๕) นายบริสุทธิ์ ผดุงโกลสุริย์	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ

๒.๒.๗ กระทรวงมหาดไทย

- (๑) นายโสภณ สุวรรณรัตน์
- (๒) นายธนิศร์ วงศ์ปิยะสถิตย์
- (๓) นางสาวธัญรัตน์ ธารีศัพท์

ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการ

๒.๒.๘ กระทรวงยุติธรรม

- (๑) นางสาวแสงนภา ศรสิทธิ์
- (๒) นางสาววรารณณ์ ภารัตตะ
- (๓) นางสาวกนกรัตน์ สิมะราช
- (๔) นางสาวภรรคพร เล็กขาว

ผู้อำนวยการกองบริหาร
ทรัพยากรบุคคล
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการ

๒.๒.๙ กระทรวงยุติธรรม

- นางสาวพัชรศรี ศรีเมือง

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงยุติธรรม

๒.๒.๑๐ กระทรวงแรงงาน

- (๑) นายนาวัน ธาราแสง
- (๒) นางสาววารุณี ลังกาพันธ์
- (๓) นางสาวเกศรินทร์ กันโท
- (๔) นางสาวสมปอง จันทะศรี
- (๕) นายเครือ บทนอก
- (๖) นายปริญญา บุตรดา

ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบาย
แรงงานนอกระบบ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานแผนงาน
และงบประมาณ
นักวิชาการแรงงานชำนาญการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการ

๒.๒.๑๑ กระทรวงศึกษาธิการ

- (๑) นางณัฐกฤตา พิงสุข
- (๒) นางสาวนพศร พรหมณีพิสมัย
- (๓) นางสาววรลักษณ์ ดุรงค์กาญจน์
- (๔) นางบุญญพัชชาณัฐ ใจสถาน
- (๕) นายศิริเดช คุรุเวชสมบุรณ์

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มแผนและงบประมาณ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ

(ช)

(๖) นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ	นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ
(๗) นางสาวมนต์ธิดา พลเลิศ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
(๘) นางสาวนพศร พรหมณีพิศมัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
(๙) นางสาวศรีวรรณ ศรีสุวรรณภรณ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
(๑๐) นางสาวสำเภาเงิน ขาติสำราญ	นักวิชาการศึกษาคำนาฏการ
(๑๑) นางสาวอัญชลี ฅนอมว่า	นักวิชาการศึกษาคำนาฏการ
(๑๒) นายศุภชัย ฅนณัฐธิน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
(๑๓) นางรจยา อินต๊ะวงศ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
(๑๔) นางสาวภัทรินทร์ พูลนิล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
(๑๕) นางสาวสาสินี รอดคำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
(๑๖) นายศุภวุฒิ พุฒขวัญ	นักวิชาการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษ
(๑๗) นายศุภวุฒิ พุฒขวัญ	นักวิชาการศึกษา
(๑๘) นางสาวภิญญดา จงประเสริฐ	ครูผู้ช่วย

๒.๒.๑๒ กระทรวงสาธารณสุข

(๑) แพทย์หญิงภัทรา อังสุวรรณ	ผู้อำนวยการสถาบันสิรินธร เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางการแพทย์แห่งชาติ
(๒) นายแพทย์ธีรพงศ์ ตุนาค	ผู้อำนวยการกองบริหารการสาธารณสุข
(๓) นางธิดิภัทร ฅูหา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เชี่ยวชาญ
(๔) นางสาวสุรีย์ บุญเฉย	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ
(๕) นางศุภิพันธ์ โสคันดา	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
(๖) นายฅินกร โนรี	นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ
(๗) นางสาวสินี แก้วสว่าง	นักร้องภาพบำบัดชำนาญการ
(๘) นางสาวปรีดี สำราญทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
(๙) นางสาวจารุวัลย์ คำช่วย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
(๑๐) นางกฤติกา ฅิดโฉม	นักวิชาการสาธารณสุข

(ซ)

๒.๒.๑๓ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(๑) นางสาวปิยมาภรณ์ สุวรรณเจริญพร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๒) นางสาวสุภาวดี ธรรมเกต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๓) นางสาวอนันต์ลดา โชติมงคล	นักวิจัย
(๔) นายวีระชัย จันทร์สุด	นักวิจัย
(๕) นางสาวอรอินทรา ภูประเสริฐ	นักวิจัย
(๖) นางสาวสรินยา ควิสิทธิ์	นักวิจัย

๒.๓ การจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น

(๑) คณะกรรมการการจัดสัมมนากลุ่มย่อยการคุ้มครองสิทธิและเสริมพลังคนพิการ เรื่อง “๓ ปีวุฒิสภา : ทิศทางการปฏิรูปประเทศด้านสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ” เมื่อวันพุธที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ ณ ห้องประชุม ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา

(๒) คณะกรรมการจัดเสนาโตะกลม เรื่อง "ทิศทางการขับเคลื่อนประเด็น การปฏิรูปประเทศด้านคนพิการภายหลังสิ้นสุดแผนปฏิรูปประเทศ" เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ ณ ห้อง THE EnCony ชั้น Ground โรงแรม ดิเอนโคนี เรสซิเดนซ์ จังหวัดระยอง

๒.๔ การศึกษากฎหมาย ข้อมูล เอกสารชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งานวิชาการ รายงานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยคณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการ กิจการคนพิการ ดำเนินการพิจารณาศึกษากรณีดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณารายงาน ของคณะอนุกรรมการด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงาน การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียดตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้พิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ขอให้โปรดแจ้งไปยัง คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนสืบไป

(นางทัศนียา ยวนนท์)

เลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

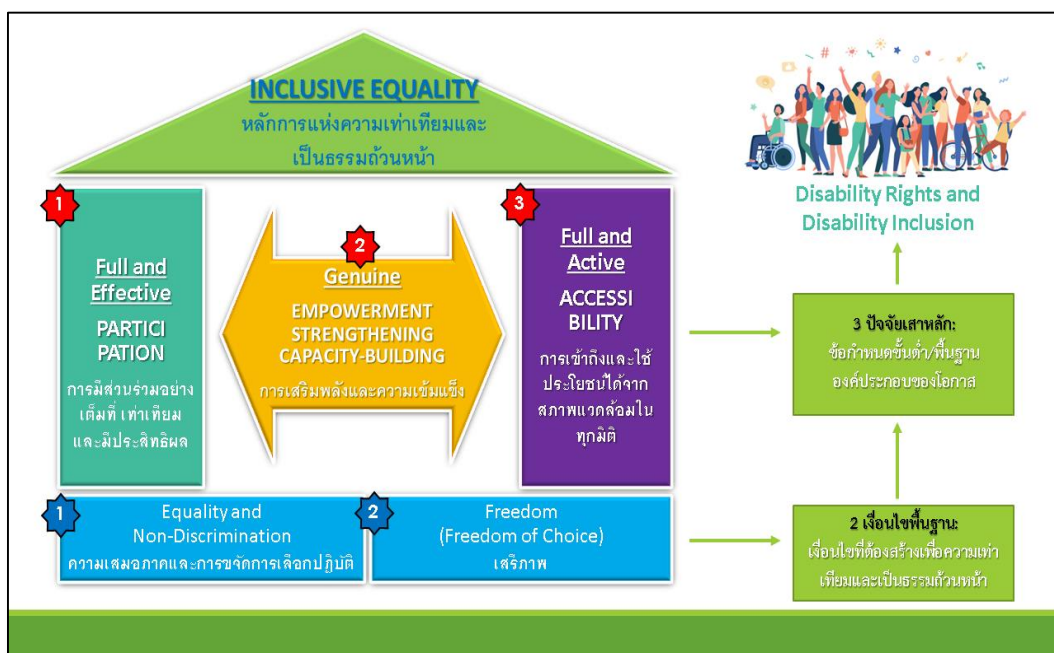
บทสรุปผู้บริหาร
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ
(Disability Inclusive Development : DID)

การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) เป็นการนำหลักการการพัฒนาที่ครอบคลุม ((Inclusive Development : ID) โดยยกตัวอย่างคนพิการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาที่ครอบคลุมและคนพิการเป็นตัวชี้วัดสำคัญของการพัฒนาที่ครอบคลุมดังกล่าว โดยในทุกการพัฒนาจะต้องมีคนพิการเข้าไปผนวกรวมหรือหลอมรวมในการพัฒนานั้น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม การติดตามและประเมินผลว่าการพัฒนาครอบคลุมถึงคนพิการหรือไม่นั้น สามารถติดตามได้การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสะท้อนการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (DID) ได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยต้องมีการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๑ วรรคสี่ได้รับรองไว้ว่ารัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ

คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการพิจารณาศึกษาการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) ในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้นำกรอบแนวคิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality Framework) มาเป็นหลักการพื้นฐานในการพิจารณาศึกษาประเด็น DID เนื่องจากเป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (DID) ซึ่งสอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยหลักการ Inclusive Equality ซึ่งประกอบด้วย ๓ ปัจจัยและ ๒ เงื่อนไข โดย ๓ ปัจจัย ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่เท่าเทียม และมีประสิทธิภาพของคนพิการและองค์กรด้านคนพิการ (Full and Effective Participation) (๒) การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมในทุกมิติ (Accessibility) (๓) การเสริมพลังอำนาจหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มศักยภาพ (Empowerment / Capacity Building) และ ๒ เงื่อนไขพื้นฐาน ได้แก่ (๑) ความเสมอภาคและการจัดการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non-Discrimination) และ (๒) เสรีภาพ (Freedom) โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือ คนพิการจะต้องมีทั้งบทบาทหน้าที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากระแสหลัก ต้องมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้การขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายเป็นไปตามสิทธิ ความต้องการจำเป็นและเจตจำนงของคนพิการซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันแต่ละประเภท ความพิการ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาการดำเนินการด้านการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยเฉพาะการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ผ่านการติดตามการดำเนินงานและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ การติดตามการจัดทำแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และการติดตามการจัดทำ
 ร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ประกอบกับ
 การติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐต่างๆ ปรากฏว่ายังพบความท้าทาย ปัญหาอุปสรรค
 และช่องว่างในการผนวกรวมประเด็นคนพิการ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผน/
 โครงการ/กิจกรรม การพัฒนากฎหมาย การจัดสรรงบประมาณ การจัดตั้งโครงสร้างหรือกลไก ไปจนถึง
 การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติ ของหน่วยงานต่างๆ ที่ควรเป็นไปตามมาตรา ๗๑ วรรคสี่ แห่งรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา
 คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้น เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ร่วมกันขับเคลื่อน
 งานบูรณาการประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลักอย่างเป็นรูปธรรม คณะอนุกรรมการ
 กิจการคนพิการ จึงได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability
 Inclusive Development: DID) เพื่อขอให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จำนวน ๘ ข้อ ดังนี้

๑. การกำหนดกฎหมาย นโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ต้องคำนึงถึง
 หลักการแห่งความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality) เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
 ที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยประกอบด้วย ๓ ปัจจัยเสาหลัก
 ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ที่เท่าเทียม และมีประสิทธิผลของคนพิการและองค์กรด้านคนพิการ
 (Full and Effective Participation) (๒) การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมในทุกมิติ
 (Accessibility) (๓) การเสริมพลังอำนาจหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้
 อย่างเต็มศักยภาพ (Empowerment / Capacity Building) ประกอบด้วย ๒ เเงอนไขพื้นฐาน ได้แก่
 (๑) ความเสมอภาคและการขจัดการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non-Discrimination)
 และ (๒) เสรีภาพ (Freedom) โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือ คนพิการจะต้องมีทั้งบทบาท
 หน้าที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากระแสหลัก ต้องมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ
 เพื่อให้การขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายเป็นไปตามสิทธิ ความต้องการจำเป็นและเจตจำนง
 ของคนพิการซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างตามแต่ละประเภทความพิการ

ทั้งนี้ ควรต้องนำหลักการและวิธีการเกี่ยวกับ “การพัฒนากระแสหลักที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development)” ตามที่พันธกรณีระหว่างประเทศและเอกสารขององค์การระหว่างประเทศต่างๆ เน้นย้ำไว้ไปปรับใช้ ได้แก่

(๑) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) อ้างอิงถึงคนพิการโดยตรงใน ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์ และ ๑๑ ตัวชี้วัด

(๒) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ข้อที่ ๓๒ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

(๓) ปฏิญญาจากการดำว้ด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕ (Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with Disabilities, ๒๐๒๓ – ๒๐๓๒)

(๔) แถลงการณ์ปักกิ่งว่าด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy)

(๕) ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy)

(๖) แนวทางของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการครอบคลุมคนพิการไว้ใน การดำเนินการระดับโลกของสหภาพยุโรป (EU Guidance note on inclusion of persons with disabilities in EU global actions)

(๗) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการและความร่วมมือเพื่อประชาคมอาเซียนที่ฟื้นตัวได้ (ASEAN Declaration on Disability-Inclusive Development and Partnership for a Resilient ASEAN Community)

(๘) การเดินทางสามทศวรรษสู่การครอบคลุมถึงคนพิการ: การประเมินสถานะของการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการในเอเชียและแปซิฟิก (A Three-Decade Journey towards Inclusion: ASSESSING THE STATE OF DISABILITY-INCLUSIVE DEVELOPMENT IN ASIA AND THE PACIFIC)

๒. การจัดทำงบประมาณที่ต้องครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting: DIB) ซึ่งเป็นหลักประกันสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development: DID) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด โดย

๒.๑ ขอให้รัฐบาล สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดไว้ตั้งแต่แนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ คู่มือปฏิบัติการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ แบบฟอร์มคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี ไปจนถึงในระบบการจัดการงบประมาณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Budgeting) ระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) และระบบสารสนเทศติดตามประเมินผลแห่งชาติ (eMENSUR) โดยสามารถกำหนดประเด็นคนพิการเป็นหนึ่งในแนวทางฯ หนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ฯ

หรือการกำหนดเป็นหมวด/คำสำคัญ/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด/กลุ่มเป้าหมายมาตรฐาน ในคู่มือฯ แบบฟอร์มฯ และทั้ง ๓ ระบบ ข้างต้น ซึ่งยังช่วยให้สามารถสืบค้นข้อมูลงบประมาณเกี่ยวกับคนพิการลึกลงไปถึงรายละเอียดของเนื้อหาโครงการและกิจกรรมได้ เพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๑ บัญญัติว่า “ในการจัดสรรงบประมาณรัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๒.๒ ขอให้สำนักงานงบประมาณ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนงาน กิจกรรม และโครงการ ที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการหรือมีคนพิการเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรง (Disability Specific Development : DSD) แต่เป็นโครงการที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development: DID) รวมถึงเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการ DID ต้องเข้าเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ได้แก่ (๑) คนพิการหรือองค์กรของคนพิการจะมีส่วนร่วมหรือไม่ คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ (Participation) โดยต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติที่ห้ามคนพิการเข้าไปมีส่วนร่วม (Non-Discrimination) (๒) คนพิการจะได้ประโยชน์หรือไม่ มีการจัดสรรทรัพยากรหรือสิทธิประโยชน์ให้แก่คนพิการหรือไม่ โดยอาจมีกระบวนการตรวจสอบและประเมินว่าผลผลิต ผลลัพธ์หรือผลกระทบส่งผลต่อคนพิการด้วย (Beneficiary) (๓) คนพิการจะได้รับการเสริมพลังหรือพัฒนาศักยภาพในทางใดทางหนึ่งหรือไม่ (Empowerment หรือ Capacity Building) (๔) สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและดิจิทัล ไปจนถึงบริการ ซึ่งเกิดจากโครงการ หรือกิจกรรมดังกล่าว คนพิการมีสิทธิที่จะเข้าถึงได้หรือไม่ (Accessibility) มีการออกแบบที่ทุกคนเข้าถึงได้หรือไม่ (Universal Design หรือ Inclusive Design) หรือ (๕) มีการเก็บข้อมูลหรือสถิติเกี่ยวกับคนพิการหรือไม่ (Data collection and statistics) เป็นต้น

๒.๓ ขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ควบคู่เชื่อมโยงไปกับการจ้างงานคนพิการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้กับทุกหน่วยงานอย่างถูกต้องและชัดเจน

๓. การปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ที่ระบุดูครอบคลุมถึงคนพิการ ทั้ง ๕ หมายเหตุ ๗ กลยุทธ์ อย่างจริงจัง ได้แก่

(๑) หมายเหตุที่ ๔ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง กลยุทธ์ที่ ๒ การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๓ พัฒนาบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพรูปแบบใหม่ที่น่าไปสู่การสร้างสังคมสูงวัยที่มีสุขภาวะ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นอารยสถาปัตย์ และกลยุทธ์ที่ ๕ การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ ๕.๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนบริการทางการแพทย์ โดยจัดทำฐานข้อมูลกลางด้านสุขภาพของประเทศให้ค้ำประกันการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งข้อมูลด้านความพิการด้วย

(๒) หมายความว่า ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโต ได้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๔ แก้ปัญหาของกลุ่มเปราะบางในเมือง โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานเมือง อาทิ การออกแบบเมืองตามหลักอารยสถาปัตย์

(๓) หมายความว่า ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคม ที่เพียงพอ เหมาะสม กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๑ บูรณาการระบบความคุ้มครองทางสังคม โดยเพิ่มความเพียงพอของสิทธิประโยชน์ และลดการตกหล่นของกลุ่มเปราะบางอย่างผู้พิการ

(๔) หมายความว่า ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์ การพัฒนาแห่งอนาคต กลยุทธ์ที่ ๑ คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเองมีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดยดำเนินการตาม ๕) การพัฒนาระบบสนับสนุน การเรียนรู้ และ ๗) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่มให้เป็นทางเลือก แก่ผู้เรียนเพื่อยุติการออกกลางคัน กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง อย่างสื่อทางเลือกสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน และกลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนา ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

(๕) หมายความว่า ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ที่ ๓ การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาประสิทธิภาพของระบบเตือนภัย โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการให้ข้อมูล แจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อเวลา และสามารถเข้าถึงกลุ่มเปราะบาง ได้โดยง่าย

รวมถึงการเร่งจัดทำและขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ ที่เน้นการเสริมสร้างการบูรณาการการทำงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้ง ในและต่างประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยการกำหนดแนวทางและตัวชี้วัดที่ยึดตามหลักการการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ (DID)

๔. การบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒ ให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งบัญญัติว่า “ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใด มีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น” ดังที่ปรากฏตามรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การเข้าถึงโดยสะดวกถ้วนหน้า (Accessibility for all in Action : AAA) ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ว่ามีบัญญัติกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๘ ฉบับ เช่น (๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ มาตรา ๑๖ (๔) ที่กำหนดให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้มีหน้าที่ “จัด ส่งเสริม และสนับสนุน การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม ตลอดจนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อให้คนพิการ หรือบุคคลซึ่งมีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเรียนรู้ได้ โดยสะดวกและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท ได้อย่างเท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินควร” หรือ (๒) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๗) ที่กำหนดให้ “สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลต้องกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลตามหลักการการออกแบบที่เป็นสากล และการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกตามแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลด้วย” เป็นต้น

ทั้งนี้ ควรยกระดับปรับปรุงมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้กำหนดว่า (๑) การจัดทำหรือการจัดสรรงบประมาณของทุกหน่วยงานต้องคำนึงถึงการครอบคลุมถึงคนพิการด้วย โดยต้องกำหนดให้การจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) เป็นตัวชี้วัดเพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๑ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๓๑ และปฏิญญาจาการ์ว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕ และ (๒) การที่หน่วยงานของรัฐใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ เพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๕

อนึ่ง กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ควรต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา ๑๓ (๔/๑) ที่บัญญัติว่า “ให้สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการได้รับสิทธิประโยชน์ของคนพิการให้คำแนะนำและช่วยเหลือคนพิการให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้” เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (DID) เกิดขึ้นจริงและเป็นรูปธรรม โดยเชื่อมโยงการทำงานของทุกหน่วยงานให้มากขึ้น

๕. การจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development Index: DID Index) โดยขอให้พก. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำ (๑) การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ (Gender Responsive Budgeting: GRB) (๒) ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ โดย OHCHR (Human Rights indicators on the Convention on the Rights of Persons with Disabilities by OHCHR) และยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy) มาปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดทำ DID Index ซึ่งเป็นการนำเอาหลักการการพัฒนาแบบองค์รวม (Inclusive Development) มาพัฒนาเป็นคู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติคนพิการ (Disabilities Responsive Budgeting: DRG) และมีการจัดทำตัวชี้วัดแบบบูรณาการข้ามหน่วยงาน ที่เป็นแก่นแนวนำให้กระทรวงต่าง ๆ สามารถกำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการ และงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ พร้อมกับเป็นแก่นแนวดึงที่นำไปสู่การพัฒนาโครงการไปจนถึงการให้บริการที่ครอบคลุมถึงคนพิการ ของหน่วยงานระดับปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ด้วย

๖. การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆ ต้องจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ หรือความพิการอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าประสงค์ที่ ๑๗.๑๘ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๓๑ โดยแนะนำให้ใช้ชุดคำถามของกลุ่มวอชิงตัน (Washington Group Question Sets) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีในการจำแนกข้อมูลเรื่องคนพิการหรือความพิการ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลและสถิติเหล่านั้น ไปกำหนดกฎหมาย นโยบาย โครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ ดังเช่นที่สำนักงานสถิติแห่งชาติใช้ในการสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๖๕ (The ๒๐๒๒ Disability Survey) ประกอบกับสามารถนำชุดเครื่องมือการสนับสนุนข้อมูลความพิการ (Disability Data Advocacy Toolkit) ภายใต้วงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคนพิการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Stakeholder Group of Persons with Disabilities for Sustainable Development : SGPWD) ซึ่งเป็นกลุ่มประสานงานหลักของ UNDESA, ECOSOC และ GA สำหรับนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติทั้งหมด ไปประยุกต์ใช้กับการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่จำแนกเกี่ยวกับคนพิการได้ด้วย

ทั้งนี้ ขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งพัฒนาฐานข้อมูลคนพิการให้สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นแบบทันทีทันใด (Real-time) และคนพิการเข้าถึงได้โดยสะดวก รายละเอียดปรากฏตามรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

๗. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความพิการ (Disability Focal Point: DFP) โดยมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการระดับสำนักหรือกองเป็นผู้ประสานงานด้านคนพิการ และแต่งตั้งผู้บริหารด้านการส่งเสริมความเสมอภาคด้านคนพิการ (Chief Disability Equality Officer: CDEO) โดยมีการแต่งตั้งผู้บริหารระดับรองปลัดกระทรวงหรืออธิบดีปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการส่งเสริมความเสมอภาคด้านคนพิการ เป้าหมายเพื่อให้ทุกส่วนราชการมีผู้บริหารและหน่วยงานภายในดูแลรับผิดชอบประเด็นความเสมอภาคของคนพิการโดยตรง และมีการจัดแผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของหน่วยงานต่าง ๆ และให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคของคนพิการ (Disability Equality Training: DET) ทั้งนี้ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านคนพิการข้างต้น เป็นในทำนองเดียวกันศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point: GFP) โดยขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (กพช.) กำหนดนโยบายในเรื่องดังกล่าว หรืออาจแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเพิ่มอำนาจหน้าที่ดังกล่าว

ทั้งนี้ ขอให้รัฐบาลผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้าสู่ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด และเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค รวมถึงขอให้ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมด้านคนพิการ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (ก.น.บ.) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) และคณะกรรมการบริหารงาน กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก) เพื่ออาศัยพื้นที่เป็นตัวตั้งในการค้นหาสภาพปัญหา ร่วมซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชากรทุกกลุ่ม รวมถึงกลุ่มคนพิการ ในการวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน ตามหลักการการพัฒนาแบบองค์รวม (Inclusive Development) ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ อันจะสามารถตอบสนองความต้องการของพื้นที่และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๕

๘. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development: DID) อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยการศึกษาวิจัยแนวทางและต้นแบบ DID ในมิติต่างๆ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจ และการประชุม และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่หน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑)
สารบัญ	(๙)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาของการศึกษาศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๒
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษาศึกษา	๓
๑.๔ วิธีการศึกษาศึกษา	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
บทที่ ๒ แนวคิด งานวิชาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๑ หลักการการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)	๕
๒.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	๗
๒.๓ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖	๘
๒.๔ รายงานการศึกษาศึกษา เรื่อง การผนวกรวมประเด็นคนพิการ เข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID)	๘
บทที่ ๓ ผลการศึกษาศึกษา	๑๑
๓.๑ พิจารณาติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ครอบคลุม ประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB)	๑๑
๓.๑.๑ พิจารณาติดตามการดำเนินงานและนโยบาย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการตามงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๑
๓.๑.๑.๑ ความเป็นมาของการศึกษาศึกษา	๑๑
๓.๑.๑.๒ ผลการศึกษาศึกษา	๑๓
๓.๑.๑.๓ ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	๑๙

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๓.๑.๒	พิจารณาศึกษาติดตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID)	๒๒
๓.๑.๒.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๒๒
๓.๑.๒.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๒๓
๓.๑.๒.๓	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	๒๗
๓.๑.๓	พิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และแผนงานบูรณาการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก	๒๘
๓.๑.๓.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๒๘
๓.๑.๓.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๒๙
๓.๑.๓.๓	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	๓๒
๓.๑.๔	พิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และแผนงานบูรณาการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก	๓๖
๓.๑.๔.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๓๖
๓.๑.๔.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๓๗
๓.๑.๔.๓	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	๔๕
๓.๑.๕	พิจารณาติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB)	๔๕
๓.๑.๕.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๔๕
๓.๑.๕.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๔๗
๓.๑.๕.๓	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	๕๒

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๓.๑.๖	พิจารณาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแนวทางการจัดสรรงบประมาณ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB)	๕๓
๓.๑.๖.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๕๓
๓.๑.๖.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๕๔
๓.๒	พิจารณาติดตามการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๕๖
๓.๒.๑	พิจารณาร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๕๖
๓.๒.๑.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๕๖
๓.๒.๑.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๕๗
๓.๒.๑.๓	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	๖๒
๓.๒.๒	พิจารณาร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๖๔
๓.๒.๒.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๖๔
๓.๒.๒.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๖๔
๓.๒.๒.๓	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	๖๗
๓.๓	พิจารณาติดตามการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๗๐
๓.๓.๑	พิจารณาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๗๐
๓.๓.๑.๑	ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๗๐
๓.๓.๑.๒	ผลการพิจารณาศึกษา	๗๔
๓.๓.๑.๓	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	๘๐
๓.๓.๒	การเสวนา เรื่อง "ทิศทางการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศ ด้านคนพิการภายหลังสิ้นสุดแผนปฏิรูปประเทศ"	๘๐
๓.๓.๒.๑	ความเป็นมาของการเสวนา	๘๐
๓.๓.๒.๒	ผลการเสวนา	๘๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๘๕
๔.๑ บทสรุป	๘๕
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๙๑
บรรณานุกรม	๑๐๑
ภาคผนวก	[๑]
<u>ภาคผนวก ก</u>	[๓]
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ	
<u>ภาคผนวก ข</u>	[๙]
- รายชื่อคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา	[๑๑]
- รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ	[๑๒]
- รายชื่อคณะอนุกรรมการ	[๑๓]
- รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา	[๑๗]

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาของโลกภายหลังปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) ที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) กำหนดต่อเนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) ที่สิ้นสุดลงเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ โดยประเทศสมาชิกทั่วโลก กว่า ๑๑๓ ประเทศ ได้รับรองเอกสาร “การเปลี่ยนแปลงโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี ๒๐๓๐” (Transforming Our World : The 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งถือเป็นพันธสัญญาทางการเมืองในระดับผู้นำเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๑๕ ปี ข้างหน้า เพื่อยืนยันเจตนารมณ์ทางการเมืองของประเทศสมาชิกในการแก้ไขปัญหาความยากจน และขจัดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ รวมถึงรูปแบบและการบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสานต่อภารกิจที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จภายใต้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ซึ่งได้มีการจัดทำเนื้อหาการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ครอบคลุมถึงคนทุกกลุ่ม โดยยึดถือหลักสำคัญว่า “No one left behind” หรือ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้ผนวกรวมประเด็นคนพิการไว้ใน ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์และ ๑๑ ตัวชี้วัด ทั้งนี้ หลักการการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development : ID) เป็นหลักการสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่นานาชาติสากลใช้เป็นหลักการในการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติ หรือในประเทศไทยใช้คำว่า “การพัฒนาแบบองค์รวม” โดยการพัฒนาที่ครอบคลุม (ID) เป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งมิติกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้รับและผู้ให้ มิติในเชิงพื้นที่ มิติด้านเวลา มิติด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการพัฒนา ต้องเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ โดยทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ ในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนา สำหรับประเด็นการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) เป็นการนำหลักการการพัฒนาที่ครอบคลุม (ID) โดยยกตัวอย่างคนพิการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาที่ครอบคลุม และคนพิการเป็นตัวชี้วัดสำคัญของการพัฒนาที่ครอบคลุมดังกล่าว โดยในทุกการพัฒนาจะต้องมีคนพิการเข้าไปผนวกหรือหลอมรวมในการพัฒนานั้น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาศึกษาติดตามหรือประเมินว่าการพัฒนาครอบคลุมถึงคนพิการหรือไม่นั้น การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสะท้อนการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (DID) ได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยต้องมีการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๑ วรรคสี่ ได้กำหนดไว้ว่า “ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม” ซึ่งถือเป็นหลักประกันว่ารัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ

กรอบแนวคิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality Framework) ซึ่งประกอบด้วย ๓ ปัจจัยและ ๒ เงื่อนไข โดย ๓ ปัจจัย ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เท่าเทียม และมีประสิทธิภาพของคณาภิการและองค์กรด้านคณาภิการ (Full and Effective Participation) (๒) การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมในทุกมิติ (Accessibility) (๓) การเสริมพลังอำนาจหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณาภิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มศักยภาพ (Empowerment / Capacity Building) และ ๒ เงื่อนไขพื้นฐาน ได้แก่ (๑) ความเสมอภาคและการจัดการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non-Discrimination) และ (๒) เสรีภาพ (Freedom) โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือ คณาภิการจะต้องมีทั้งบทบาทหน้าที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากระแสหลัก ต้องมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้การขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายเป็นไปตามสิทธิ ความต้องการจำเป็นและเจตจำนงของคณาภิการซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างตามแต่ละประเภทความพิการ ทั้งนี้ หลักการ Inclusive Equality ถือเป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคณาภิการ (DID) ซึ่งสอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคณาภิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณาภิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒ กำหนดไว้ว่า “ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณาภิการตามอำนาจหน้าที่นั้น” ซึ่งทุกกระทรวง ทบวง กรม ต้องนำประเด็นคณาภิการไปผนวกรวมกับนโยบาย แผนงาน และโครงการของทุกกระทรวง ทบวง กรม แต่ก้ยังไม่มีการขับเคลื่อนในเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม แม้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคณาภิการแห่งชาติที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันให้ประเด็นคณาภิการกระจายไปสู่ทุกกระทรวง ทบวง กรมให้ได้ แต่ก้ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ ดังนั้น คณะกรรมาธิการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการกิจการคณาภิการ ดำเนินการพิจารณาศึกษาการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคณาภิการ (Disability Inclusive Development : DID) และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เสนอต่อวุฒิสภา รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคณาภิการ (Disability Inclusive Development : DID)

๑.๒.๒ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคณาภิการ (Disability Inclusive Development : DID)

๑.๓ ขอบเขตของการพิจารณาศึกษา

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นการศึกษาข้อมูล สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรค การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านระยะเวลา คณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา โดยคณะอนุ กรรมการกิจการคนพิการ ดำเนินการพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูล และรับฟังความคิดเห็น จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ – เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑.๔ วิธีการพิจารณาศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาข้อมูลจากการประชุม จัดสัมมนา และลงพื้นที่รับฟังความเห็นและ ข้อเสนอแนะร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ประกอบการพิจารณาศึกษา

๑.๔.๒ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมาย เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย และบทความวิชาการ

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ได้ทราบข้อมูลสถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุม ถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)

๑.๕.๒ ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)

บทที่ ๒

แนวคิด งานวิชาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ หลักการการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)

หลักการและกรอบแนวคิดแห่งความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality) เป็นหลักการพื้นฐานในการนำไปสู่การพัฒนากระแสหลักที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development: DID) โดยกรอบแนวคิดแห่งความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality) ประกอบด้วย ๓ ปัจจัยเสาหลัก และ ๒ เสาเข็มพื้นฐาน ดังนี้

๓ ปัจจัยเสาหลัก ได้แก่

(๑) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ที่เท่าเทียม และมีประสิทธิผลของคนพิการ และองค์กรด้านคนพิการ (Full and Effective Participation)

(๒) การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมในทุกมิติ (Accessibility)

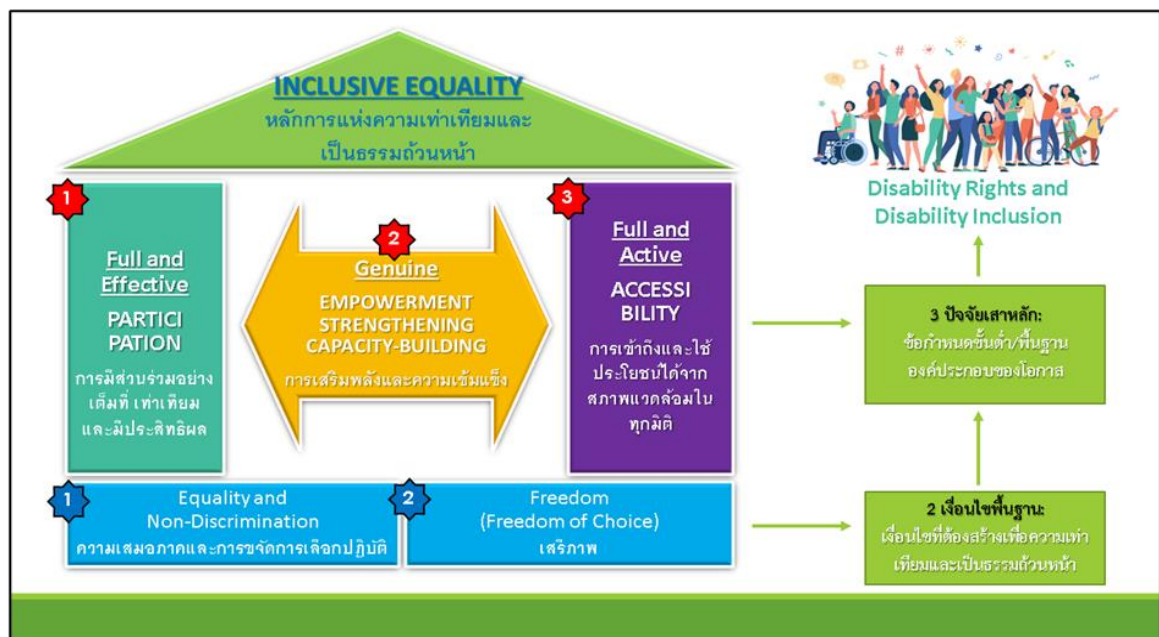
(๓) การเสริมพลังอำนาจหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มศักยภาพ (Empowerment/Capacity Building)

๒ เสาเข็มพื้นฐาน ได้แก่

(๑) ความเสมอภาคและการจัดการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non-Discrimination)

(๒) เสรีภาพ (Freedom)

โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือ คนพิการจะต้องมีทั้งบทบาทหน้าที่ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากระแสหลัก ต้องมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้การขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายเป็นไปตามสิทธิ ความต้องการจำเป็นและเจตจำนงของคนพิการซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างตามแต่ละประเภทความพิการ

ทั้งนี้ หลักการการพัฒนากระแสหลักที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) ตามพันธกรณีระหว่างประเทศและเอกสารขององค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) อ้างอิงถึงคนพิการโดยตรงใน ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์ และ ๑๑ ตัวชี้วัด^๑

(๒) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ข้อที่ ๓๒ ความร่วมมือระหว่างประเทศ^๒

(๓) ปฏิญญาจากการดำริว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕ (Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with Disabilities, ๒๐๒๓ – ๒๐๓๒)^๓

(๔) แถลงการณ์ปักกิ่งว่าด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy)^๔

(๕) ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy)^๕ ที่เป็นรากฐานสำหรับความก้าวหน้าที่ยั่งยืนและเปลี่ยนแปลงในด้านความพิการ ผ่านเสาหลักทั้งหมดของงานของสหประชาชาติ: สันติภาพและความมั่นคง สิทธิมนุษยชน และการพัฒนา ซึ่งอังตอเนีย กูแตริช เลขาธิการสหประชาชาติ ประกาศใช้ในปี ๒๕๖๒ และมีรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการผนวกความพิการ

^๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับคนพิการ สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
<https://www.internationaldisabilityalliance.org/SDGs>

^๒ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crpd>

^๓ ปฏิญญาจากการดำริว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕ (Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with Disabilities, ๒๐๒๓ – ๒๐๓๒) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.maketherightreal.net/incheon-strategy/th/ปฏิญญารัฐมนตรีว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชีย-และแปซิฟิก-พศ-๒๕๕๖-๒๕๖๕>

^๔ แถลงการณ์ปักกิ่งว่าด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
https://www.unescap.org/sites/default/files/INF_๗_Beijing%๒๐Declaration%๒๐and%๒๐Action%๒๐Plan.pdf

^๕ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
<https://www.un.org/en/content/disabilitystrategy/>

ไว้ในระบบสหประชาชาติ (Report of the Secretary-General on Disability inclusion in the United Nations system)^๖ เพื่อติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์ดังกล่าวต่อเนื่องทุกปี

(๖) แนวทางของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการครอบคลุมคนพิการไว้ในกระบวนทัศน์การดำเนินการระดับโลกของสหภาพยุโรป (EU Guidance note on inclusion of persons with disabilities in EU global actions)^๗

(๗) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการและความร่วมมือเพื่อประชาคมอาเซียนที่ฟื้นตัวได้ (ASEAN Declaration on Disability-Inclusive Development and Partnership for a Resilient ASEAN Community)^๘

(๘) การเดินทางสามทศวรรษสู่การครอบคลุมถึงคนพิการ : การประเมินสถานะของการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการในเอเชียและแปซิฟิก (A Three-Decade Journey towards Inclusion: ASSESSING THE STATE OF DISABILITY-INCLUSIVE DEVELOPMENT IN ASIA AND THE PACIFIC)^๙

๒.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในวรรคสามและวรรคสี่ของมาตรา ๒๗ กำหนดไว้ว่า

“การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

^๖ รายงานของเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการผนวกความพิการไว้ในระบบสหประชาชาติ (Report of the Secretary-General on Disability inclusion in the United Nations system)

สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.un.org/en/disabilitystrategy/sgreport>

^๗ แนวทางของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการครอบคลุมคนพิการไว้ในกระบวนทัศน์การดำเนินการระดับโลกของสหภาพยุโรป (EU Guidance note on inclusion of persons with disabilities in EU global actions) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.edf-feph.org/eu-guidance-note-on-inclusion-of-persons-with-disabilities-in-eu-global-actions-joint-reaction-by-edf-and-iddd/>

^๘ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการและความร่วมมือเพื่อประชาคมอาเซียนที่ฟื้นตัวได้ (ASEAN Declaration on Disability-Inclusive Development and Partnership for a Resilient ASEAN Community) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://asean.org/asean-declaration-on-disability-inclusive-development-and-partnership-for-a-resilient-asean-community/>

^๙ การเดินทางสามทศวรรษสู่การครอบคลุมถึงคนพิการ: การประเมินสถานะของการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการในเอเชียและแปซิฟิก (A Three-Decade Journey towards Inclusion: ASSESSING THE STATE OF DISABILITY-INCLUSIVE DEVELOPMENT IN ASIA AND THE PACIFIC) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://repository.unescap.org/bitstream/handle/๒๐.๕๐๐.๑๒๘๗๐/๕๑๖๓/ESCAP๒๐๒๒-RP-three-decade-journey-towards-inclusion.pdf?sequence=๑>

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

๒. หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ในวรรคสามและวรรคสี่ของมาตรา ๗๑ กำหนดไว้ว่า

“รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัยและสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๒.๓ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

มาตรา ๒๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดไว้ว่า “ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น”

๒.๔ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ของคณะกรรมการการการสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒ โดยข้อเสนอแนะ จำนวน ๔ ข้อ ดังนี้

(๑) การกำหนดกฎหมาย นโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ควรต้องคำนึงถึงหลักการของการผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ๔ ประการ ดังนี้ (๑) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เท่าเทียม และมีประสิทธิผลของคนพิการและองค์กรด้านคนพิการ โดยเฉพาะองค์กรของคนพิการ (Full and Effective Participation) (๒) การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมในทุกมิติ (Accessibility) (๓) การเสริมพลังอำนาจหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มศักยภาพ (Empowerment / Capacity Building) และ (๔) การจัดการเลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือ คนพิการจะต้องมีทั้งบทบาทหน้าที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากระแสหลัก ต้องมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้การขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายเป็นไปตามสิทธิ ความต้องการจำเป็นและเจตนารมณ์ของคนพิการซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างตามแต่ละประเภทความพิการ

(๒) การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ต้องครอบคลุมถึงคนทุกกลุ่มและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยการผนวกรวม ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์ และ ๑๑ ตัวชี้วัด ที่มีการอ้างอิงถึงคนพิการหรือความพิการโดยตรง ไว้ในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน ๓๐ ลำดับแรก ที่คณะกรรมการเพื่อการพัฒนา

ที่ยังยืนกำหนด รวมถึงควรขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) โดยอาศัยการปฏิบัติตามข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติต่อรายงานฉบับแรกของประเทศไทย (Concluding observations on the initial report of Thailand : COB)

(๓) การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆ ต้องจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ หรือความพิการอย่างเป็นระบบด้วย ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ ที่ ๑๗.๑๘ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๓๑ โดยแนะนำให้ใช้ Washington Group Short set of Questions ซึ่งเป็นระเบียบวิธีในการจำแนกข้อมูลเรื่องคนพิการหรือความพิการ อย่างง่าย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลและสถิติเหล่านั้นไปกำหนดกฎหมาย นโยบาย โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ

(๔) ศึกษาและกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ มาตรา ๒๒ แห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ที่บัญญัติว่า “ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใด มีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น” มาตรา ๒๗ วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความ แตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะ ของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็น ทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” มาตรการที่รัฐ กำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม” และมาตรา ๗๑ ที่บัญญัติว่า “ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกัน ของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม” รวมถึงการผนวกรวมให้คนพิการ เป็นกลุ่มเป้าหมายในนโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องด้วย

บทที่ ๓ ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาติดตามการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อรับฟังข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อประกอบการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๓.๑ พิจารณาติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB)

๓.๑.๑ พิจารณาศึกษาติดตามการดำเนินงานและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาศึกษาติดตามการดำเนินงานและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานงบประมาณ และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เข้าร่วมประชุม^{๑๐} โดยที่ประชุม คณะอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษาติดตามการดำเนินงานและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานงบประมาณและกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเข้าร่วมประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑.๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

นายมนเฑียร บุญตัน ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม เกี่ยวกับความเป็นมาในการพิจารณาศึกษาติดตามการดำเนินงานและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการ ได้กำหนดแนวทางการพิจารณาศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในวรรคสี่ ของมาตรา ๒๗ กำหนดไว้ว่า

“มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ในวรรคสามและวรรคสี่ ของมาตรา ๗๑ กำหนดไว้ว่า

“รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าว ถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยา ผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

^{๑๐} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ วันพุธที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัยและสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๒๒ กำหนดไว้ว่า

“ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น”

๔) รายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง การผนวกรวมประเด็นคนพิการ เข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ซึ่งผ่านความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว

๕) การผลักดันประเด็น Digital ตามกฎหมายต่าง ๆ อาทิ

- กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีประเด็นสำคัญทั้งการเข้าถึงโดยสะดวกของทุกคนและแผนการเข้าถึงเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

- กฎหมายว่าด้วยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยมีประเด็นสำคัญ อาทิ รัฐต้องสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก มุ่งเน้นการออกแบบที่เป็นสากล เป็นต้น

๖) การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่ต้องครอบคลุมถึงคนทุกกลุ่มและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No One Left Behind) โดยการผนวกรวม ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์ และ ๑๑ ตัวชี้วัด ที่มีการอ้างอิงถึงคนพิการหรือความพิการโดยตรง รวมทั้ง ประเด็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ต้องจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการหรือความพิการอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๑๗.๑๘ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๓๑ โดยการจำแนกข้อมูลเรื่องคนพิการหรือความพิการจะสามารถนำข้อมูลและสถิติไปใช้กำหนดกฎหมาย นโยบาย โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ให้ครอบคลุมถึงหรือสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ

นอกจากนี้ ผลการสำรวจของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ดำเนินการส่งแบบสำรวจไปยังทุกหน่วยงานที่รับเงินสนับสนุนงบประมาณแผ่นดิน รวมกว่า ๔๐๐ หน่วยงาน เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการผนวกรวมประเด็นคนพิการ เข้ากับการพัฒนากระแสหลักก่อนการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผลการสำรวจดังกล่าวพบว่ามีจำนวนหน่วยงานที่ไม่มีการจัดสรรงบประมาณด้านคนพิการ จำนวนกว่า ๕๐ หน่วยงาน ถือเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่ายังไม่สามารถผนวกรวมประเด็นคนพิการ เข้ากับการพัฒนากระแสหลักได้ และยังไม่สอดคล้องกับนโยบาย “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ของรัฐบาล

ดังนั้น การพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ จึงได้นำบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหลักการของ DID ดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางในการพิจารณา ติดตาม และผลักดันให้ประเด็น DID ถูกขับเคลื่อนไปสู่นโยบายของภาครัฐทุกกระทรวง ทบวง กรม ต่อไป

๓.๑.๑.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๑. นางมัลลิกา ภูษาทอง นักวิเคราะห์งบประมาณเชี่ยวชาญ สำนักงานงบประมาณ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่าสำนักงานงบประมาณได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน ๗๘๐.๖๓๒๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓.๔๑๘๗ ล้านบาท แยกเป็นรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๗๐๓.๒๔๐๗ ล้านบาท ลดลง ๑๐.๔๐ ล้านบาท (ปรับลดลงตามประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงาน) รายจ่ายลงทุน จำนวน ๗๗.๓๙๑๔ ล้านบาท (เพิ่มขึ้น ๑๓.๘๒๒๗ ล้านบาท)

โดยจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการดำเนินงานตามภารกิจของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในการสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกันทางสังคม เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายและแผนด้านคนพิการสู่การปฏิบัติ ผ่านกลไกการขับเคลื่อนแผนด้านคนพิการ ให้สามารถขับเคลื่อนเป็นองค์การเดียวกัน การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรและเครือข่ายด้านคนพิการให้มีความเข้มแข็ง มีมาตรฐานและมีส่วนร่วม ส่งเสริมและพัฒนาการคุ้มครองสวัสดิภาพคนพิการ ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาอาชีพคนพิการ เพื่อให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น จัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ เพื่อให้คนพิการที่ประสบความเดือดร้อน ยากจน ได้อยู่กับครอบครัวและชุมชน จำนวน ๑๘,๕๖๓.๙๙ ล้านบาท ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัด จำนวน ๒๓.๑ ล้านบาท อุดหนุนเงินสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จำนวน ๑๙.๕ ล้านบาท อุดหนุนเป็นค่ากายอุปกรณ์สำหรับช่วยคนพิการ จำนวน ๑,๙๕๐ ชุด เป็นเงินจำนวน ๑๓.๖๕ ล้านบาท อุดหนุนสนับสนุนการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ จำนวน ๗.๕ ล้านบาท อุดหนุนสนับสนุนการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ ๔๖๒ หลัง เพื่อให้คนพิการมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับความพิการ ตลอดจนการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์นวัตกรรม เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ จำนวน ๒๔.๒๘๗๕ ล้านบาท เป็นต้น

ขณะนี้ยังไม่ได้ประมวลข้อมูลในภาพรวมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ทั้งนี้ จะได้นำข้อมูลและข้อเสนอแนะจากการประชุมในวันนี้ไปประกอบการจัดทำงบประมาณด้านคนพิการในภาพรวมต่อไป

๒. นางธนาภรณ์ พรมสุวรรณ อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้ให้ข้อมูลว่า กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๒๒ ของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนากลไกติดตามข้อมูลการดำเนินงานด้านคนพิการจากทุกหน่วยงานเพื่อรับทราบข้อมูลการดำเนินงานและงบประมาณด้านคนพิการในภาพรวม ทั้งนี้ ทิศทางนโยบายการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

๑) การขับเคลื่อนงานด้านคนพิการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ (๑) ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เน้นการให้การสงเคราะห์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (๒) ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มีการส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนพิการได้ประกอบอาชีพและมีงานทำ (๓) ปี พ.ศ. ๒๕๕๐

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (๔) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยเพิ่มมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และการแก้ไขปัญหาการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ

๒) ข้อมูลคนพิการ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ มีคนพิการ จำนวน ๑,๙๙๘,๐๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๑ ของประชากรทั่วประเทศ แบ่งเป็นชาย จำนวน ๑,๐๔๓,๖๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒๓ คน และหญิง จำนวน ๙๕๔,๔๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗๗

- แบ่งตามประเภทความพิการ ดังนี้

- (๑) ทาง การเคลื่อนไหว จำนวน ๙๘๕,๘๑๖ คน
- (๒) ทาง การได้ยิน/สื่อความหมาย จำนวน ๓๗๕,๖๖๕ คน
- (๓) ทาง การเห็น จำนวน ๑๙๒,๖๐๔ คน
- (๔) ทาง จิตหรือพฤติกรรม จำนวน ๑๕๓,๖๒๙ คน
- (๕) ทาง สติปัญญา จำนวน ๑๓๖,๔๙๐ คน
- (๖) ออทิสติก จำนวน ๑๓,๘๑๗ คน
- (๗) ทาง การเรียนรู้ จำนวน ๑๑,๑๘๓ คน
- (๘) รอก ยืน ย่น จำนวน ๖,๓๑๘ คน

- แบ่งตามช่วงอายุ ดังนี้

- (๑) อายุ ๐ - ๕ ปี จำนวน ๑๔,๐๘๔ คน
- (๒) อายุ ๖ - ๑๔ ปี จำนวน ๖๗,๓๗๔ คน
- (๓) อายุ ๑๕ - ๒๑ ปี จำนวน ๗๑,๐๒๐ คน
- (๔) อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี จำนวน ๘๓๖,๓๐๔ คน
- (๕) อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๐๒๙,๓๕๖ คน

๓) คนพิการในหน่วยงานสังกัดของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน ๔,๙๖๔ คน (จำนวน ๒๒ แห่ง)

๔) สิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการ ตามมาตรา ๒๐ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

- (๑) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย
- (๒) การเข้าถึงนโยบายสาธารณะ
- (๓) การแพทย์
- (๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเท่าเทียม
- (๕) การมีงานทำ
- (๖) การจัดการเลือกปฏิบัติ
- (๗) การช่วยเหลือทางกฎหมาย
- (๘) การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก
- (๙) การศึกษา
- (๑๐) การจัดสวัสดิการสังคม

(๑๑) สิทธิผู้ดูแลคนพิการ

(๑๒) เทคโนโลยีการสื่อสาร

๕) ความต้องการพื้นฐานของคนพิการ ประกอบด้วย

(๑) ด้านสุขภาวะ ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการฟื้นฟูสมรรถภาพ และอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ

(๒) ด้านการดำรงชีวิต ได้แก่ การพัฒนาทักษะชีวิต การทำงานอิสระ การจ้างงาน บริการด้านการเงิน และการคุ้มครองทางสังคม

(๓) ด้านการศึกษา ได้แก่ ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา/อุดมศึกษา การศึกษานอกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีพ

(๔) ด้านสังคม ได้แก่ ครอบครัวและความสัมพันธ์ การเข้าถึงระบบยุติธรรม ผู้ช่วยเหลือ กีฬาและนันทนาการ และศิลปะ ศาสนาและวัฒนธรรม

(๕) ด้านการเสริมพลัง ได้แก่ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน องค์กรคนพิการ กระตุ้นสังคม ภาษาและการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(๖) เทคโนโลยีนวัตกรรม

๖) โครงสร้างการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย

(๑) ส่วนกลาง เป็นหน่วยงานในระดับนโยบาย ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

(๒) ส่วนภูมิภาค หน่วยงานในระดับปฏิบัติการ ซึ่งมีส่วนสำคัญในงานด้านข้อมูล การบูรณาการ และการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ซึ่งสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง ขั้วเคลื่อนประสานการดำเนินงานผ่านหน่วยงานระดับจังหวัด ที่สำคัญ ได้แก่ บ้านพักเด็กและครอบครัว (บพด.) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ศคร.) ศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูง (ศพร.) นิคมสร้างตนเอง ศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัด และศูนย์ช่วยเหลือสังคม

(๓) ส่วนจังหวัด ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ (สสว.)

(๔) ส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย (๑) ระดับอำเภอ ได้แก่ ศูนย์บริการคนพิการระดับอำเภอ และสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ (๒) ระดับตำบล ได้แก่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ศูนย์บริการคนพิการระดับตำบล และสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และ (๓) ระดับหมู่บ้าน ได้แก่ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครพัฒนาสังคมดูแลคนพิการ (อพมก.) และอื่น ๆ

๗) ความเชื่อมโยงพันธกรณี กฎหมาย ยุทธศาสตร์ และนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านคนพิการ

(๑) กรอบพันธกรณีระหว่างประเทศ

- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of the Persons with Disabilities : CRPD) รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุกรูปแบบ ทั้งด้านกฎหมาย การปกครอง และการปฏิบัติต่าง ๆ

- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ตามกรอบความคิดที่มองการพัฒนา มิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ๑๗ เป้าหมาย

- แผนแม่บทอาเซียน พ.ศ. ๒๕๖๘ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการทุกมิติ มีความเสมอภาค และทำให้คนพิการ ครอบครัว ผู้ช่วยเหลือ และผู้ดูแลคนพิการ มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น โดยมีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคของโอกาส การไม่เลือกปฏิบัติ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ การมีส่วนร่วมในสังคม ความเสมอภาคระหว่างชาย และหญิง การเคารพความแตกต่าง และยอมรับขีดความสามารถที่พัฒนาได้

- ยุทธศาสตร์อินซอน “ทำสิทธิให้เป็นจริง” สำหรับคนพิการในภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิก โดยมีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การขยายโอกาสการจ้างงาน ความเท่าเทียมทางเพศ การมีส่วนร่วมทางการเมือง คนพิการกับการจัดการภัยพิบัติ การเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การปรับปรุง ข้อมูลด้านคนพิการ ปรับกฎหมายให้สอดคล้องกับ CRPD การคุ้มครองทางสังคม การพัฒนาความร่วมมือ อนุภูมิภาค/ภูมิภาค และการขยายการศึกษา

(๒) ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

- ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้แก่ ข้อ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และข้อ ๔ ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

- แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ได้แก่ ประเด็นเรื่องกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป และสิ่งอำนวยความสะดวก

- แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” และยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม = EQUAL ได้แก่ (๑) Empowerment เสริมพลังความพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (๒) Quality Management พัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (๓) Understanding เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (๔) Accessibility สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และ (๕) Linkage ส่งเสริม การบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

- แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ภายใต้วิสัยทัศน์ “สร้างสังคมดี คนมีคุณภาพ” โดยมีพันธกิจ ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนให้เข้มแข็งและสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดี (๒) สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (๓) ส่งเสริม ภาวศึเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม และ (๔) ยกกระตบองค์กรสู่การเป็นผู้นำ ทางสังคม

- ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ภายใต้ วิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนและส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ อย่างทั่วถึง และเท่าเทียม สู่ระดับสากล ประกอบด้วย (๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ (Development) พัฒนานโยบายและ

การบริการจัดการด้านคนพิการให้มีผลสัมฤทธิ์และมีธรรมาภิบาล (๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ (Empowerment) เสริมสร้างคนพิการให้เข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเท่าเทียม (๓) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ (Participation) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่าย

- แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๖) เป้าหมาย “สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมที่พัฒนา” ใน ๑๐ ด้าน ได้แก่ (๑) สาธารณสุข (๒) การศึกษา (๓) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๔) ที่อยู่อาศัย (๕) การขนส่ง (๖) เศรษฐกิจ (๗) สิทธิมนุษยชน (๘) การเมืองการปกครองและความมั่นคง (๙) ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี และ (๑๐) กระบวนการยุติธรรม และ ๑๒ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (๑) เด็กและเยาวชน (๒) ผู้สูงอายุ (๓) สตรี (๔) ผู้พิการ (๕) เกษตรกรและแรงงาน (๖) ผู้ป่วย (๗) ชุมชน (๘) ผู้ต้องขัง (๙) ผู้หลากหลายทางเพศ (๑๐) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (๑๑) ผู้พื้นโทษ และ (๑๒) ผู้เสียหายเหยื่อและพยาน

- แผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) จำนวน ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต (๒) ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต (๓) สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย (๔) พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก (๕) ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต และ (๖) ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

๘) ข้อสั่งการและนโยบายสำคัญของผู้บริหาร จากการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (กพช.) เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ได้มีข้อสั่งการที่สำคัญ ดังนี้

(๑) ข้อสั่งการของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ได้แก่ (๑) การปรับสวัสดิการเบี้ยความพิการ (๒) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก (มาตรฐาน/ป้ายสัญลักษณ์) (๓) การจัดทำบัญชีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (๔) การเชื่อมโยงข้อมูล (๕) การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๖) การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (๗) การปรับหลักสูตรอาชีพ และ (๘) ศูนย์บริการคนพิการ

(๒) ข้อสั่งการรองนายกรัฐมนตรี (นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฎ์) ได้แก่ (๑) แนวทางให้กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจ้างงานคนพิการให้มากขึ้น (๒) แนวทางการแก้ไขปัญหาการหักหัวคิวการจ้างงานคนพิการ และ (๓) แนวทางส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อดำเนินกิจการเพื่อสังคม หรือ Social Enterprise (SE)

(๓) ข้อสั่งการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้แก่ (๑) มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและป้ายสัญลักษณ์ (๒) อาชีพที่เหมาะสม (๓) พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัคร และ (๔) พัฒนาบุคลากร

๙) แผนการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่สำคัญ ภายใต้งบประมาณรวม ๗๘๐.๖๓๒๑ ล้านบาท เป้าหมายคนพิการ ๓๘๐,๐๐๐ คน โดยแบ่งตามภารกิจ ได้แก่ (๑) พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายและแผนด้านคนพิการสู่การปฏิบัติ จำนวน ๒๓.๖๓๔๐ ล้านบาท (๒) พัฒนาระบบการบริการจัดการด้านคนพิการให้มีผลสัมฤทธิ์สูง จำนวน ๖๓.๑๘๓ ล้านบาท (๓) ส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาอาชีพคนพิการ จำนวน ๘๙.๙๖๒๒ ล้านบาท โดยมีเป้าหมายการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม หรือ SE (๔) ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ จำนวน ๘๕.๘๗๔๕ ล้านบาท (๕) ส่งเสริมการจัด

สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ จำนวน ๒๔.๒๘๗๕ ล้านบาท (๖) คຸ້ມครองສຸວັສດີກຳປຸນກຳ
ຈຳນວນ ໑໙໕.໘໒໘໕ ລ້ານບາດ (໗) ເສຣີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແລະການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງອົງກອນດ້ານຄຳປຸນກຳ
ແລະເຄືອຂ່າຍ ຈຳນວນ ໓໒.໕໗໒໔ ລ້ານບາດ ແລະ (໘) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບຸຄລາກ ຈຳນວນ ໒໒໒.໒໙໐໐ ລ້ານບາດ

໑໐) ປຣະມານກຳລັງຈ່າຍຂອງກຸ່ມສູ່ເສຣີມແລະພັດທະນາຄຸນຄ່າຊີວິດຄຳປຸນກຳ
ປຣະຈຳປັງປຣະມານ ພ.ສ. ໒໕໒໓ ສິ່ງປັຈຈຸບັນກຸ່ມມີເງິນຈຳນວນ ໓,໕໑໔,໘໘໕,໗໒໐ ບາດ
ໄດ້ກຳນົດກຣອບຈັດສຣຣ ດັ່ງນີ້ (໑) ສ່ວນກາງ (ຈັດສຣຣຕາມກຣອບຍຸທຣາສຣ໌ EQUAL)
ຈຳນວນ ໑,໐໗໙,໒໕໒,໒໕໘ (໒) ສ່ວນກຸ່ມຶກາ (ສັນຍະນຸນກຣອບຕາມແຜນພັດທະນາຄຸນຄ່າຊີວິດ
ຄຳປຸນກຳຈັງຫວັດ) ຈຳນວນ ໕໒໓,໒໗໔,໕໘໐ ບາດ ແລະ (໓) ກຣອບວງເງິນກາງ ຈຳນວນ ໑໕໗,໔໗໒,໗໒໒ ບາດ

ນອກຈາກນີ້ ນາງຣນາກຣນ ພຣມສຸວຣຣນ ອຶຣປດຶກມສູ່ເສຣີມແລະພັດທະນາຄຸນຄ່າຊີວິດ
ຄຳປຸນກຳ ໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນແລະແນວທາງການດຳເນີນງານດ້ານຄຳປຸນກຳຂອງ ພກ. ພິມເຕີມ ສຣຸປໄດ້ ດັ່ງນີ້

໑. ການພັດທະນາຣະບບຣຸກຳຂໍ້ມູນຄຳປຸນກຳ ດ້ວຍເຂື່ອນໂຍງຣຸກຳຂໍ້ມູນ ໒໗ ນ່ວຍງານ ໒໙
ຣຸກຳຂໍ້ມູນ ສິ່ງປັຈຈຸບັນມີການເຂື່ອນໂຍງຣຸກຳຂໍ້ມູນແລ້ວ ຈຳນວນ ໑໐ ນ່ວຍງານ ແລະໄດ້ນຳຣຸກຳຂໍ້ມູນ
ສຸວັສດີກຳແຫ່ງຣຸກມາໃຊ້ໃນການປັບປຸງທີ່ອຸ່ງອາຣັຍຂອງຄຳປຸນກຳປຣະກອບກັບການສຳຣວຈພິມເຕີມ ນອກຈາກນີ້
ອຸ່ງຣະຫວ່າງການທບທວນການປຣະມິນຄວາມປຶກາເຂົ້າສູ່ຣະບບຣົງຢາບາລດ້ວຍ

໒. ການສູ່ເສຣີມການມີງານທຳຂອງຄຳປຸນກຳ ຕາມມາຕຣາ ໓໓ ແລະມາຕຣາ ໓໕ ປັຈຈຸບັນ
ອຸ່ງຣະຫວ່າງການເຂື່ອນໂຍງຂໍ້ມູນກັບກະຫຣວງຣະງານ ເພື່ອລດປັດຸກາຄຳປຸນກຳຸກເອາຣັດເອາເປຣິຍ
ຈາກການຈຳງານຄຳປຸນກຳທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຮວມທັງສ້າງເຄືອຂ່າຍຄຳປຸນກຳເພື່ອໃຫ້ຮ່ວມກັນຕຣວຈສອບດູແລ່ມໃຫ້
ເກີດປັດຸກາການທຸຈຣິດແລະຮ່ວມໃຫ້ຄຳປຸນກຳເຂົ້າສູ່ສິທິຂອງຕົນເອງ

໓. ການພິມຈຳນວນຜູ້ຮ່ວມຄຳປຸນກຳເພື່ອໃຫ້ບຶກາຄຳປຸນກຳໄດ້ກຣອບຄຸມພິມກຳຂຶ້ນ
ດ້ວຍຈະມີການອບຣມອາສາສັມກຳພັດທະນາສັກມແລະຄວາມມັ່ນຄັງຂອງມະນຸຣັຍ (ອພມ.) ແລະຜູ້ດູແລ່ຜູ້ອຸ່ງອາຣັຍ
(Caregiver) ເພື່ອໃຫ້ມີຄວາມເຂົາຣາຍໃນການດູແລ່ຮ່ວມເລືອຄຳປຸນກຳແລະງານດ້ານຄຳປຸນກຳໃຫ້ພິມຂຶ້ນດ້ວຍ

໔. ການຜັກດັນໃຫ້ເກີດການຈັດທຳປັດຸກາຂຶ້ນວັດຣຣມເພື່ອພັດທະນາງານດ້ານເຕັກໂນໂລຢີ
ແລະການສື່ສາຣສຳຫຼັບຄຳປຸນກຳໃຫ້ພິມກຳຂຶ້ນ ຮວມທັງແນວທາງໃນການກະຈາຍບຶກາຢ່າງກຸ່ມບຶກາ
ຄຳປຸນກຳທັງໄປ ສິ່ງຈັດຕັ້ງຂຶ້ນທັງໃນສ່ວນຂອງຣົງຢາບາລແລະສາສນສຳນາ ອາທິ ວັດ ແລະມັສຍິດ
ເພື່ອຣອບຣັກການໃຫ້ບຶກາຄຳປຸນກຳໃນພື້ນທີ່ໃຫ້ພິມກຳຂຶ້ນ

໕. ການຮ່ວມກັນຈັດທຳແຜນຣະດັບຕຳບລແລະຣາຍບຸຄລ ສິ່ງຈະນຳຣ່ວງເພື່ອສ້າງເມືອງນຳອຸ່ງ
ສຳຫຼັບຄຳປຸນກຳ ດ້ວຍມີຕົວຊີວິດຈາກຄຸນຄ່າຊີວິດຂອງຄຳປຸນກຳ ໃນ ໘ ຈັງຫວັດນຳຣ່ວງ ດັ່ງນີ້ (໑) ກາດເນື້ອ
ໄດ້ແກ່ ຈັງຫວັດເຂິງໂມ່ແລະຈັງຫວັດປິຣຸນໂລກ (໒) ກາດຕະວັນອອກເຂິງເນື້ອ ໄດ້ແກ່ ຈັງຫວັດຂອນແກ່ນແລະ
ຈັງຫວັດອຸດຣາຣນີ (໓) ກາດກາງ ໄດ້ແກ່ ຈັງຫວັດນນທຸຣີແລະຈັງຫວັດຊລຸຣີ ແລະ (໔) ກາດໄຕ້ ໄດ້ແກ່ ຈັງຫວັດ
ສງຊາແລະຈັງຫວັດກະປື

໒. ນປຣະມານປີ ພ.ສ. ໒໕໒໓ ເປັນການດຳເນີນການເພື່ອໃຫ້ບຶກາຫຼືຕອບໂຈທຢູ່ເພາະ
ຄຳປຸນກຳດ້ວຍຕຣງ ຈຳນວນກ່ວາ ໓ ແສນຄນ ແລະໃຫ້ບຶກາຄຳປຸນກຳດ້ວຍອ້ອມ ຈຳນວນກ່ວາ ໒ ລ້ານຄນ
ແລະມີປຣະດິນສຳຄັດຸກທີ່ຕ້ອງຂັບເຄື່ອນ ດັ່ງນີ້

(໑) ການສູ່ເສຣີມແລະຜັກດັນໃຫ້ທຸກນ່ວຍງານໃຫ້ຄວາມສຳຄັດຸກກັບການດຳເນີນງານດ້ານ
ການສູ່ເສຣີມແລະພັດທະນາຄຸນຄ່າຊີວິດຄຳປຸນກຳ ຕາມມາຕຣາ ໒໒ ຂອງພຣະຣາຊບັດຸຢູດິສູ່ເສຣີມແລະພັດທະນາ
ຄຸນຄ່າຊີວິດຄຳປຸນກຳ ພ.ສ. ໒໕໕໐ ແລະທີ່ແກ່ໃຫ້ພິມເຕີມ (ຣບັບທີ່ ໒) ພ.ສ. ໒໕໕໒

(๒) จัดทำข้อมูลภาพรวมงบประมาณด้านคนพิการทั้งหมดของทุกหน่วยงานเพื่อให้สามารถกำหนดนโยบาย แผนงาน และขับเคลื่อนการทำงานด้านคนพิการได้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ จะมีการวิเคราะห์งบประมาณด้านคนพิการและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานให้มากขึ้น โดยมุ่งดำเนินงานด้านคนพิการทุกช่วงวัยซึ่งจะทำให้เห็นภาพของ DID ชัดเจนมากขึ้น

(๓) การประชาสัมพันธ์งานด้านคนพิการ ซึ่งปัจจุบันมุ่งเน้นนำเสนอให้เห็นภาพความสำเร็จของคนพิการ และสังคมได้รับรู้เรื่องของคนพิการในเชิงบวกมากขึ้น

๗. ตามที่กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้นำส่งเงินคืนเป็นรายได้แผ่นดินจำนวน ๒,๐๐๐ ล้านบาทแล้วนั้น จะได้นำเสนอประเด็นการเพิ่มจำนวนผู้ช่วยคนพิการ เพื่อนำเงินในส่วนดังกล่าวมาใช้ในการขยายผลให้มีผู้ช่วยคนพิการให้เพิ่มมากขึ้น

๓.๑.๑.๓ ข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการได้อภิปรายตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวาง สรุปได้ ดังนี้

๑. วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในการกำกับติดตามการบริหารราชการแผ่นดิน จึงขอรับทราบข้อมูลภาพรวมงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของทุกหน่วยงาน เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้ว แม้วุฒิสภาจะไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ แต่สามารถจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดได้ อาทิ (๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องจัดทำงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา (๒) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ต้องจัดทำงบประมาณให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมาตรา ๖ กำหนดเรื่องมาตรฐานเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเชื่อมต่อความปลอดภัยและเข้าถึงได้ โดยสะดวก และมาตรา ๔๑ กำหนดเรื่องแผนดิจิทัล การสนับสนุนการออกแบบ และระบบนิเวศทางดิจิทัลทั้งหมด รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสำนักงบประมาณควรมีการวิเคราะห์งบประมาณของแต่ละหน่วยงานเสนอขอว่าเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่ (๓) กระทรวงแรงงาน ต้องจัดทำงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการมีงานทำของคนพิการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และ (๔) กระทรวงสาธารณสุข ต้องจัดทำงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพของคนพิการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต และกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพคนพิการ ได้แก่ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และสำนักงบประมาณ ควรบูรณาการงานร่วมกันและให้ความสำคัญกับด้านอาชีพของคนพิการ เพื่อเตรียมพร้อมรองรับนักเรียนพิการที่จะจบการศึกษาให้มีอาชีพและมีงานทำ ด้วยการกำหนดมาตรฐานหลักสูตรฝึกอบรม จำนวนชั่วโมงฝึกอบรม การวัดผลสัมฤทธิ์ (Outcome) และงบประมาณเป็นรายหัวของคนพิการให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเกิดประโยชน์สูงสุด มีการใช้เงินโปร่งใส โดยมุ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ สามารถใช้แรงจูงใจโดยมอบรางวัลให้คนพิการที่ฝึกอาชีพแล้วสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง

๓. งบประมาณการดำเนินงานของศูนย์บริการคนพิการทั่วไปควรสนับสนุนเป็นรายหัวคนพิการที่ไปใช้บริการ ยึดตามความต้องการของผู้รับบริการ (Demand Side) ปรับงบประมาณให้เหมาะสมและคุ้มค่ากับการให้บริการนั้น ๆ โดยมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ในการให้บริการคนพิการ เช่นเดียวกับการจัดสรรงบประมาณรายหัวนักเรียนพิการให้กับโรงเรียน และงบประมาณบริการล่ามภาษามือและผู้ช่วยคนพิการ ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานงบประมาณสามารถจัดสรรงบประมาณได้ชัดเจนขึ้น และจะเกิดการแข่งขันการให้บริการคนพิการในเชิงคุณภาพ ยึดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นตัวตั้ง แม้จำนวนศูนย์บริการคนพิการทั่วไปจะมีจำนวนมากขึ้น งบประมาณก็จะไม่สูญเปล่าไป เช่นเดียวกับการตั้งงบประมาณตามผู้ให้บริการ (Supply Side) เช่นในปัจจุบัน โดย พก. ต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบการให้บริการของศูนย์บริการทั่วไปให้เป็นไปตามมาตรฐาน จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนพิการ และจูงใจให้ภาคเอกชนเข้าไปช่วยรัฐในการให้บริการคนพิการได้เพิ่มมากขึ้น โดยภาครัฐทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลมาตรฐานการให้บริการดังกล่าว นอกจากนี้ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการที่จัดตั้งศูนย์บริการคนพิการทั่วไป เพื่อทำหน้าที่ในการจัดบริการให้กับคนพิการในพื้นที่ของตนเพิ่มมากขึ้น

๔. ควรปรับให้ศูนย์พัฒนาศักยภาพอาชีพคนพิการ และสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดของ พก. เป็นศูนย์บริการคนพิการทั่วไป เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการข้ามจังหวัด ตามลักษณะตามความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งจะสามารถใช้งบประมาณได้อย่างเต็มศักยภาพและตอบโจทย์เชิงประเด็นตามที่กฎหมายกำหนด สามารถทำงานข้ามกระทรวงทบวง กรมได้ด้วย เนื่องจากการดำเนินงานของศูนย์บริการคนพิการทั่วไปมีการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่นสูงกว่าระบบของหน่วยงานในระบบราชการปกติ

๕. การจัดสรรงบประมาณเฉพาะกลุ่มคนพิการ (Disability Specific Development : DSD) จะตอบโจทย์การให้บริการสำหรับคนพิการเพียง ๒ ล้านคน แต่การจัดสรรงบประมาณด้วยการผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) จะรวมถึงคนพิการที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน คนป่วยหรือคนพิการชั่วคราวด้วย ทั้งนี้ การวิเคราะห์งบประมาณแต่ละกระทรวงว่าได้จัดสรรงบประมาณที่บูรณาการประเด็นคนพิการ หรือ DID หรือไม่ สามารถพิจารณาได้จากงบประมาณที่นำไปใช้เพื่อรองรับการใช้ชีวิตของคนพิการ หรือคนทุกกลุ่ม อาทิ นโยบายการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for all) ก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีงบประมาณส่วนใดบ้างที่ได้จัดสรรสำหรับการทำงานด้านคนพิการ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากงบประมาณเฉพาะด้านคนพิการในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ ๑ ของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมดเท่านั้น

๖. แนวทางการพัฒนาการประเมินความพิการในโลกสมัยใหม่จะการใช้การแสดงตนของคนพิการเพิ่มเติมจากการประเมินทางการแพทย์ เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วมีคนพิการกว่าร้อยละ ๒๕ ของจำนวนประชากร ในขณะที่ประเทศลาวมีคนพิการไม่ถึง ร้อยละ ๒ ของจำนวนประชากร และจากการลงพื้นที่ของคณะกรรมการพัฒนาสังคมฯ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลกลอนโด จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุ ๑,๒๐๐ กว่าคน แต่จดทะเบียนคนพิการเพียง ๒๐๐ กว่าคน สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่าการแสดงตนของคนพิการยังมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการลงทุนในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับกลุ่มคนพิการด้วย

๗. ประเด็นการกำหนดช่วงเบี่ยงความพิการที่ต่างกัน ปัจจุบันยังไม่สามารถทำได้ เนื่องจากยังไม่สามารถวิเคราะห์แยกแยะความต้องการของคนพิการที่หลากหลายได้ซึ่งต้องมีฐานข้อมูลที่ชัดเจนและปัจจุบันยังวัดความรุนแรงของความพิการโดยอ้างอิงข้อมูลทางการแพทย์เท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นควรคงเบี่ยงความพิการไว้ในอัตราที่เท่ากันสำหรับเป็นเบี่ยงพื้นฐานในการเพิ่มกำลังซื้อให้กับคนพิการ

๘. พก. ควรมีการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งควรกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยเชื่อมโยงการทำงาน of ทุกหน่วยงานให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรเร่งจัดทำบัญชีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นบัญชีกลางที่กำหนดความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล และทุกหน่วยงานใช้บัญชีดังกล่าวร่วมกันโดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามประเมินผล รวมทั้งควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารงานด้านคนพิการลงไปในพื้นที่ให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้สังคมได้เข้าใจการดำเนินงานด้านคนพิการเพิ่มขึ้น

๙. สำนักงานงบประมาณควรมีบทบาทในการวิเคราะห์คำแนะนำของงบประมาณ และกำหนดหลักเกณฑ์การของงบประมาณ และเสนอให้มีการจัดทำแผนบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนาศักยภาพคนพิการเช่นเดียวกับแผนบูรณาการด้านผู้สูงอายุ นอกจากนี้ คำเสนอของงบประมาณควรสามารถจำแนกข้อมูลกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นคนพิการจำนวนเท่าไร ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๑๗.๑๘ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๓๑ ทั้งนี้ จะสามารถวิเคราะห์งบประมาณด้านคนพิการได้ชัดเจนมากขึ้น

๑๐. กรณีตัวอย่างการดำเนินการตามหลักการ DID ของประเทศออสเตรเลีย อาทิ การกำหนดให้มีโครงการประกันคนพิการแห่งชาติ (National Disability Insurance Scheme : NDIS) ซึ่งเป็นวิธีการช่วยเหลือคนพิการของประเทศออสเตรเลีย โดยประกันบริการสำหรับคนพิการที่เข้าร่วมโครงการซึ่งจะรวมงบประมาณทั้งหมดสำหรับบริการเฉพาะคนพิการไว้ เพื่อเป็นระบบประกันความพิการแห่งชาติ ส่วนงบประมาณที่นอกเหนือจากนี้ ถือเป็นงบ DID ซึ่งทุกหน่วยงานต้องรับผิดชอบร่วมกัน

จากนั้น ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ได้กล่าวต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า การเสนอแผนบูรณาการจะเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาร่วมกันว่าควรจะมีแผนใดบ้าง ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สภาพัฒน์ จะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเห็นชอบแผนบูรณาการดังกล่าว ดังนั้น การเสนอแผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนพิการก็ต้องผ่านกระบวนการดังกล่าวด้วย

ที่ประชุมได้มีมติเห็นควรนำเสนอผลการพิจารณาข้างต้นต่อคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เพื่อพิจารณาอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนบูรณาการด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนพิการ แล้วเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การจัดทำและการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามความในวรรคสี่ ของมาตรา ๒๗ และวรรคสามและวรรคสี่ ของมาตรา ๗๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมทั้งเป็นไปตามความในมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

๓.๑.๒ พิจารณาศึกษาติดตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID)

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาศึกษาติดตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานงบประมาณ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เข้าร่วมประชุม^{๑๑} สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑.๒.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาการศึกษา

นายมนต์ธีร บุณตัน ประธานคณะอนุกรรมการ ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า วัตถุประสงค์ของการประชุมในครั้งนี้ คือ คณะอนุกรรมการขอรับทราบข้อมูลการจัดสรรงบประมาณทั้งที่เป็นงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรงและการผนวกหรือบูรณาการเรื่องของคนพิการเข้ากับงานกระแสหลักของแต่ละกระทรวง ทบวง และกรม อย่างไรก็ตาม เรื่องดังกล่าวในระบบราชการ โดยเฉพาะเรื่องของคนพิการที่ยังเข้าใจกันอยู่ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยแท้จริงแล้วเรื่องของคนพิการมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานทุกกระทรวง ทบวง และกรม ดังนั้น การที่แต่ละหน่วยงานของรัฐพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับแผนงานและโครงการต่าง ๆ ของแต่ละปี จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและคณะอนุกรรมการให้ความสนใจเป็นอย่างมาก นอกจากคณะอนุกรรมการให้ความสนใจเรื่องของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาเพื่อประโยชน์ต่อคนพิการโดยตรง ยังให้ความสนใจกับงบประมาณทั่วไปที่ได้จัดสรรให้กับคนพิการในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากเมื่อมีการติดตามผลการดำเนินงานพบว่าแต่ละหน่วยงานที่คนพิการไปขอรับบริการหรือไปใช้บริการ มักจะได้รับคำตอบจากเจ้าหน้าที่ที่อยู่เสมอว่าไม่มีงบประมาณ เช่น เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมหรือสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ เป็นต้น

งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีแนวโน้มการจัดสรรงบประมาณของแต่ละกระทรวง ทบวง และกรมต่าง ๆ ที่เป็นการจัดสรรเพื่อประโยชน์ต่อคนพิการโดยตรงก็ดี เป็นการผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับนโยบายหรือการพัฒนากระแสหลักก็ดี และสามารถติดตามได้โดยมีการจำแนกอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร

คณะอนุกรรมการได้เคยส่งแบบสอบถามข้อมูลด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับคนพิการไปยังหน่วยงานต่าง ๆ แต่ปรากฏว่า มีหน่วยงานจำนวนน้อยที่ตอบกลับมาว่า หน่วยงานมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และมีหน่วยงานเป็นจำนวนมากตอบกลับมาว่า หน่วยงานไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ จะเห็นได้ว่า จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลด้านคนพิการที่จำกัดและไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

^{๑๑} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ถ้าสำนักงานงบประมาณพัฒนาระบบสารสนเทศถึงขั้นสามารถค้นหาชื่อโครงการได้ทุกโครงการ โดยใช้คำสำคัญในการสืบค้นว่า “พิการ” “การศึกษาพิเศษ” “ทุพพลภาพ” “สิ่งอำนวยความสะดวก” “เครื่องช่วยความพิการ” ถ้าเป็นชื่อโครงการ ถือว่าเป็นงบประมาณเฉพาะสำหรับคนพิการ (Disability Specific Budget) แต่สิ่งที่น่าสนใจยิ่งกว่านั้นคือ กรณีไม่ปรากฏชื่อคนพิการอยู่ในโครงการ แต่ปรากฏว่า คนพิการได้รับประโยชน์จากโครงการนั้น กล่าวคือ อาจจะเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายหรือเป็นหนึ่งในผลที่คาดว่าจะได้รับ ย่อมจะต้องสามารถสืบค้นข้อมูลรายเอียดของเนื้อหาและกิจกรรมได้เพิ่มมากขึ้น จนนำไปสู่งบประมาณบูรณาการสำหรับคนพิการ (Disability Inclusive Budget)

กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างกับการบริหารพัสดุภาครัฐได้เพิ่มตัวแปรสำคัญที่จะนำไปสู่การได้รับอนุมัติให้จัดซื้อจัดจ้างคือ คำว่า “Accessibility” ซึ่งเป็นที่ทราบกันในระดับสากลว่าหมายถึงการเข้าถึงได้โดยสะดวกสำหรับทุกคน รวมถึงคนพิการด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแปลว่า ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก สำนักงานงบประมาณสามารถบรรจุสิ่งเหล่านี้ไว้ในแบบฟอร์มมาตรฐานได้หรือไม่ เช่น คำว่า “Accessibility” เป็นต้น นอกจากนี้ เรื่องประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกได้ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ

๓.๑.๒.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๑. นายธีรเดช ธีรพร ผู้อำนวยการกองจัดทำงบประมาณด้านสังคม ๓ สำนักงานงบประมาณให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า จากการประมวลผลข้อมูลงบประมาณเบื้องต้น สำนักงานงบประมาณได้พยายามเรียกเก็บข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่การประมวลข้อมูลงบประมาณจากเอกสารงบประมาณจะได้ข้อมูลเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น สำหรับข้อมูลงบประมาณที่สืบค้นได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท และปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประมาณ ๒๓,๐๐๐ ล้านบาท สำหรับงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกองทุนประชารัฐอยู่ประมาณ ๒,๖๐๐ ล้านบาท ซึ่งประเด็นหลักจะเป็นเงินอุดหนุนเบี้ยยังชีพของคนพิการ ประมาณ ๒๑,๐๐๐ ล้านบาท ส่วนงบประมาณของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีอยู่ประมาณ ๘๐๐ ล้านบาท เนื่องจากสำนักงานงบประมาณใช้คำสำคัญ (Keyword) ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในการค้นหาข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการผ่านระบบการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ฉะนั้น การเก็บข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการได้ครบถ้วนย่อมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก สำหรับคำสำคัญที่สำนักงานงบประมาณใช้ในการสืบค้นมีอยู่ประมาณ ๑๐ คำ จะเห็นได้ว่า แนวโน้มการจัดสรรงบประมาณให้กับคนพิการจะประกอบด้วยหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สภากาชาดไทย สำนักนายกรัฐมนตรี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเกือบทุกหน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านคนพิการ แต่จำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับอาจจะมีแตกต่างกันบ้าง สำหรับงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากเบี้ยความพิการคนละ ๒๐๐ บาท ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๓ สำหรับข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการของส่วนราชการอื่นในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

ที่สำนักงานงบประมาณรวบรวมได้ประมาณ ๘๐๐ ล้านบาท เช่น กระทรวงกลาโหม ประมาณ ๗๖ ล้านบาท กระทรวงคมนาคม ประมาณ ๖๖ ล้านบาท กระทรวงแรงงาน ประมาณ ๓๗ ล้านบาท กระทรวงศึกษาธิการ ประมาณ ๔๘๑ ล้านบาท กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ประมาณ ๑๒๐ ล้านบาท เป็นต้น ไม่รวมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประมาณ ๗๐๐ ล้านบาท สำหรับตัวอย่างค่าสำคัญที่สำนักงานงบประมาณใช้สืบค้นข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการ เช่น “คนพิการ” “ผู้พิการ” “พิการ” “ออทิสติก” “ทหารผ่านศึก” “บุคคลพิเศษ” “สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบุคคลพิเศษ” “อารยสถาปัตย์” “ยกระดับการให้บริการสาธารณะ” “ทุพพลภาพ” เป็นต้นสำหรับข้อมูลงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับคนพิการประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อยู่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

กรณีสืบค้นข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการโดยใช้คำสำคัญจะปรากฏรายการค่าใช้จ่าย เช่นค่าบริหารจัดการโครงการ ค่าใช้จ่ายจัดทำข้อมูลสื่อ ค่าพาหนะหัวหน้าสำนักงาน ค่าสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ค่าปรับปรุงอาคารสถานที่ ค่าอุดหนุนสมาคมทหารผ่านศึกเกาหลีและเวียดนาม ค่าใช้จ่ายทางเท้า ค่าใช้จ่ายทำมาตรฐานอุปกรณ์ ค่าห้องน้ำคนพิการ ค่าพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเครื่องดูดฝุ่นคนพิการ ค่าเครื่องสูบน้ำ เป็นต้น แต่ในส่วนของงบประมาณด้านบุคลากรจะไม่ปรากฏให้เห็น เพราะว่าถ้างบประมาณดังกล่าวอยู่ภายใต้งบประมาณของกรมแล้วจะไม่สามารถสืบค้นได้ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ปัจจุบันสำนักงานงบประมาณใช้วิธีการสืบค้นผ่านระบบการจัดการงบประมาณอิเล็กทรอนิกส์(e-Budgeting) กับระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งไม่สามารถสืบค้นลงรายละเอียดเนื้อหาของแผนงานโครงการและกิจกรรมได้

กลุ่มเป้าหมายไม่ได้มีเฉพาะคนพิการ ดังนั้น การแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มต่าง ๆ อาจจะแบ่งย่อยออกเป็น ๑๐ ประเภทของกลุ่มเป้าหมายในของแต่ละหน่วยงาน จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบมาตรฐานเอาไว้ จึงไม่สามารถจำแนกกลุ่มคนพิการออกมาได้ โดยจะระบุไว้แต่เพียงงบประมาณในภาพรวม แต่กิจกรรมที่ดำเนินการอาจมีส่วนหนึ่งที่ไปสนับสนุนคนพิการ เพราะฉะนั้น ถ้าสำนักงานงบประมาณสามารถจำแนกกลุ่มเป้าหมายออกเป็นกลุ่มเด็ก สตรี คนพิการ และผู้สูงอายุ ในรูปแบบย่อย จะทำให้ข้อมูลเอกสารมีจำนวนมาก ดังนั้น ระบบ eMENSCR จะเป็นประโยชน์มากกว่า เพียงแต่หาคำสำคัญในการสืบค้นข้อมูลให้พบว่าเป็นกลุ่มและหน่วยงานใดเท่านั้น

ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ เสนอของงบประมาณในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ e-Budgeting โดยใช้รหัสรายการและชื่อรายการเท่านั้น ไม่สามารถลงชื่อโครงการและกิจกรรมย่อยได้ สำนักงานงบประมาณจะติดตามเฉพาะโครงการเชิงนโยบายของรัฐบาล ซึ่งอาจจะมีรูปแบบย่อยเฉพาะบางเรื่องที่สอดคล้องกับกองประเมินผลของสำนักงานงบประมาณเท่านั้น สำหรับความจำเป็นในการสำรวจข้อมูลจากทุกหน่วยงานควรดำเนินการ ๓ ระบบ คือ ๑) สืบค้นข้อมูลจากระบบ e-Budgeting กับ GFMS ๒) ระบบ eMENSCR และ ๓) การสำรวจที่ลงรายละเอียด

รายการที่กำหนดในเอกสารที่จะต้องแสดงรายการแบ่งออกเป็น สิ่งก่อสร้างที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป และครุภัณฑ์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๑ ล้านบาทขึ้นไป ส่วนที่รายการที่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านบาท และต่ำกว่า ๑ ล้านบาท จะเป็นรูปย่อยภายในของแต่ละส่วนราชการที่จะบันทึกข้อมูลตัวเลข

การเพิ่มหมวดหรือคำสำคัญสำหรับการสืบค้นข้อมูลเป็นเรื่องของนโยบาย ซึ่งโดยปกติการระบุในเอกสารงบประมาณจะมีรูปแบบที่กำหนดไว้เป็นแบบเดียวกันทั้งประเทศ ทุกคนต้องระบุเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ แต่จะแตกต่างกันในกลุ่มเป้าหมายและกิจกรรมย่อย สำหรับการประมวลผลโดยมีคำว่า “การเข้าถึง” จะต้องทำเป็นข้อตกลงตั้งแต่เริ่มต้น

โดยปกติทั่วไปข้อสังเกตเกี่ยวกับงบประมาณ จะเป็นข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. เป็นหลักแต่เรื่องในเชิงบริหาร เช่นการปรับแก้แบบฟอร์มมาตรฐานของสำนักงบประมาณ สำนักงบประมาณสามารถดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอของหน่วยงานได้ เพียงแต่หน่วยงานที่ประสงค์จะให้มีการปรับแก้จะต้องคิดคำสำคัญและจัดแยกกลุ่มให้ชัดเจน รวมถึงจัดทำเป็นข้อเสนอแนะไปยังสำนักงบประมาณ

การประมวลผลข้อมูลจะขึ้นอยู่กับรูปแบบมาตรฐานขั้นต้นที่จะถูกส่งไปเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ ถ้ากำหนดรูปแบบขั้นต้นให้ถูกต้อง ทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานสนับสนุนย่อมสามารถกรอกข้อมูลได้ทั้งหมด รวมถึงคำสำคัญที่บางหน่วยงานใช้ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าหน่วยงานเข้าใจตรงกันก็จะสามารถนำข้อมูลมาเชื่อมโยงกันได้ สำนักงบประมาณจัดเก็บข้อมูลงบประมาณ โดยแบ่งออกเป็น งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น ถ้าสามารถแบ่งแยกบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้ ย่อมจะเห็นค่าใช้จ่ายต่อหน่วยที่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรได้โดยตรง รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เป็นงบอุดหนุนที่เกี่ยวข้องคนพิการโดยตรง เช่นเดียวกัน สิ่งที่สำนักงบประมาณตรวจพบคือ บางครั้งข้อมูลงบประมาณมีความทับซ้อนกัน เช่น ข้อมูลงบประมาณระหว่างผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ต้นควรจัดแยกข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและงบรายจ่ายให้ชัดเจน

๒. นายวีระชัย จันทรสุต นักวิจัย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สวทช. ได้จัดทำระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำบันทึกข้อมูล โครงการ และงบประมาณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับเรื่องของคำสำคัญที่สำนักงบประมาณใช้สืบค้นข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการสามารถสืบค้นผ่านระบบ eMENSCR ซึ่งอาจจะทำให้พบข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการเพิ่มขึ้นจากเดิมได้ จะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่สืบค้นได้จากระบบ eMENSCR โดยส่วนใหญ่จะปรากฏชื่อโครงการ รายละเอียดโครงการ หน่วยงาน และงบประมาณ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ สวทช. ยังอยู่ระหว่างการพัฒนากระบวนการระบบ eMENSCR ที่สามารถสืบค้นข้อมูลและรายละเอียดได้ทั้งหมดไม่ว่าเป็นเนื้อหาของโครงการ กิจกรรม และงบประมาณด้านคนพิการต่าง ๆ

๓. นางสาวอณิรา อินนท ร่องอธิปติกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า พก. ได้รับงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มา ๘๔๙.๓๕๖๒ ล้านบาท โดยแบ่งออกเป็น ๕ หมวดค่าใช้จ่าย คือ ๑) งบบุคลากร จำนวน ๒๕๘.๗๖๒ ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑.๗๑๐๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๖ ๒) งบดำเนินงาน จำนวน ๓๐๓.๒๐๔๘ ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๕.๓๘๓๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๓ ๓) งบเงินอุดหนุน จำนวน ๑๖๕.๑๒๗๐ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๖๒.๕๕๗๐ ล้าน

บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๙๙ ในหมวดนี้กรมให้ความสำคัญกับองค์กรด้านคนพิการ อาสาสมัคร ผู้ดูแลคนพิการ การส่งเสริมอาชีพตั้งแต่ในระดับศูนย์ฝึกอาชีพของ พก. การฝึกอาชีพในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบออนไลน์ ๗ หลักสูตร ศูนย์บริการคนพิการ และการปรับสภาพบ้านที่ยังคงค้างอยู่ประมาณ ๖,๐๐๐ หลัง ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พก. ได้ปรับเพิ่ม จำนวน ๒,๕๐๐ หลัง และจะครบ จำนวน ๒๕,๐๐๐ หลัง ตามแผนงานของ พก. ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิเพิ่มมากขึ้น ๔) งบรายจ่ายอื่น จำนวน ๒๖.๘๑๖๓ ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑.๐๓๔๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๒ และ ๕) งบลงทุน จำนวน ๙๕.๔๔๖๙ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒๘.๒๙๕๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๔

พก. สามารถรวบรวมข้อมูลบริการต่าง ๆ จากงบประมาณของรัฐที่กระจายลงสู่คนพิการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ โดยผ่านกลไกคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (กพช.) ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมถึงประสานงานกับสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดทำระบบสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนพิการผ่านระบบ eMENSUR

๔. นายพิชัญ ใหญ่แก่นทราย ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและงบประมาณ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ภาพรวมงบประมาณของ พก. เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๗๒.๗๒๔๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๖ กล่าวคือ พก. ได้รับงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๗๗๖.๖๓๒๑ ล้านบาท สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พก. ได้รับงบประมาณ จำนวน ๘๔๙.๓๕๖๒ ล้านบาท โดยแบ่งออกเป็น ๑) งบบุคลากร จำนวน ๒๕๘.๗๖๒ ล้านบาท ประกอบด้วย เงินเดือนของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ จำนวน ๙๙๖ อัตรา ๒) งบดำเนินงาน จำนวน ๓๐๓.๒๐๔๘ ล้านบาท ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายประจำต่าง ๆ ทั้งในส่วนค่าอาหารและค่าใช้สอยต่าง ๆ ของผู้รับบริการในสถานสงเคราะห์ ค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมสัมมนาที่จะเป็นการเสริมสร้างความรู้ให้กับแกนนำคนพิการหรือองค์กรด้านคนพิการ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของกรม เช่น ค่าจ้างเหมาเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ค่าจ้างเหมาแม่บ้านค่าทำความสะอาด เป็นต้น ๓) งบเงินอุดหนุน จำนวน ๑๖๕.๑๒๗๐ ล้านบาท ประกอบด้วย เงินอุดหนุนให้กับคนพิการ และองค์กรด้านคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นการปรับสภาพบ้าน จำนวน ๕๐ ล้านบาท ซึ่งปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พก. ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน ๔๖๒ หลัง แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน ๒,๐๐๐ หลัง รวมถึงเงินอุดหนุนเรื่องกายอุปกรณ์ ศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัด การรวมกลุ่มประกอบอาชีพคนพิการ ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก การรับรององค์กรที่ผ่านการทดลองมาตรฐานต่าง ๆ ล่ามภาษามือ และผู้ช่วยคนพิการ ๔) งบรายจ่ายอื่น จำนวน ๒๖.๘๑๖๓ ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑.๐๓๔๘ ล้านบาท ประกอบด้วย งบประมาณที่จะใช้ในการเดินทาง ศึกษาดูงานต่างประเทศ งบประมาณขับเคลื่อนสมัชชาคนพิการ การขับเคลื่อนแผนงานต่าง ๆ รวมถึงการขับเคลื่อนมาตรฐานคุณภาพชีวิตคนพิการและการรับรองมาตรฐานขององค์กรด้านคนพิการต่าง ๆ และ ๕) งบลงทุน จำนวน ๙๕.๔๔๖๙ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒๘.๒๙๕๕ ล้านบาท ประกอบด้วย การก่อสร้างอาคารของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีวงเงินผูกพันระยะ ๓ ปี จำนวน ๑๕๐ ล้านบาท ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พก. ได้รับการจัดสรรประมาณ ๓๐ ล้าน

๓.๑.๒.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑. สำนักงานงบประมาณควรเพิ่มคำสำคัญในการสืบค้นข้อมูลงบประมาณด้านคนพิการ เช่น “ครูการศึกษาพิเศษ” “การศึกษาพิเศษ” “ผู้มีความบกพร่องทางการเห็น” “ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย” “ผู้มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว” “ผู้มีความบกพร่องทางสติปัญญา” “โรงเรียนการศึกษาพิเศษ” “ศูนย์การศึกษาพิเศษ” “ศูนย์บริการคนพิการ” “สิ่งอำนวยความสะดวก” “กายอุปกรณ์” “เครื่องช่วยความพิการ” “ฟื้นฟูสมรรถภาพ” “เบี้ยความพิการ” เป็นต้น เพราะว่างบประมาณด้านคนพิการหลัก ๆ จะอยู่ที่สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. สำนักงานงบประมาณควรทำการสืบค้นข้อมูลงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับคนพิการลึกลงไปถึงรายละเอียดของเนื้อหาของแผนงานโครงการและกิจกรรม และข้อมูลที่ทำให้การสืบค้นควรจำแนกกลุ่มเป้าหมายได้ เพื่อที่จะทำให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้สะดวกมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมประเด็นการแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมาย คณะอนุกรรมการได้พิจารณาตามเป้าหมายที่ ๑๗.๑๘ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เรื่องการเสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่กำหนดไว้ว่า การเก็บสถิติข้อมูลทั้งปวงของรัฐใดก็ตามให้จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ เพศ วัย ความพิการ เป็นต้น แต่สำนักงานสถิติแห่งชาติให้ข้อมูลว่า หน่วยงานของรัฐไม่ได้จำแนกข้อมูลหน่วยงานตามที SDGs ต้องการ คณะอนุกรรมการจึงได้เสนอให้มีการจำแนกกลุ่ม เป้าหมายไปยังสำนักงานงบประมาณ

๓. สำนักงานงบประมาณควรเพิ่มหมวดหรือคำสำคัญในโครงการสิ่งก่อสร้างที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป หรือครุภัณฑ์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๑ ล้านบาทขึ้นไป เช่น การเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นต้น ซึ่งจะหมายถึงห้องน้ำ ทางลาด ลิฟต์ ระบบดิจิทัล และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่คนทั้งมวล โดยเฉพาะผู้สูงอายุและคนพิการสามารถเข้าถึงได้ไว้ในระบบ e-Budgeting ด้วย เพื่อความสะดวกต่อการสืบค้นข้อมูลงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

๔. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ควรประสานหน่วยงานต่าง ๆ และรวบรวมข้อมูลงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในแต่ละปี เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้พิจารณาจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทั้งนี้ เนื่อง พก. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๓ (๔/๑) มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

๕. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ควรบรรจุวาระการประชุม คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (กพช.) เรื่อง รวบรวมเรื่องการจัดสรรงบประมาณของทุกหน่วยงานของรัฐที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อให้คณะกรรมการ กพช. พิจารณา

๓.๑.๓ พิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และแผนงานบูรณาการด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการ เข้ากับงบประมาณกระแสหลัก

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และแผนงานบูรณาการด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม^{๑๒} โดยที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และแผนงานบูรณาการด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานงบประมาณ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เข้าร่วมประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑.๓.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

นายมนเทียร บุญตัน ประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้ติดตามความคืบหน้าการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก รวมทั้งการจัดทำแผนงานบูรณาการงบประมาณด้านต่าง ๆ อาทิ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย การพัฒนาด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสู่สากล การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตเศรษฐกิจฐานราก รัฐบาลดิจิทัล และท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณ และการจัดทำแผนบูรณาการงบประมาณในแต่ละด้าน ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ อาทิ วรรคสี่ มาตรา ๒๗ และวรรคสามและวรรคสี่ มาตรา ๗๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมทั้งการดำเนินการตามมาตรา ๓๙ ของพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงเห็นควรเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ เพื่อให้ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้อย่างเป็นระบบ โดยประเด็นที่คณะอนุกรรมการให้ความสำคัญ คือ การจัดทำแผนบูรณาการและการจัดทำงบประมาณตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้คำนึงถึงประเด็นคนพิการด้วย อาทิ กฎหมายว่าด้วยการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ได้กำหนดประเด็นการเข้าถึงโดยสะดวก และกฎหมายว่าด้วยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการพัฒนาโดยใช้หลักการออกแบบที่เป็นสากล และการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

^{๑๒} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๘/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

๓.๑.๓.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๑. ผู้แทนสำนักงบประมาณ ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า โดยหลักการทั่วไปของการพิจารณาแผนบูรณาการงบประมาณด้านต่าง ๆ นั้น สำนักงบประมาณจะแจ้งให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าภาพหลักของแผนบูรณาการนั้นทบทวนว่าต้องมีการดำเนินการต่อเนื่อง ควรพิจารณาปรับลดหรือเพิ่มเติมโครงการหรือแผนงานใดหรือไม่ ซึ่งจำนวนแผนบูรณาการงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จะทราบความชัดเจนว่ามีแผนบูรณาการด้านใดบ้างนั้น ในขณะนี้ อยู่ระหว่างรอมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะพิจารณาในวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยหลักการของการจัดทำแผนงานบูรณาการงบประมาณด้านต่าง ๆ จะยึดตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ด้านเป็นหลัก และแผนงานบูรณาการจะจัดทำเป็นช่วงปีและจะมีการจัดสรรงบประมาณลงไปในแต่ละปี

นอกจากนี้ สำนักงบประมาณได้เสนอความเห็นประกอบการเสนอแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ไว้ในหลักการและวิธีการนำแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ เพื่อกำหนดให้เป็นลำดับต้น ๆ ในการจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ โดยหน่วยงานที่ขอรับงบประมาณที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในลำดับต้น ๆ คือ หน่วยงานที่มีแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ซึ่งอาจมีโครงการย่อยอยู่ในคำของบประมาณนั้น ดังนั้น พก. หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องดูโครงการดังกล่าวว่ามีโครงการใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตนเอง เพื่อนำมาจัดทำเป็นคำของบประมาณ ซึ่งคำของบประมาณต้องส่งให้สำนักงบประมาณภายในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๔ นี้ ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบวงเงินงบประมาณภาพรวมของประเทศ และหากมีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเปราะบาง ต้องระบุคำจำกัดความให้ชัดเจนว่ากลุ่มเปราะบางหมายถึงใครบ้าง พก. เกี่ยวข้องหรือไม่ โครงการที่เกี่ยวข้องมีโครงการใดแล้วบรรจุไว้ในคำของบประมาณ เสนอผ่านรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแล และเสนอมายังสำนักงบประมาณผ่านระบบ e-Budgeting ทั้งนี้ สภาพัฒน์ได้นำส่งแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ให้ทุกส่วนราชการได้รับทราบด้วยแล้ว อย่างไรก็ตาม หน่วยขอรับงบประมาณจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนตั้งแต่ในระบบ e-Budgeting อาทิ เด็ก สตรี คนพิการ ซึ่งจะสามารถประมวลผลตัวเลขงบประมาณที่เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่มเป้าหมายผ่านระบบงบประมาณดังกล่าวได้ จึงควรแจ้งหน่วยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทราบว่าควรมีการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนตั้งแต่การจัดทำคำของบประมาณด้วย

๒. ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือสภาพัฒน์ ในฐานะหน่วยงานด้านนโยบาย ซึ่งนอกจากการติดตามการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ด้าน ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 และการเร่งดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๓ ด้าน ที่ส่งผลกระทบต่อบริบทการดำรงชีวิตของประชาชนในหลายด้าน สภาพัฒน์ได้ทบทวนแผนแม่บทในประเด็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในช่วง ๕ ปีแรก ให้บรรลุเป้าหมายภายใต้วิถีชีวิตแบบ New Normal รวมทั้งได้ทบทวนบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและภายในประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเข้าสู่สังคมสูงวัย และการเปลี่ยนแปลงโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของคนทั้งในระดับประเทศและระดับโลก จึงได้จัดทำ “แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕” ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบไปเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา โดยแผนดังกล่าวมีเป้าประสงค์สำคัญเพื่อให้ประชาชนสามารถ

ยังชีพได้ มีงานทำ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางสังคม ทั้งผู้สูงอายุ คนพิการ และคนยากจน ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง มีการสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อกระจายรายได้ไปสู่ระดับท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำ เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ ทั้งนี้ แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ เป็นประเด็นที่ต้องเร่งขับเคลื่อนในปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้มีการจัดสรรงบประมาณแล้ว โดยกิจกรรมที่จะดำเนินการภายใต้โครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณปี ๒๕๖๔ แล้ว สามารถนำมาใช้ขับเคลื่อนตามแผนเฉพาะกิจนี้ได้ นอกจากนี้ การยกย่องยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้มีการผนวกรวมแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ไว้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้เกิดการผลักดันและขับเคลื่อนแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ให้เกิดผลอย่างจริงจัง โดยแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ซึ่งมีเป้าประสงค์ “เพื่อให้คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สร้างอาชีพ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ (Economic Transformation)” นั้น มีแนวทางในการพัฒนาประกอบด้วย ๔ แนวทางหลัก ดังนี้

๑) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (local Economy) เป็นการลดความเสี่ยงในการพึ่งพาต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับท้องถิ่น ได้แก่ (๑) การส่งเสริมการจ้างงาน ซึ่งครอบคลุมกลุ่มคนเปราะบาง (๒) การช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และ (๓) การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังหัวเมืองหลักในภูมิภาคและเมืองรอง

๒) การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) โดยมุ่งเน้นส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงและบริบทโลกใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ (๑) การส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร (๒) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ (๓) การยกระดับภาคการเกษตรสู่เกษตรมูลค่าสูง (๔) การส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหาร และ (๕) การปรับอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่

๓) การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน (Human Capital) ให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยยกระดับและปรับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพ ดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤต ได้แก่ (๑) การพัฒนาทักษะแรงงานและการเรียนรู้ (๒) การขยายและพัฒนาระบบประกันสังคม และ (๓) การเสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ

๔) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors) เพื่อให้เกื้อหนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ขีดความสามารถในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ (๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ (๒) การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาครัฐดิจิทัล (๓) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม (๔) การเสริมสร้างความมั่นคงและบริหารจัดการความเสี่ยง และ (๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและภาคีการพัฒนา

๓. ผู้แทนกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า พก.ในฐานะหน่วยงานปฏิบัติ ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ “การสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม” แผนแม่บท “ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม” ยุทธศาสตร์งบประมาณ “การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม” ในการจัดสรรงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ อาจจะเกี่ยวข้องกับโครงการ โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ เช่น การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โครงการส่งเสริมนวัตกรรมสำหรับคนพิการ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพคนพิการที่สอดคล้องกับแผนเฉพาะกิจ (upskill, reskill) การขับเคลื่อนมาตรฐานคุณภาพชีวิตคนพิการ อาสาสมัครสำหรับคนพิการ และโครงการส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก บริการสาธารณะที่มีมาตรฐาน การเชื่อมโยงข้อมูลด้านคนพิการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเพิ่มศักยภาพให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียม หรือการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ ที่มีการพัฒนาทักษะ upskill, reskill, new skill ซึ่งสอดคล้องกับแผนเฉพาะกิจฯ ซึ่ง พก. ได้คำนึงถึงเรื่องดังกล่าวอยู่ด้วยแล้ว ทั้งนี้ การจัดทำคำของบประมาณของ พก. ได้ใช้แนวทางดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ และสอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ด้วยแล้ว

รายงานผลการดำเนินงานภายในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (รอบครึ่งแผน) ซึ่งดำเนินการทั้งสิ้น ๒,๙๐๘ โครงการ เป็นจำนวน ๑๒,๒๑๗ ล้านบาท มีผู้ได้รับผลจำนวนกว่า ๒.๒ ล้านคน โดยแบ่งตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสริมพลังคนพิการและองค์กรเพื่อคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง จำนวน ๘๗๐ โครงการ ใช้งบประมาณกว่า ๘๘๘ ล้านบาท ผู้ได้รับผลกว่า ๑.๒ แสนคน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๙๒

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง จำนวน ๑,๒๐๑ โครงการ ใช้งบประมาณกว่า ๗,๘๐๐ ล้านบาท ผู้ได้รับผลกว่า ๑.๘ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๐

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ จำนวน ๒๘๑ โครงการ ใช้งบประมาณกว่า ๓๖๘ ล้านบาท ผู้ได้รับผลกว่า ๑.๓ แสนคน คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๖

๔. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ จำนวน ๓๗๗ โครงการ ใช้งบประมาณกว่า ๓,๐๓๐ ล้านบาท ผู้ได้รับผลกว่า ๑.๖ แสนคน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๙๖

๕. ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน จำนวน ๑๗๙ โครงการ ใช้งบประมาณกว่า ๑๒๒ ล้านบาท ผู้ได้รับผลกว่า ๒.๔ หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๖

โดยมีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนแผนในระยะต่อไป ดังนี้ (๑) การพัฒนาทักษะในการเขียนโครงการให้กับองค์กรด้านคนพิการที่ยังไม่เข้มแข็ง (๒) การมีที่ปรึกษา (Mentor) ให้กับองค์กรคนพิการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเนื้อหา (Content) เกี่ยวกับความพิการอย่างยั่งยืน (๓) การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการและคุณภาพชีวิตคนพิการ และ (๔) การเพิ่มบทบาทเชิงรุกของ พก. เพื่อให้เกิดการบูรณาการและยกระดับประสิทธิภาพคุณภาพชีวิตอย่างครอบคลุมทุกความพิการและทุกมิติ

๓.๑.๓.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑. แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ฉบับดังกล่าวจะสามารถนำเงินงบประมาณส่วนใดมาใช้ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ นี้ได้บ้าง นอกจากนี้ ตามร่างแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ มีโครงการสำคัญแนบท้ายไปด้วย แต่ในแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ที่ประกาศใช้นั้นไม่มีโครงการดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม จะมีหลักประกันอย่างไรว่าโครงการของกลุ่มเปราะบาง จะสามารถเสนอของบประมาณให้สอดคล้องกับแผนเฉพาะกิจฯ นี้หรือไม่ และ พก. จะได้รับประโยชน์จากแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ พก. ควรมีการปรับงบประมาณของ พก. ให้สอดคล้องกับแผนฉบับนี้ด้วย เนื่องจากกรณีเงินกู้เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากผลกระทบโควิด-19 ที่ระบุเรื่องคนพิการไว้ชัดเจน แต่การของบประมาณยังเป็นเรื่องยาก ซึ่งในแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ กำหนดไว้เพียงกลุ่มเปราะบาง หากแต่จะมีแนวทางอย่างไรที่กลุ่มคนพิการจะสามารถของบประมาณได้ด้วย ดังนั้น ในการกำหนดงบประมาณมีหลายเรื่องที่ต้องกำหนดเรื่องคนพิการ ทั้งประเด็นเฉพาะคนพิการที่ พก. ต้องดูแล และประเด็นที่มีมิติคนพิการรวมอยู่ในทุกหน่วยงาน (Inclusive) ซึ่งการของบประมาณของทุกหน่วยงานจึงต้องคำนึงถึงคนพิการด้วย

๒. แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ดังกล่าวเกี่ยวกับการใช้เงินกู้เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากผลกระทบโควิด-19 หรือไม่ เนื่องจากคำว่า “กลุ่มเปราะบาง” ที่มีหมายรวมถึงคนพิการ แต่ลักษณะของโครงการและแผนงานเมื่อลงไปสู่การจัดทำงบประมาณมีถ้อยคำหลักการ “ถ้วนหน้า” หรือ “Inclusive” “คนทุกกลุ่ม” “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เพื่อให้ทุกหน่วยงานต้องคำนึงถึงและต้องกำหนดไว้ในทุกแผน ดังนั้น แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ มีถ้อยคำดังกล่าวซึ่งเป็นนัยสำคัญต่อหลักการดังกล่าวในแผนนี้ด้วยหรือไม่ เนื่องจากหน่วยงานของรัฐมักมองว่าเรื่องของคนพิการไม่ใช่หน้าที่ และประเด็นคนพิการมักจะตกหล่นมาโดยตลอด จึงควรกำหนดประเด็นดังกล่าวไว้ในแผนให้มีความชัดเจน เพื่อย้ำเตือนให้ทุกหน่วยงานคำนึงถึงคนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจากการติดตามการจัดสรรงบประมาณมากกว่า ๑๐ ปี พบกว่าหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ ๙๐ ไม่ตระหนักรู้ว่าหน่วยงานของตนมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ส่งผลให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงนโยบายกระแสหลักหรือโครงการกระแสหลักได้และมุ่งไปที่งบประมาณของ พก. เพียงหน่วยงานเดียว

ผู้แทนสภาพัฒน์ฯ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เป้าประสงค์ของแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ได้ระบุไว้ชัดเจนว่ากลุ่มเปราะบางต้องได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ โครงสร้างของยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒) แผนการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ แผน โดยกิจกรรม Big Rock รวมทั้งสิ้น ๖๒ กิจกรรม และ (๓) แนวทางการจัดสรรเพื่อรองรับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ดังนั้น หน่วยงานรับผิดชอบสามารถเสนอโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ซึ่งถือว่าเป็นแผนที่ต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เสนอไว้เพื่อช่วยขับเคลื่อนแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ดังกล่าวให้บรรลุผลได้ตามเป้าหมาย โดยในแต่ละปีสภาพัฒน์ฯ ในฐานะฝ่ายเลขาคณะกรรมาธิการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการแผนปฏิรูปทั้ง ๑๓ ด้าน ต้องรายงานผลการดำเนินงานทั้งรอบไตรมาสและประจำปี ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นว่าประเด็นใดที่ยังไม่ได้ดำเนินการและต้องเร่งผลักดันให้เกิดผลได้จริง ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ รวมทั้งแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ เป็นการกำหนดนโยบายหรือหลักการที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายไว้แล้วเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะหน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือ พม. และหน่วยงาน

ต่าง ๆ ในการพัฒนาและการจัดทำแผนงานโครงการจะต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย สำหรับโครงการสำคัญ (Flagship Project) ซึ่งเคยแนบอยู่ท้ายร่างแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ นั้น โดยจากการวิเคราะห์โครงการดังกล่าวว่า ๕๐๐ โครงการ ตอบโจทย์เพียง ๒๕๐ โครงการ ซึ่งมีการหารือกับหน่วยงานเพื่อให้แต่ละหน่วยงานไปพัฒนาโครงการเพื่อรองรับงบประมาณ ปี ๒๕๖๕ ให้ตอบโจทย์มากขึ้นและเสนอของบประมาณตามกำหนดการของสำนักงบประมาณ คือภายในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ นี้ จึงคาดว่าโครงการสำคัญตามแนบท้ายร่างแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ดังกล่าวไม่ปรากฏอยู่ในแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ฉบับที่ผ่านคณะกรรมการฯ อาจจะมีผลมาจากการวิเคราะห์โครงการดังกล่าว

๓. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ควรเร่งเสนอให้คณะกรรมการเร่งหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าว จัดทำแผนคนพิการเพื่อให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการฯ ให้ความเห็นชอบเพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถเสนอของบประมาณของตนเองให้สอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ดังกล่าว เพื่อให้แต่ละหน่วยงานสามารถของบประมาณไปดำเนินการให้เกิดประโยชน์ต่อคนพิการตามมิติของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งถือเป็นประเด็นงบประมาณเฉพาะคนพิการ (Disability Specific Development : DSD) ที่จะช่วยเสริมพลังให้กับกลุ่มคนพิการที่ยังต้องการความช่วยเหลือ นอกจากนี้ คณะกรรมการส่งเสริมฯ ควรจัดประชุมเพื่อหารือ ติดตาม และสร้างความเข้าใจต่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญต่อประเด็นคนพิการ รวมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามหลักการ“ถ้วนหน้า” หรือ “Inclusive” เพื่อนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ที่ผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ซึ่งจะเกิดผลดีในระยะยาวต่อไป รวมทั้งการขับเคลื่อนประเด็นคนพิการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจจากโควิด-19 ด้วย

๔. แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ควรกำหนดเป็นหลักการหรือนโยบาย Inclusive เพื่อให้มีความชัดเจนว่าโครงการของทุกหน่วยงานที่เสนอขอรับงบประมาณจะต้องคำนึงถึงหลักการที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ เพื่อให้มั่นใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงการพัฒนาตามโครงการต่างๆ ดังกล่าวได้ ซึ่งจากแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ดังกล่าวมีหลายด้านที่คนพิการต้องเข้าไปมีส่วนร่วม โดย พก. ไม่สามารถดำเนินงานได้ครอบคลุมทุกด้าน อาทิ คมนาคม เขตเศรษฐกิจพิเศษ การท่องเที่ยว หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้คำนึงถึงหลักการดังกล่าว การของบประมาณก็อาจจะทำให้ตกหล่นได้ ทั้งนี้ สามารถทำเป็นหนังสือแจ้งให้หน่วยงานที่จะมาของบประมาณได้คำนึงถึงมิติของการเข้าถึงของคนทุกกลุ่มด้วย รวมทั้งควรกำหนดแนวทางเพื่อให้แต่ละหน่วยงานเข้าใจและให้ความสำคัญต่อหลักการ Inclusive Development อาทิ กลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีความหลากหลายทั้งเพศ อายุ และ ความพิการ ดังนั้น กลุ่มประชาชนในทุกกลุ่มจะมีความหลากหลาย มีความต้องการที่ต่างกัน ทำอย่างไรให้แต่ละหน่วยงานเข้าใจความแตกต่างของคนในกลุ่มนั้น ๆ เพื่อให้คนพิการได้ประโยชน์จากทุกหน่วยงานที่ดำเนินการตามภารกิจ โดยไม่ต้องรอนงบประมาณจาก พก. เพียงหน่วยงานเดียว ซึ่งในอนาคตควรมีแนวทางเพื่อให้แต่ละหน่วยงานเห็นภาพดังกล่าวให้ชัดเจนมากขึ้น

๕. สำนักงานประมาณควรปรับคู่มือการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้การระบุให้ชัดเจนว่าหน่วยงานต่าง ๆ ต้องผนวกรวมเรื่องคนพิการในการเสนอของงบประมาณด้วย และสภาพัฒน์ควรกำหนดหลักการ Accessibility for all และ Inclusive Development ไว้ในแผนแม่บทต่าง ๆ โดยกำหนดให้นำหลักการดังกล่าวมาบรรจุไว้ในการของบประมาณ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย จึงควรมีหนังสือทำความเข้าใจไปยังหน่วยงานต่างๆ ว่าในการจัดทำค่าของงบประมาณให้คำนึงถึงกลุ่มคนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการด้วย รวมทั้ง พก. ควรมีการติดตามว่าแต่ละหน่วยงานมีการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงคนพิการด้วยหรือไม่

๖. แผนงานหรือโครงการที่ประชาชนทุกกลุ่มต้องเข้าถึงได้โดยสะดวก ทั้งโครงสร้างพื้นฐานและบริการของรัฐในทุกด้าน แม้ในระดับของสภาพัฒน์หรือผู้กำหนดนโยบายประเทศให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว แต่ในระดับหน่วยงานปฏิบัติยังไม่ได้ให้ความสำคัญ แม้ในแผนจะถูกกำหนดไว้ แต่ส่วนราชการยังเห็นว่าหน่วยงานตนไม่เกี่ยวข้อง ต้องมีกฎหมายบังคับจึงจะดำเนินการ จึงถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสภาพัฒน์ที่จะทำให้ทุกหน่วยงานมีความตระหนักในภาระหน้าที่ที่ต้องทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ทุกกลุ่มด้วย ทั้งนี้ หลักการ Inclusive แม้ไม่ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ก็ต้องครอบคลุมทุกกลุ่ม ซึ่งยังเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ในหน่วยงานภาครัฐของไทย หากไม่ได้มีการกล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนบริการที่ถูกออกแบบมาก็มักจะไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มคนพิการ มาตรการเชิงรุกที่เน้นการให้แต้มต่อกับกลุ่มเป้าหมายใดกลุ่มเป้าหมายซึ่งต้องเป็นการดำเนินการภายใต้ นโยบาย Inclusive ซึ่งหากไม่เช่นนั้น มาตรการเฉพาะจะเป็นการแยกส่วนและระยะยาวไม่เป็นผลดี โดยปัจจุบัน วิธีคิดแบบ Inclusive ยังไม่สามารถใช้ได้ในระบบงบประมาณหรือโครงสร้างทางงบประมาณ ไม่มีตัวชี้วัดว่าประชาชนเข้าถึงได้โดยเท่าเทียมและทั่วถึง เนื่องจากไม่สามารถวิเคราะห์ได้เชิงนโยบายด้านการจัดสรรงบประมาณ แม้มาตรา ๗๑ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้การจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล แต่ก็ยังไม่สามารถติดตามระบบการจัดสรรงบประมาณมีการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวแล้วหรือไม่

ผู้แทนสภาพัฒน์ฯ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในเชิงนโยบายให้ความสำคัญมิติของ Inclusive มาระยะหนึ่งแล้ว ปรากฏตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งก่อนหน้านี้ประเทศต้องมีการพัฒนาในทุกมิติควบคู่กันไป แต่ในระยะหนึ่งต้องมีการเน้นว่าในการให้บริการสาธารณะต้องมีการสร้างแต้มต่อให้มากขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับการพัฒนาที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม เป็นยุทธศาสตร์แรกของแผน เป้าหมายและตัวชี้วัดมีความชัดเจนในแต่ละมิติของการพัฒนา เนื่องจากการลดความเหลื่อมล้ำเป็นผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในหลายมิติ ดังนั้น การลดความเหลื่อมล้ำจะมองในมิติของการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และเชื่อมโยงกับการรณรงค์ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยกำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ “ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม” ประเด็นที่ให้ความสำคัญคือการสร้างหลักประกันทางสังคม ต้องให้กลุ่มคนทุกกลุ่มเข้าถึงบริการของรัฐที่จำเป็นและสำคัญได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และมาตรฐาน แม้ว่าไม่ได้ระบุว่าเป็นคนพิการ แต่สิ่งที่เห็นชัดเจน คือ เป็นมิติของการพัฒนาที่กำหนดหรือระบุกลุ่มเป้าหมายที่มีการเฉพาะเจาะจงมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ กระบวนหนึ่งที่รัฐบาลได้ผลักดัน คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียม

ทางสังคม ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม (กบสท.) โดยมีสภาพัฒน์ฯ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการฯ ซึ่งอยู่ระหว่างการเริ่มดำเนินการขับเคลื่อน ทั้งนี้ สภาพัฒน์ฯ มีจุดยืนที่จะมุ่งเน้นการพัฒนาเฉพาะกลุ่มเฉพาะด้านที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญ ไม่ได้เป็นการลงทุนสำหรับทุกคนอย่างที่ผ่านมา ทุกคนต้องได้รับสวัสดิการพื้นฐานและสร้างแต้มต่อให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถเข้าถึงบริการได้มากขึ้นซึ่งจะตอบโจทย์ในทุกมิติ

สำหรับประเด็นพระราชบัญญัติเงินกู้เพื่อฟื้นฟูจากโควิด -19 ในมิติเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจะครอบคลุมทุกกลุ่มเปราะบาง แต่ในส่วนของเงินกู้ ๔ แสนล้าน ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่เสนอของบประมาณมา ซึ่งมีการกำหนดเงื่อนไขในเชิงนโยบายไว้ ส่วนการดำเนินการขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานว่าจะให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด ดังนั้น กลไกของหน่วยงานรับผิดชอบหลักควรมีกระบวนการให้ภาคีหรือหน่วยงานต่าง ๆ พัฒนาโครงการที่เสนอของบประมาณให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้ความสำคัญหรือต้องการให้มีจุดเน้นเป็นพิเศษ ทั้งนี้ สภาพัฒน์ฯ ได้ให้ความสำคัญในเชิงนโยบายอยู่แล้ว แต่ไม่ได้กำหนดสัดส่วนประเด็นกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจน หน่วยงานขับเคลื่อนและแกนหลักของหน่วยงานขับเคลื่อนกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ จึงควรมีนโยบายเพื่อให้หน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการในทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ

๗. ประเด็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทยที่มีชื่อเสียงด้านบุคลากรทางการแพทย์ แต่ยังมี การนำเข้าเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่รวมถึงเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์เครื่องช่วยหรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งมีมูลค่าสูงมากในแต่ละปี ดังนั้น หากมุ่งเน้นด้านสุขภาพและการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขภาพ จะมีผลตอบแทนที่มีมูลค่าต่อประเทศมหาศาล อันจะนำไปสู่การทุ่มเทการพัฒนาและวิจัยเครื่องมือแพทย์ เทคโนโลยีอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ นอกจากจะลดการนำเข้าอุปกรณ์ทางการแพทย์แล้ว รัฐบาลจะให้ความสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาในเรื่องนี้มากกว่าปัจจุบันที่ให้น้ำหนักกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่ไม่ได้ให้น้ำหนักกับการสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีโดยเฉพาะเครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้ หากน่านโยบายรัฐบาลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพในภูมิภาค ภายใต้แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ไปผนวกรวมกับบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายว่าด้วยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กฎหมายว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S-Curve) จะสามารถใช้เชื่อมโยงกับการของบประมาณได้หรือไม่

ผู้แทนสภาพัฒน์ฯ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ประเด็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวทั้งเชิงคุณภาพและการท่องเที่ยวในมิติสุขภาพ โดยหากมองในประเด็นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมทางการแพทย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งจะครอบคลุมและเชื่อมโยงกับสถาบันผลิตแพทย์ที่มีบทบาทของวิศวกรทางการแพทย์ในการพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการทางการแพทย์ในมิติการทำให้พึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ ประเด็นการสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพต้องมีการพัฒนารูปแบบเทคโนโลยี พัฒนาอุปกรณ์ต่างๆ ด้วย ไม่ได้เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ก็ต้องตอบโจทย์การนำเทคโนโลยีทางการแพทย์มาใช้ให้เหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม สำหรับมติกฎหมายว่าด้วยการเงินกู้เพื่อการฟื้นฟูประเทศจากโควิด-19 ในด้านสาธารณสุข ซึ่งมีการลดการนำเข้าและการพึ่งตนเองยังได้ให้

ความสำคัญในการผลิตสารตั้งต้นในการผลิตยาหรือวัคซีน ดังนั้น การให้ความสำคัญ กับมิติของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมหรือการพัฒนาดังกล่าวก็ตอบโจทย์มิติการพัฒนาอุปกรณ์ทางการแพทย์รวมถึงยาและวัคซีนด้วย โดยแนวทางในการพัฒนาดังกล่าวจึงไม่ได้ละเลยมิติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งได้คำนึงถึงการให้ความสำคัญการลดการนำเข้าจากต่างประเทศเพื่อให้ประเทศไทยใช้เทคโนโลยีและสร้างองค์ความรู้ในการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งในมิติเชิงพาณิชย์และเชิงสังคมในประเทศด้วย

จากนั้น นายมนเฑียร บุญตัน ประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวสรุปผลการพิจารณาว่าประเทศไทยมีแนวคิด Inclusive Development แล้ว แต่ยังไม่มีการขับเคลื่อนดำเนินการเพื่อนำลงไปหน่วยงานนโยบายปฏิบัติหรือระดับปฏิบัติ แม้ทิศทางการกำหนดยุทธศาสตร์แผนงานระดับชาติและรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้แล้ว แต่การปฏิบัติการพัฒนาแบบครอบคลุมทุกกลุ่มยังไม่ได้มีการนำไปพิจารณาอย่างแท้จริงยังมีช่องว่างความเข้าใจระหว่างผู้พัฒนานโยบายกับผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงประเด็นการจัดทำงบประมาณและแผนบูรณาการงบประมาณด้านต่าง ๆ ที่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงเรื่องเหล่านี้ได้ ซึ่งจากการติดตามประเด็นด้านการผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับนโยบายกระแสหลักถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าในโครงการที่มีกลุ่มเฉพาะคนพิการเท่านั้น ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการกำหนดให้มีตัวชี้วัดที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความครอบคลุมของทุกกลุ่มเป้าหมาย ในการประชุมครั้งนี้ถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะได้ติดตามความคืบหน้าต่อประเด็นดังกล่าว

๓.๑.๔ พิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และแผนงานบูรณาการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และแผนงานบูรณาการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๓ หน่วยงาน^{๑๓} สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑.๔.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

ลำดับแรก ฝ่ายเลขานุการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า การประชุมคณะอนุกรรมการในครั้งนี้ (วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕) เป็นการพิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และเพื่อรับทราบข้อมูล ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และแผนงานบูรณาการงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการใน ๒ ประเด็น คือ (๑) งบประมาณเฉพาะกลุ่มคนพิการ หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นการเฉพาะซึ่งไม่เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายอื่น (Disability Specific Development : DSD) และ (๒) งบประมาณที่ผนวกงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรง แต่มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนพิการด้วย หรือมีผลผลิต/ผลลัพธ์

^{๑๓} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕

ที่ส่งผลต่อคนพิการด้วย (Disability Inclusive Development : DID) รวมทั้งแผนการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณที่ผนวกงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก จึงได้เรียนเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ จำนวน ๑๒ หน่วยงาน ได้แก่ ๑) กระทรวงการคลัง ๒) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๔) กระทรวงคมนาคม ๕) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ๖) กระทรวงมหาดไทย ๗) กระทรวงยุติธรรม ๘) กระทรวงแรงงาน ๙) กระทรวงศึกษาธิการ ๑๐) กระทรวงสาธารณสุข ๑๑) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และ ๑๒) สำนักงบประมาณ

จากนั้น ประธานคณะกรรมการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การประชุมคณะกรรมการในครั้งนี้อาจเป็นโอกาสอันดีในการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณสำหรับคนพิการตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมถึงแผนการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการ เพื่อทราบถึงแนวทางในการจัดสรรงบประมาณที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการ ได้แก่ งบประมาณที่จัดสรรเพื่อคนพิการโดยตรงและงบประมาณคนพิการที่สามารถผนวกเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก แม้สำนักงบประมาณจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักแต่เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมของการดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรดังกล่าว จึงได้เชิญหน่วยงานอื่นที่ร่วมดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และการจัดทำแผนบูรณาการงบประมาณที่มีผลต่อคนพิการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ๑) การดำเนินโครงการ/กิจกรรม/แผนงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรงและส่งผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะโดยรวม ๒) การผนวกรวมงบประมาณคนพิการกับงบประมาณกระแสหลักเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๑ ของรัฐธรรมนูญ โดยคำนึงถึงของความหลากหลายของประชาชน และเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) เป็นต้น

๓.๑.๔.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๑. สำนักงบประมาณ

ลำดับแรก นางสาวเพ็ญแข จันทร์สว่าง ที่ปรึกษาสำนักงบประมาณ ในฐานะหน่วยงานหลักในการดำเนินการด้านการจัดสรรงบประมาณได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมในเบื้องต้นว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงบประมาณได้จัดสรรให้แก่หน่วยงานที่ของงบประมาณโดยตรง รวมทั้งสิ้น ๙ หน่วยงาน อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นเงินจำนวน ๒๔,๕๙๓.๐๙ ล้านบาท ส่วนงบประมาณที่สำนักงบประมาณ จัดสรรให้ทางอ้อมยังไม่ปรากฏ จำนวนแน่ชัด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณปกติของแต่ละหน่วยงานได้รับการจัดสรรให้ด้วย

จากนั้น หน่วยงานซึ่งมีผู้แทนในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและคนพิการแห่งชาติ (กพช.) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมตามลำดับ สรุปได้ดังนี้

๒. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นางสาววรชรรณ โกวาทิ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยกรมพลศึกษาได้จัดโครงการส่งเสริมคนพิการขึ้นในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ ๑) โครงการแข่งขันกีฬาคคนพิการ และ ๒) โครงการส่งเสริมการออกกำลังกาย คนพิการภูมิภาค โดยใช้งบประมาณจำนวนทั้งสิ้น ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อกรณีดังกล่าว ประธานคณะอนุ กรรมการ ได้กล่าวซักถามว่า มีโครงการอื่นที่ไม่ได้กำหนดให้คนพิการเป็นกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ เช่น การปรับปรุงสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ เป็นต้น ต่อข้อซักถามนี้ นางสาววรชรรณ โกวาทิ ได้ให้ข้อมูลว่า ในขณะนี้ไม่มีโครงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการซึ่งอยู่ระหว่าง ดำเนินการ จึงขอรับไปตรวจสอบรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นางณฐอร อินทร์ดีศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจโดยตรงในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๖๖ กรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนเงิน ๘๑๐ ล้านบาท โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อให้คนพิการทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิทธิและสวัสดิการ การพัฒนาศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยมีเป้าหมาย ๓๓๓,๐๐๐ คน ภายใต้แผนงานหลัก ๓ แผนงานหลักตามยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ คือ

๑) แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (โครงการส่งเสริม ศักยภาพและพัฒนาอาชีพคนพิการ) มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๒,๐๐๐ คน

๒) แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม (โครงการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งขององค์กรและเครือข่าย มีกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๕๕,๐๐๐ คน

๓) แผนงานยุทธศาสตร์มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหา เฉพาะกลุ่ม ประกอบด้วย

(๑) โครงการส่งเสริมการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๒,๐๐๐ คน

(๒) โครงการคุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๙๑,๐๐๐ คน

(๓) โครงการปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๕๐,๐๐๐ คน โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้พยายามขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผน ที่กำหนดไว้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และคนพิการแห่งชาติ (กพช.) และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่น การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการทั่วไปจากงบประมาณของท้องถิ่น โดยมิตติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวข้อง คือนิติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงาน ราชการสำรวจและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และมิตติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ซึ่งกำหนดให้สำนักงบประมาณสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างสถานที่ของหน่วยงานเพื่อรองรับกลุ่มคนพิการและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

สำหรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณที่พบ คือ

๑) การกำหนดกรอบงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุมและพบว่า งบสวัสดิการที่ยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

๒) ที่ผ่านมามีปัญหาซึ่งได้รับผลกระทบจากแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลศูนย์บริการคนพิการทั่วไปทำให้เข้าถึงข้อมูลและบริการได้ล่าช้า อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนพิการจึงควรปรับเปลี่ยนการให้บริการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

๓) มีการรณรงค์ให้สังคมตระหนักและร่วมกันผลักดันให้คนพิการเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ

จากนั้นประธานคณะอนุกรรมการ ได้ซักถามว่า การดำเนินการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีการสั่งการข้ามกระทรวงหรือไม่ อย่างไร ต่อประเด็นนี้ นางณฐอร อินทร์ศิริ ได้ชี้แจงว่า การดำเนินการใช้กลไกของคณะกรรมการในการขับเคลื่อนภารกิจ มีการดำเนินการและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านข้อตกลง (MOU) ตามยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันนโยบายต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร อย่างไรก็ตาม ประธานคณะอนุกรรมการ ได้เสนอว่า หากมีคณะกรรมการของหน่วยงานอื่นในการดำเนินโครงการร่วมกัน ในระยะต่อไปกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการควรรายงานผลด้วยว่า นำงบประมาณไปดำเนินการร่วมกับหน่วยงานองค์การมหาชนของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือเป็นผู้แทนในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและคนพิการแห่งชาติ (กพช.) อย่างไร โดยมุ่งเน้นให้คณะกรรมการ กพช. ดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความตื่นตัวด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๔. กระทรวงการคลัง

นางมัลลิกา อภิภาสกิจ ผู้อำนวยการกองกำกับและพัฒนาระบบเงินนอกงบประมาณ กรมบัญชีกลาง ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงการคลังมีภารกิจหลักในการดูแลกองทุนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล จำนวน ๒ กองทุน ได้แก่ ๑) กองทุนที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และ ๒) กองทุนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนการใช้จ่าย คู่กัน พัฒนาคูณภาพชีวิต ส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการซึ่งแต่ละปีกองทุนจะจัดทำแผนการดำเนินการก่อนขออนุมัติงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๖๕ กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้รับการจัดสรรจากสำนักงบประมาณ เป็นจำนวน ๒,๙๐๒.๙๗ ล้านบาท และมีการขอเพิ่มเติมอีกประมาณ ๒ ล้านบาท สำหรับการดำเนินการของกองทุนส่วนใหญ่จะเน้นวงเงินที่กู้ยืมสำหรับคนพิการและเงินสนับสนุนเงินส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จากนั้น ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ซักถามว่า กระทรวงการคลังได้กำกับดูแลการดำเนินงานของกองทุนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่

และมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้เงินของกองทุน ต่อประเด็นนี้ นางมลลิกา อภาสกิจ ได้ชี้แจงว่า ในปี ๒๕๖๔ และปี ๒๕๖๕ มีการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินของกองทุนตามที่ได้รับการจัดสรรและเห็นว่า การกำกับกำกับการดำเนินงานของกองทุนอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดยกระทรวงการคลังได้ติดตามและเร่งรัดให้มีการใช้จ่ายเงินตามโครงการ เนื่องจากหากมีการใช้จ่ายเงินก็จะมีผลกระทบเคลื่อนกิจกรรมอย่างเต็มที่

ต่อประเด็นการกำกับดูแลกองทุนดังกล่าว ประธานคณะอนุกรรมการและศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง ได้เสนอแนวทางเรื่องดังกล่าวให้กับกระทรวงการคลัง ๒ ประการ ได้แก่ ประการที่ ๑. กระทรวงการคลังควรผลักดันให้กองทุนใช้จ่ายเงินร่วมกับองค์กรด้านคนพิการมากขึ้น เช่น กำหนดให้องค์กรด้านคนพิการหรือภาคประชาสังคมมีส่วนในการใช้จ่ายเงินของกองทุนคิดเป็นร้อยละ ๕๐ เป็นต้น เนื่องจากส่วนใหญ่พบว่า เป็นการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ใช้จ่ายเงินกองทุน แต่องค์กรด้านคนพิการเป็นองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการเพื่อให้คนพิการได้รับประโยชน์โดยตรง และประการที่ ๒. เมื่อพิจารณาตามหลักเศรษฐศาสตร์จะเห็นว่า การบริหารเงินกองทุน (เงินเข้า - ออก) ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร ดังนั้น กระทรวงการคลังควรทบทวนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการนำเงินกองทุนไปใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนพิการ

๕. กระทรวงคมนาคม

นายเร็กซ์ดี ทองสม ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบการขนส่งและจราจร สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงคมนาคมให้ความสำคัญต่อการดำเนินการพัฒนาระบบเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงได้ โดยขับเคลื่อนผ่านกลไกของคณะทำงาน มีการนำงบประมาณไปใช้เพื่อขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีและแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เช่น ปรับปรุงสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ (ห้องน้ำ/ทางลาด) มีบริการขนส่งสาธารณะเพื่อประชาชน และจัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลืออุปกรณ์ต่าง ๆ ของคนพิการ และขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงกฎกระทรวงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

จากนั้น ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง และนายสว่าง ศรีสม อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า กระทรวงคมนาคมควรให้ความสำคัญต่อการสร้างสถานีรถไฟฟ้าเพื่อให้คนพิการเข้าถึงได้โดยสะดวกมากขึ้น โดยนำกฎหมายเรื่องดังกล่าวไปดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงได้ รวมทั้งวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับการเสริมโครงสร้างในส่วนของคนพิการโดยการนำงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไปผนวกกับงบประมาณกระแสหลัก

ต่อข้อสังเกตดังกล่าว นายเร็กซ์ดี ทองสม ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า สำหรับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปี ๒๕๖๕ นั้น ได้จัดทำกรอบงบประมาณเพื่อให้หน่วยงานนำไปปฏิบัติซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมสำหรับคนพิการ และระบบขนส่งสาธารณะที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการ ส่วนโครงการเชื่อมโยงทางเดินรถไฟฟ้าและการเข้าถึงรถไฟฟ้าอยู่ระหว่างดำเนินการ

๖. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

นางสาวรัตนา จรุงยศดีสิทธิ์ ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนดิจิทัลเพื่อสังคม ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อคนพิการโดยตรงแต่เป็นเพียงส่วนที่คาบเกี่ยวกัน โดยกระทรวงดิจิทัลฯ ไม่ได้ของบประมาณสำหรับคนพิการ เนื่องจากมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการซึ่งใช้งบประมาณจากกองทุนของกระทรวงดิจิทัลฯ อาทิโครงการส่งเสริมและสนับสนุนคนพิการทุกประเภท โครงการพัฒนา Website เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยตระหนักถึงปัญหาในการเข้าถึง Website ของคนพิการเป็นสำคัญ การสร้างความตระหนักรู้และพัฒนา Website ของหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนให้มีศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในชุมชน พัฒนาศักยภาพของผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนพิการและประชาชนซึ่งจะได้ขออนุมัติงบประมาณในปี ๒๕๖๗ ต่อไป การดำเนินการดังกล่าวพบปัญหา คือ กระทรวงดิจิทัลฯ ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างสม่ำเสมอทำให้มีข้อจำกัดที่อาจไม่ดำเนินการตามที่กฎกระทรวงกำหนด นอกจากนี้นางสาวรัตนา จรุงยศดีสิทธิ์ ผู้แทนจากกระทรวงดิจิทัลฯ และนางสาววรลักษณ์ ดุรงค์กาญจน์ ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ปัญหาที่ไม่สามารถของบประมาณอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือคนพิการได้นั้นมีสาเหตุมาจากการจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อนำมาแจกจ่ายให้กับคนพิการและแจกจ่ายไม่หมดบัญชีเดิม จึงไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีต่อมา ดังนั้น ควรกำหนดเงินอุดหนุนดังกล่าวตามความต้องการของคนพิการแต่ละคน

จากนั้น ประธานคณะอนุกรรมการและศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง ได้เสนอแนะว่า กระทรวงดิจิทัลฯ ควรตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวโดยมีผู้แทนจากเครือข่ายองค์กรด้านคนพิการด้วย เพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่เน้นระบบการเอื้อต่อการเข้าถึงสำหรับทุกคน ที่ผ่านมากระทรวงดิจิทัลฯ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับคนพิการหรือได้รับจำนวนที่น้อยในขณะที่คนพิการมีความต้องการอุปกรณ์ดังกล่าวเพิ่มขึ้น ดังนั้น กระทรวงดิจิทัลฯ ควรเปลี่ยนหลักคิดจาก “ซัพพลายไซด์” หรือหน่วยบริการสุขภาพที่จะตอบสนองความต้องการ มาเป็น “ดีมานด์ไซด์” หรือความต้องการบริการสุขภาพของประชาชน และนำหลักการเข้าถึงโดยสะดวก หลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลมาใช้ร่วมด้วย ซึ่งอาจดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย เช่น สำนักงาน กสทช. เป็นต้น จะส่งผลให้ได้รับงบประมาณดำเนินการเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี เห็นควรให้กระทรวงดิจิทัลฯ นำเรื่องดังกล่าวกลับไปพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง หากเนื้อหาไม่เป็นไปตามกฎกระทรวงหรือยังไม่ชัดเจนก็ให้แก้ไขกฎกระทรวงต่อไป

๗. กระทรวงมหาดไทย

นายโสภณ สุวรรณรัตน์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงมหาดไทยมีกลไกในระดับพื้นที่ตามที่กฎหมายกำหนด (รัฐธรรมนูญ อนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง) จำนวนมาก โดยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนพิการ ปัจจุบันการจัดสวัสดิการของกระทรวงมหาดไทย แบ่งออกเป็น ๑) โครงการเบี้ยคนพิการ ซึ่งดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรง และ ๒) โครงการอื่นที่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยตรงซึ่งรับผิดชอบโดยหน่วยงานในสังกัด คือ กรมในสังกัด จำนวน ๖ กรม และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

อย่างไรก็ดี งบประมาณที่แต่ละท้องถิ่นได้รับไม่ได้นำไปใช้เพื่อคนพิการเพียงอย่างเดียวแต่ใช้เพื่อทุกคน เช่น งบประมาณพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจัดทำโครงการ (Tourist for all) ที่รวมกลุ่มคนพิการไว้ด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนพิการ (Mobile unit) ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมการปกครอง การออกแบบหรือปรับปรุงสถานที่ตามหลัก (Universal Design) ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมการปกครองและสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

จากนั้น ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คนที่สอง นายสว่าง ศรีสม และนางสาววิจิตา รชตะนันท์กุล อนุกรรมการ ได้กล่าวเสนอแนะว่า ๑) ควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนองค์กรด้านคนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดอย่างเต็มที่โดยเฉพาะการสนับสนุนโครงการโคกหนองนาโมเดล โดยเน้นให้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมควบคู่ไปด้วย ๒) มาตรฐานทางเดินและทางเท้าตามคู่มือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังไม่มีหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design : UD) จึงต้องการทราบว่า คู่มือดังกล่าวเป็นปัจจุบันและทุกจังหวัดนำไปปฏิบัติหรือไม่ และ ๓) การขึ้นทะเบียนคนพิการเป็นประเด็นปฏิรูปซึ่งควรดำเนินการร่วมกับผู้นำท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น คือ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ต่อข้อเสนอแนะและข้อซักถามดังกล่าว นายโสภณ สุวรรณรัตน์ ได้ชี้แจงว่า ๑) การให้ตัวแทนคนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดเป็นเจตนารมณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอยู่แล้ว ดังนั้น จึงขอให้องค์กรด้านคนพิการประสานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรับทราบและดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง ๒) โครงการโคกหนองนาโมเดลเป็นการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ซึ่งคนพิการสามารถเข้าร่วมได้ โดยจะเสนอไปยังสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทยต่อไป และ ๓) คู่มือหรือแนวปฏิบัติกำหนดขึ้นตามข้อบัญญัติท้องถิ่นและเทศบัญญัติโดยได้ส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับการปรับปรุงทางเท้าและทางม้าลายนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมารับมอบนโยบายแล้วและจะขับเคลื่อนในทุกจังหวัดต่อไป

๘. กระทรวงยุติธรรม

นางสาวแสงนภา ศรีสิทธิ์ ผู้อำนวยการกองบริหารทรัพยากรบุคคล ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงยุติธรรมไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณในปี ๒๕๖๖ แต่ดำเนินการตามแผนพัฒนาคนพิการ ได้แก่ การก่อสร้างอาคารทั้งสิ้น ๔๑ แห่งทั่วประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ การจ้างงานคนพิการตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ หากไม่สามารถจ้างงานคนพิการได้โดยตรงจะส่งเสริมหรือปรับกระบวนการเพื่อให้คนพิการมีรายได้ทางอื่น จากนั้น ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คนที่สอง ได้ตั้งข้อสังเกตว่า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพควรให้ความสำคัญโดยไม่ให้มีการดำเนินการที่เลือกปฏิบัติซึ่งอาจขับเคลื่อนผ่านกลไกคณะกรรมการที่มีผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม นางสาวแสงนภา ศรีสิทธิ์ ได้กล่าวว่า ควรมีการจัดเตรียมโครงสร้างเพื่อรองรับกฎหมายที่กำลังเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายกลางต่อไป

๙. กระทรวงแรงงาน

นางสาววราวุธ ลิ้มกาพันธ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานแผนงานและงบประมาณ ได้กล่าวให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงแรงงานส่งเสริมการจ้างงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ผ่าน ๑๒ กลไกทั้งทางตรงและทางอ้อม มีโครงสร้างกองทุนเงินทดแทนและระบบประกันสังคมสำหรับคนพิการ และส่งเสริมการจ้างงานคนพิการในภาครัฐและภาคเอกชน ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ จากนั้น ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะกรรมการคนพิการ ได้เสนอแนะว่า กระทรวงแรงงานควรจัดฝึกอบรมอาชีพคนพิการร่วมกับสำนักงานแรงงานจังหวัด รวมถึงติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อทราบด้วย

๑๐. กระทรวงศึกษาธิการ

นางสาววรลักษณ์ ดุรงค์กาญจน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ได้กล่าวให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในและนอกระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด จากนั้น ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะกรรมการคนพิการ ได้เสนอว่า ปัจจุบันสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) มีความสำคัญต่อการศึกษาของคนพิการมากขึ้นโดยเฉพาะการฝึกอบรมอาชีพ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคนพิการในการนำไปประกอบอาชีพ อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมามีการนำเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไปใช้จะรายงานให้สำนักงานงบประมาณทราบถึงประโยชน์ที่คนพิการได้รับ กรณีนี้กระทรวงดิจิทัลฯ และกระทรวงศึกษาธิการอาจร่วมกันดำเนินการโดยใช้เงินกองทุนเพื่อจะได้เสนอของบประมาณในส่วนนี้ต่อสำนักงานงบประมาณ เช่น กรณีการเรียนออนไลน์ของเด็กพิการในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด ๑๙ ซึ่งมีความจำเป็นต้องจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนจำนวนมาก เป็นต้น ต่อข้อเสนอนี้ นางสาววรลักษณ์ ดุรงค์กาญจน์ ได้ให้ข้อมูลว่าคนพิการที่ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ส่วนใหญ่ต้องการนำไปประกอบอาชีพ จึงมีการของบประมาณเพื่อจัดทำหลักสูตรดังกล่าวและขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการยกร่างของคณะกรรมการซึ่งยังประสบปัญหาอยู่เนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ

ต่อประเด็นเดียวกันนี้ นางสาววันทนี พันธ์ชาติ อนุกรรมการ ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่าควรให้ความสำคัญต่อการขออนุมัติงบประมาณของทั้งสองกระทรวง คือ กระทรวงดิจิทัลฯ และกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากมีปัญหาการขอให้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ ICT และเครื่องช่วยเหลือนคนพิการในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก สุดท้ายประธานคณะกรรมการ ได้กล่าวสรุปว่า ๑) ควรปรับระบบงบประมาณในกฎกระทรวงโดยเปลี่ยนวิธีการหรือเงื่อนไขจาก “ซัพพลายไซด์” หรือหน่วยบริการสุขภาพที่จะตอบสนองความต้องการ มาเป็น “ดีมานด์ไซด์” หรือความต้องการบริการสุขภาพของประชาชน และ ๒) ควรกำหนดงบประมาณให้คนพิการเป็นรายหัว เนื่องจากปัจจุบันมีการผลักดันให้มีโรงเรียนเฉพาะคนพิการและการศึกษานอกโรงเรียน หากกำหนดงบประมาณเป็นรายหัวจะทำให้ทราบจำนวนผู้เรียนที่แน่นอนและไม่มีการกันคนพิการออกนอกระบบการศึกษา

๑๑. กระทรวงสาธารณสุข

๑๑.๑ นางสาวจาร์วัลย์ คำช่วย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมสุขภาพจิต ได้กล่าวให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กรมสุขภาพจิตได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาทักษะทางอาชีพให้กับคนพิการและส่งเสริมให้คนพิการด้านสติปัญญาทำงานทำตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติใน รพสต. และเจ้าหน้าที่หน่วยงานสาธารณสุขอื่นด้วย พร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๑.๒ นางสาวสินี แก้วสว่าง นักกายภาพบำบัดชำนาญการสถาบันสิรินธร เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ ได้กล่าวให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ สถาบันสิรินธรฯ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องมือช่วยเหลือคนพิการที่มีคุณภาพสูงโดยมีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคี ออกหน่วยในระดับภูมิภาค พัฒนางานวิชาการ งานวิจัยและนวัตกรรม ทำความตกลง (MOU) กับสถาบันการศึกษาซึ่งได้รับความร่วมมือด้วยดี สำหรับการดำเนินการของสถาบันสิรินธรฯ ที่ไม่เกี่ยวกับคนพิการโดยตรง ได้แก่ มีการผลักดันนโยบายดูแลผู้ป่วยระยะกลางเพื่อลดความพิการและส่งเสริมให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับการดำเนินการที่ร่วมกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้แก่ การจดทะเบียนคนพิการในโรงพยาบาล ด้วยระบบ One Stop Service จากนั้น ประธานคณะอนุกรรมการ ได้เสนอว่า การจดทะเบียนคนพิการยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ดังนั้น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งสองหน่วยดังกล่าวควรดำเนินการร่วมกันโดยเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังพบว่า บริการบางประเภทยังไม่ลงไปสู่ชุมชนอย่างแท้จริง เช่น บริการแพทย์ฉุกเฉินซึ่งเป็นการป้องกันในเบื้องต้นเท่านั้น

๑๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

นางสาวปิยมาภรณ์ สุวรรณเจริญพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ได้กล่าวให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ที่ผ่านมาเมื่อปี ๒๕๖๔ กระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้จัดกิจกรรมหลัก ๔ กิจกรรม ได้แก่ สนับสนุนทุนการศึกษาให้นักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา สนับสนุนทุนให้กับศูนย์บริการนักศึกษาพิการ จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่ดูแลนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา และผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จะติดตามการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง ต่อมาประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวว่า ปัจจุบันประสบปัญหาด้านการจัดซื้อเครื่องช่วยเหลือคนพิการ เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถจัดหาได้เอง จึงจำเป็นต้องนำเข้าจำนวนมาก กรณีดังกล่าวกระทรวงการอุดมศึกษาฯ อาจดำเนินการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เช่น การจัดทำมาตรฐานเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนพิการและผู้สูงอายุ

๓.๑.๔.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลจากรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณสำหรับคนพิการตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมถึงแผนการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการ เพื่อทราบถึงแนวทางในการจัดสรรงบประมาณที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการแล้ว ประธานคณะอนุกรรมการและอนุกรรมการได้สรุปว่าการดำเนินการของทุกหน่วยงานไม่เพียงแต่มุ่งเฉพาะเพื่อตอบสนองความต้องการของคนพิการเท่านั้น แต่ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคนโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตามหลักไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สร้างสังคมเป็นธรรมและเข้มแข็ง โดยจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลการให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต จึงต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันเรื่องดังกล่าวต่อไป

ท้ายที่สุด นางสาวเพ็ญแข จันทรวงศ์วณิช ที่ปรึกษาสำนักงบประมาณ ในฐานะหน่วยงานหลักในการดำเนินการด้านการจัดสรรงบประมาณได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สำนักงบประมาณจะจัดสรรงบประมาณให้แต่ละหน่วยงานโดยพิจารณาจากบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ แผนยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แผนการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการ ผลการดำเนินงานของปีที่ผ่านมา หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ และหน่วยงานใดทำหน้าที่ร่วมขับเคลื่อนในแต่ละส่วน กล่าวคือ เป็นการจัดสรรงบประมาณโดยพิจารณาจากข้อมูลโดยภาพรวม ดังนั้น ขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจัดทำแผนการขับเคลื่อนและการดูแลคนพิการโดยภาพรวมทั้งหมดเพื่อเสนอต่อสำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรต่อไป

๓.๑.๕ พิจารณาติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB)

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๒ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) กระทรวงการคลัง (๒) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (๔) กระทรวงคมนาคม (๕) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (๖) กระทรวงมหาดไทย (๗) กระทรวงยุติธรรม (๘) กระทรวงแรงงาน (๙) กระทรวงศึกษาธิการ (๑๐) กระทรวงสาธารณสุข (๑๑) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และ (๑๒) สำนักงบประมาณ^{๑๔} สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑.๕.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

ฝ่ายเลขานุการได้ให้ข้อมูลการเตรียมการพิจารณาติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) โดยเชิญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมว่า ได้นำส่งประเด็นคำถามเพื่อให้แต่ละหน่วยงานได้เตรียมข้อมูล ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณา สรุปได้ ดังนี้

^{๑๔} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๘/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๑) ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ และแผนงานบูรณาการงบประมาณเฉพาะกลุ่มคนพิการ หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นการเฉพาะซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายอื่น (Disability Specific Development : DSD)

๒) ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ และแผนงานบูรณาการงบประมาณหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรง แต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยพิจารณาว่าโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวตรงตามหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ หรือไม่

(๑) คนพิการหรือองค์กรของคนพิการจะมีส่วนร่วมหรือไม่ คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ (Participation) โดยต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติที่ห้ามคนพิการเข้าไปมีส่วนร่วม (Non - Discrimination)

(๒) คนพิการจะได้ประโยชน์หรือไม่ มีการจัดสรรทรัพยากรหรือสิทธิประโยชน์ให้แก่คนพิการหรือไม่ โดยอาจมีกระบวนการตรวจสอบและประเมินว่าผลผลิต ผลลัพธ์หรือผลกระทบส่งผลต่อคนพิการด้วย (Beneficiary)

(๓) คนพิการจะได้รับการเสริมพลังหรือพัฒนาศักยภาพในทางใดทางหนึ่งหรือไม่ (Empowerment หรือ Capacity Building)

(๔) สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและดิจิทัล ไปจนถึงบริการ ซึ่งเกิดจากโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว คนพิการมีสิทธิที่จะเข้าถึงได้หรือไม่ (Accessibility) มีการออกแบบที่ทุกคนเข้าถึงได้หรือไม่ (Universal Design หรือ Inclusive Design)

(๕) มีการเก็บข้อมูลหรือสถิติเกี่ยวกับคนพิการหรือไม่ (Data collection and statistics)

๓) แผนการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID)

สำหรับผลการประชุมในครั้งนี้ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการจะได้พิจารณาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสนอไปยังคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และรัฐบาลได้จัดทำตัวชี้วัด (INDEX) การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) และส่งต่อหลักการ DID ไปยังทุกหน่วยงานที่เสนอของงบประมาณและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณด้วย นอกจากนี้ ยังขอให้แต่ละหน่วยงานนำเสนอเอกสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการพิจารณาข้างต้น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการจัดสรรงบประมาณที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ต่อไป โดยประธานคณะอนุกรรมการได้กล่าวว่า ลำดับแรกจะขอให้ผู้แทนสำนักงานงบประมาณซึ่งเป็นหน่วยงานหลักมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องดังกล่าวนำเสนอข้อมูลโดยภาพรวมของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB)

๓.๑.๕.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๑. นางสาวเพ็ญแข จันทร์สว่าง ที่ปรึกษาสำนักงบประมาณ ในส่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า งบประมาณที่สนับสนุนคนพิการที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๑๑ หน่วยงาน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีจำนวนว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ส่วนงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นเพียงข้อเสนอของงบประมาณของแต่ละกระทรวงซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงบประมาณจึงยังไม่สามารถสรุปหรือประมวลเป็นจำนวนที่แน่นอนได้ อย่างไรก็ตาม การสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการนั้นอยู่ในแผนการดำเนินการของทุกกระทรวง

ต่อมา นางณฐอร อินทร์ดีศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กล่าวว่า กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีหน้าที่ในการประสานงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ตามนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนงานที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ควบคู่กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งแผนแม่บทที่รัฐบาลได้บรรจุไว้ในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๗ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ดังนั้น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการนำมาเป็นแนวทางประกอบการจัดทำงบประมาณมีร่างกรอบ จำนวน ๑,๓๐๐ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๔๙๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๔ ในภาพรวมของการเสนอ งบประมาณกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตั้งผลสัมฤทธิ์ให้คนพิการจะสามารถเข้าถึงสิทธิ และใช้ประโยชน์จากสวัสดิการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จำนวน ๔๒๕,๐๐๐ ราย เพื่อตอบสนองความต้องการให้คนพิการได้รับการพัฒนาตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคนพิการและในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ มีแนวทางการขับเคลื่อนงานที่สำคัญ ได้แก่ ๑) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ โดยมุ่งเน้นให้คนพิการมีที่อยู่ที่มั่นคงและเอื้อต่อการใช้ชีวิตประจำวันโดยมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ๒) การพัฒนากลไกจัดสวัสดิการคนพิการโดยจัดทำ Dashboard เพื่อรองรับและเชื่อมโยงการให้บริการที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ของคนพิการแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ การจัดเก็บฐานข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลของคนพิการ การให้บริการออนไลน์สำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของคนพิการเพื่อให้สามารถเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ และ ๓) การให้บริการหรืออำนวยความสะดวกในการออกบัตรสวัสดิการคนพิการ One Stop Service ๔) การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมอาชีพคนพิการโดยให้ความสำคัญกับการดูแลตนเองได้อย่างยั่งยืน สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างอาชีพ และทักษะที่จำเป็น ได้แก่ (Reskill/Upskill/Newskill) เพื่อให้คนพิการแต่ละประเภทคนพิการมีอาชีพที่เหมาะสม รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับการออกแบบงานหรืออาชีพใหม่ เพื่อรองรับการประกอบอาชีพของคนพิการในอนาคตอีกด้วย จากนั้น ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมตามลำดับ

๒. นายปัญญา ชูพานิช ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม ได้กล่าวให้ข้อมูลการดำเนินการของกระทรวงคมนาคมในส่วนที่เกี่ยวข้องว่า ที่ผ่านมาได้เริ่มดำเนินการตั้งปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยจัดทำเป็นคู่มือในการให้ความช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้จัดทำหลักสูตรในการอบรม โดยมีหลักการในการออกแบบและตรวจประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารขนส่งและการอบรมทักษะการให้บริการและการให้ความช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุ รวมทั้งจัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกในยานพาหนะประเภทต่าง ๆ และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาส่งเสริมอำนวยความสะดวกในการให้บริการการขนส่งแก่คนพิการและผู้สูงอายุต่อคณะรัฐมนตรี และนำมาขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและอยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาระดับ ๓ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและจะเสนอกระทรวงคมนาคมต่อไปเพื่อให้หน่วยงานภายใต้กระทรวงนำไปขับเคลื่อนต่อไปสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น ๒๗๑,๐๐๐ ล้านบาท ขณะนี้กระทรวงคมนาคมอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ โดยได้ผนวกเข้ากับการออกแบบมาตรฐานไว้แล้วจึงไม่สามารถแยกมาดำเนินการต่างหากได้อีก

๓. นางปยุตต์พัชชาณัฐ ใจสถาน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ประเด็นที่ ๑ งบประมาณปี ๒๕๖๗ สำหรับกลุ่มคนพิการ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอขอจำนวน ๒๑๗ ล้านบาทเศษ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอขอจำนวน ๔,๒๙๖ ล้านบาทเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเสนอขอเป็นจำนวน ๑๖๕ ล้านบาทเศษ ภายใต้เงิน ๔,๖๗๘ ล้านบาทเศษ คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๑ ของค่าของงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ภายใต้แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ประเด็นที่ ๒ ค่าของงบประมาณรายจ่ายปี ๒๕๖๗ ที่ไม่เกี่ยวกับคนพิการโดยตรงแต่ครอบคลุมทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ กรมอาชีวศึกษามุ่งเน้นถึงการ Reskill และ Upskill เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความพิการและมีความต้องการเป็นพิเศษโดยใช้งบประมาณจำนวน ๗.๒ ล้านบาท และขอให้ให้ความสำคัญและอนุเคราะห์งบประมาณดังกล่าวเนื่องจากการสนับสนุนด้านการศึกษามีความจำเป็นต่อทุกคน และประเด็นที่ ๓ ปีที่ผ่านมาได้สอบถามแต่ละหน่วยงานและประเมินผลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพบว่า การใช้بودหนุนหรือการใช้งบประมาณรายหัวสำหรับบุคลากรหรือครูผู้สอนคนพิการซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับครูผู้สอนคนปกติส่งผลให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการด้านหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ นอกจากนี้ การวัดผลยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของคนพิการ การจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนพิการนั้นเนื่องจากการจัดการเรียน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์แตกต่างจากคนปกติและแตกต่างกันตามประเภทความพิการ จึงเสนอให้จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาต่อเนื่อง การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนพิการเนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาไม่มีการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างครูชั่วคราวหรือพนักงานราชการ จัดสรรค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับผู้เรียนคนพิการโดยแยกจากกลุ่มเป้าหมายอื่น รวมทั้งควรมีการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๔. แพทย์หญิงภัทรา อังสุวรรณ ผู้อำนวยการสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ให้ข้อมูลว่า สถาบันสิรินธรฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณในโครงการเสริมสร้างศักยภาพคนพิการตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ โดยสถาบันสิรินธรฯ ยังได้รับเงินอุดหนุนในการจัดหาอุปกรณ์และเครื่องช่วยเหลือนคนพิการซึ่งไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นและส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วย โดยปีที่ผ่านมาได้รับจัดสรรงบประมาณปีละ ๓,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมในการกำหนดเครื่องช่วยเหลือนคนพิการที่มีมูลค่าสูง ประกอบด้วยคณะกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคนพิการเพื่อร่วมกันบ่งชี้กำหนดประเภทเครื่องช่วยเหลือนคนพิการในแต่ละปี นอกจากนี้ สถาบันสิรินธรฯ ยังเป็นหน่วยงานเฉพาะทางได้มีการสนับสนุนให้มีการปรับสภาพที่อยู่อาศัยให้กับคนพิการที่ขอเข้ารับบริการและดำเนินการเพื่อช่วยเหลือนคนพิการที่ประสบภัยจากธรรมชาติร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขและกรุงเทพมหานคร

๕. นางกฤติกา เฉิดโฉม นักวิชาการสาธารณสุข กองบริหารการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ได้ให้ข้อมูลว่า สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่รับผิดชอบ ๗๖ จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานครโดยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโรงพยาบาลจำนวน ๘๒ แห่งทั่วประเทศที่มีการจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือนคนพิการโดยใช้เงินกองทุนที่ได้ของกระทรวงสาธารณสุขในปี ๒๕๖๕ มีคนพิการที่ได้รับการบริการจากสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๙๔๔ คน แบ่งเป็น ๒ รอบ คือ รอบที่ ๑ ใช้งบประมาณ ๖๑,๙๖๘,๕๑๑ บาท รอบที่ ๒ จำนวน ๗๙๔ คน ใช้งบประมาณ ๕๑,๘๓๖,๖๗๐ บาท รวมเป็น ๑๑๓,๘๐๕,๑๘๑ บาท ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงานในรอบที่ ๑ ของปีงบประมาณ ๒๕๖๖ โดยไม่ได้ใช้งบประมาณของกองทุนคนพิการ

๖. นายธนิศร์ วงศ์ปิยะสถิตย์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ข้อมูลว่า กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำงบประมาณเพื่อจ่ายเบี้ยคนพิการในปี ๒๕๖๖ จำนวน ๑,๘๐๐,๐๐๐ คน เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐,๐๐๗,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๗ ได้เสนอขอเป็นจำนวน ๑,๙๐๐,๐๐๐ คน เป็นเงินประมาณ ๑๐,๐๐๘,๐๐๐ ล้านบาท กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการอย่างต่อเนื่องและในปี ๒๕๖๗ ได้เสนอของบประมาณเพื่อต่อเติมก่อสร้าง และปรับปรุงสถานที่ที่มีคนพิการเข้าไปขอรับบริการเพิ่มเติมอีกเป็นเงินประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยภารกิจของหน่วยงานภายใต้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคให้บริการประชาชนทุกคนโดยไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นคนพิการหรือไม่ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีการจัดทำโครงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ตามแนวคิดอารยสถาปัตย์หรือการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล ดำเนินการประเมินผลการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ มีการจัดบริการออกบัตรประจำตัวคนพิการ มีการฝึกการป้องกันสาธารณภัยโดยมีคนพิการอยู่ในกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น โดยประธานคณะกรรมการ ได้เสนอว่า ควรควมบวมงบประมาณสำหรับคนพิการเข้าไปในงบกระแสหลักตั้งแต่แรก เพื่อให้บรรลุภารกิจร่วมกับภารกิจอื่นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๗. นางสาววิมลรัตน์ พรหมรักษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ให้ข้อมูลว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลหรือ “Tourism For All” ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำคู่มือการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนพิการ มีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานหรือโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าใช้บริการ

ได้ การจัดทำมาตรฐานโดยให้หน่วยงานในพื้นที่นำไปใช้เป็นตัวอย่งในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกได้ มีการของบประมาณเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวลด้านการสื่อสารให้คนพิการมากขึ้น เป็นเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ กรมพลศึกษายังได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ ด้านกีฬา เผยแพร่องค์ความรู้ ตลอดจนฟื้นฟูสภาพร่างกายของผู้พิการ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนา ด้านการกีฬาสำหรับคนพิการและบุคคลที่มีความบกพร่องพิเศษ

๘. นางมัลลิกา อภาสกิจ ผู้อำนวยการกองกำกับและพัฒนาระบบเงินนอก งบประมาณ กระทรวงการคลัง ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง มีการจัดตั้งกองทุนเกี่ยวกับคนพิการ จำนวน ๓ กองทุน ได้แก่ ๑) กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตคนพิการ ๒) กองทุนเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งทั้งสองกองทุนนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และ ๓) กองทุนส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังมีการขับเคลื่อนเพื่อให้กองทุนดังกล่าวดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้ง มี การประเมินผลการดำเนินการตามภารกิจว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งหรือไม่ ทั้งนี้ กระทรวงการคลังไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกิจโดยตรงแต่เป็นเครื่องมือให้แต่ละ กองทุนปฏิบัติ การกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการโดยภาพรวมของทั้ง ๓ กองทุนยังอยู่ในเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยประธานคณะอนุกรรมการ ได้เสนอว่า กรมบัญชีกลางควรอาศัยบทบัญญัติ ของกฎหมายหรือใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการใช้เงินกองทุนและเปิดให้มีการหาเงิน เข้ากองทุน กล่าวคือ แม้จะมีการควบคุมการใช้เงินกองทุนแต่ในขณะเดียวกันต้องไม่จำกัด การใช้เงินกองทุนที่ตึงตัวมากเกินไป

๙. นางสาวกรรณิการ์ ยามาเจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มขับเคลื่อนดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลว่า สำนักงานฯ มีหน้าที่เกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้เกิดความเท่าเทียม โดยได้ส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่องมีการตรวจสอบเว็บไซต์ของหน่วยงาน ภาครัฐ จัดทำแอปพลิเคชันเพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลของคนพิการ ปรับปรุงกฎกระทรวง ให้สอดคล้องกับสถานะปัจจุบันโดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียด ในเรื่องดังกล่าว ในปี ๒๕๖๗ สำนักงานฯ ได้ของบประมาณสนับสนุนในโครงการพัฒนาศักยภาพ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างสังคมแห่งความเท่าเทียม เป็นเงินจำนวน ๘,๒๑๕,๕๐๐ บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพและการเสริมสร้างรายได้ โดยใช้เทคโนโลยีให้กับคนพิการทุกประเภทคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๖๕๐ คน ทั่วประเทศ และสร้างอาสาสมัครอบรมอีกจำนวน ๕๐ คน เพื่อต่อยอดการดำเนินโครงการต่อไป

ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การตรวจสอบเว็บไซต์พบว่า มีปัญหาในการเข้าถึงของประชาชนแต่ยังไม่มีมาตรการบังคับหรือให้หน่วยงานดำเนินการให้เป็นไปตาม กฎหมายที่ชัดเจน นอกจากนี้ การแก้ไขและปรับปรุงกฎกระทรวงโดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อแจกจ่ายหรือให้ยืมเป็นการดำเนินการที่ล่าช้า ดังนั้น สำนักงานงบประมาณควรร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อเปลี่ยนจากระบบดังกล่าว ไปเป็นการให้เงินสนับสนุน (Subsidy) ซึ่งเป็นภารกิจของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๑๐. นางสาวพัชรศรี ศรีเมือง ผู้ช่วยปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพการจัดการเลือกปฏิบัติเพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ การสรรหาคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ กิจกรรมที่ ๒ การสนับสนุนให้คนพิการได้รับการจ้างตามมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ และกิจกรรมที่ ๓ การจำหน่ายสินค้าหรือการจัดหาสถานที่ให้คนพิการเข้ามาดำเนินการ โดยที่ผ่านมาใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมทั้ง ๓ กิจกรรมไปแล้วประมาณ ๒๗ ล้านบาท ส่วนในปี ๒๕๖๗ ได้ตั้งงบประมาณในกิจกรรมที่ตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ประมาณ ๓๐ ล้านบาท แต่ทุกกิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าถึงสวัสดิการกระทรวงยุติธรรมได้อำนวยความสะดวกให้กับคนพิการมาโดยตลอด ประธานคณะอนุกรรมการ ได้เสนอว่าในภายหน้าหากกระทรวงยุติธรรมมีการเร่งรัดเสนอกฎหมายว่าด้วยการจัดเลือกปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกกลุ่ม

๑๑. นายนาวัน ธาราแสง ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนงานนอกระบบสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ได้ให้ข้อมูลว่า กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ ได้แก่ การจัดหางานและการฝึกอาชีพ รวมถึงการส่งเสริมการจ้างงานของหน่วยงานภาครัฐตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ การดำเนินการของกระทรวงแรงงานในส่วนของคนพิการได้รวมอยู่กับระบบการจ้างงานของคนทั่วไป เช่น ช่องทางการจัดหางานให้กับนายจ้าง การเผยแพร่ความรู้และรณรงค์ให้สถานประกอบการเลือกจ้างงานคนพิการตามมาตรา ๓๕ การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้กับคนพิการ รวมถึงการจัดบริการของศูนย์ฟื้นฟูคนพิการ เป็นต้น ผลการดำเนินการในปี ๒๕๖๖ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม - เดือนมกราคม ๒๕๖๖) พบว่า คนพิการมีงานทำตามมาตรา ๓๓ จำนวน ๘๐๐ คน และมีการใช้สิทธิตามมาตรา ๓๕ ไปแล้วกว่า ๕,๐๐๐ คน ในส่วนของงบประมาณไม่ได้แยกออกมาดำเนินการด้านคนพิการเป็นการเฉพาะ

๑๒. นางสาวปิยมาภรณ์ สุวรรณเจริญพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มบริหารทุนการศึกษา กองส่งเสริมและพัฒนากำลังคน สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ให้ข้อมูลว่า กระทรวงการอุดมศึกษาฯ มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาของคนพิการในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด โดยงบประมาณที่กระทรวงขอสนับสนุนร้อยละ ๘๖ เป็นเงินอุดหนุนของนักศึกษาพิการทั้งหมดที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนร้อยละ ๑๔ เป็นส่วนของกิจกรรมประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนสื่อและการบริการต่าง ๆ ให้กับศูนย์บริการนักศึกษาพิการ (Disability Support Services Center : DSS Center) จำนวน ๔๐ กว่าแห่ง ซึ่งเป็นงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากสำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ส่วนที่ ๒ เป็นกิจกรรมฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการดูแลนักศึกษาพิการ โดยสำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้ของบประมาณทั้งสิ้น ๗๑ ล้านบาท ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ควรผลักดันให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ (Disability Support Services Center : DSS Center) เป็นหลัก โดยได้รับงบประมาณเสริมจากกระทรวงการอุดมศึกษาฯ อีกทางหนึ่งด้วย

๑๓. นางสาวอรอินทรา ภูประเสริฐ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า งบประมาณที่ดำเนินการด้านพิการในปี ๒๕๖๕ และปี ๒๕๖๖ ซึ่งอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ นั้น สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ฯ ได้ขอรับงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อจัดการเรียนการสอนให้เข้าถึงแพลตฟอร์มสำหรับนักศึกษาพิการทุกประเภท และในปี ๒๕๖๗ ได้มีการขอรับงบประมาณเพื่อพัฒนาสื่อดิจิทัลหรือสื่อดิจิทัลอ่านง่ายสำหรับนักเรียนออทิสติก นักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา และนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โดยได้หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นช่องทางให้ทุกคนสามารถใช้งานได้ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นเงิน ๙๔,๘๗๗,๘๐๐ บาท รายละเอียดตามเอกสารประกอบการชี้แจง โดยประธานคณะอนุกรรมการ ได้เสนอว่า นอกจากกลุ่มเป้าหมาย ๓ กลุ่มในการพัฒนาสื่อดิจิทัลหรือสื่อดิจิทัลอ่านง่ายควรเพิ่มกลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้พิการทางจิตสังคมด้วย

๑๔. นางสาวนพศร พรหมณีพิสมัย สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ข้อมูลว่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ได้เสนอโครงการต่าง ๆ เช่น งบประมาณคุณภาพให้กับนักเรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข งบประมาณสนับสนุนสำหรับเด็กออทิสติก งบประมาณสนับสนุนบุคลากรหรือครูอัตราจ้าง งบประมาณสนับสนุนการซ่อมบำรุงหรือปรับปรุงสถานที่หรือที่พักของนักเรียนที่มีการออกแบบใหม่ เป็นต้น ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การจัดตั้งโรงเรียนสำหรับการศึกษาพิเศษขึ้นใหม่จะทำให้การศึกษาเฉพาะกลุ่มมีจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันจะเห็นว่า ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาในโรงเรียนกระแสหลักให้สามารถจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเฉพาะกลุ่มเป้าหมายไม่อาจแก้ไขปัญหาในระยะยาวได้ และควรจัดทำฐานข้อมูลให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

๓.๑.๕.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

นางสาวเพ็ญแข จันทรสว่าง ที่ปรึกษาสำนักงบประมาณ ในส่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กล่าวว่า กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะที่รับผิดชอบแผนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ระดับ ๓ (ปี ๒๕๖๖ - ปี ๒๕๗๐) โดยต้องเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนงานตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานทั้ง ๑๑ หน่วยที่เกี่ยวข้องกับแผนดังกล่าว ดังนั้น ควรให้แต่ละหน่วยงานกำหนดแผนงาน ยุทธศาสตร์ หรือโครงการให้ชัดเจน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณคนพิการกระแสหลักและสามารถเชื่อมโยงกับงบประมาณของแต่ละหน่วยงานได้อย่างเป็นระบบ

จากนั้น นางสาววิจิตา รชตะนันท์กุล อนุกรรมการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า กระบวนการจัดตั้งงบประมาณควรคำนึงถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมตามมาตรา ๗๑ ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นภารกิจที่ทุกกระทรวงต้องรับผิดชอบ โดยมีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นหน่วยงานหลัก โดยอาจนำหลักการจัดทำงบประมาณของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่คำนึงถึงความจำเป็นและสถานการณ์ที่แตกต่างซึ่งเกิดจากบทบาท โอกาส และการเข้าถึงทรัพยากรของชายและหญิง (Gender Responsive Budgeting : GRB) มาเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แม้ว่ากรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพ แต่หน่วยงานอื่นก็สามารถดำเนินการได้โดยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและแผนงบประมาณขึ้น โดยเชิญผู้มีส่วนได้เสียหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาและให้ความคิดเห็นในการพิจารณา งบประมาณของแต่ละกระทรวงได้ อย่างไรก็ตาม หากสามารถจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมประชาชน ทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) จะเป็นประโยชน์ต่อการจ้างงาน คนพิการของหน่วยงานภาครัฐด้วย

สุดท้าย นางสาวเครือวัลย์ เทียงธรรม อนุกรรมการ ได้ซักถามว่า กระทรวงศึกษาธิการมีงบประมาณเพื่อรองรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตหรืออารมณ์ที่ต้องพัก การเรียนในแต่ละปีหรือไม่ รวมทั้งมีแนวทางหรือระบบสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือบุคคล กลุ่มดังกล่าวให้อยู่ในระบบการศึกษาอย่างไร

ต่อประเด็นนี้ นางปยุตต์พัชชาณัฐ ใจสถาน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ข้าราชการพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ชี้แจงว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญเรื่อง Learning loss รวมถึงได้ริเริ่มนโยบายพาน้องกลับห้องเรียน มีการจัดตั้งศูนย์ ความปลอดภัยเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ เช่น การบูลลี่ (Bully) โดยมีอาจารย์คอยให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตรที่ได้มีการทำ MOU ให้ช่วยติดตามเพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนให้กลับเข้าสู่สถานศึกษาแต่ยังไม่ได้กำหนดงบประมาณดำเนินการที่ชัดเจน

ในประเด็นเดียวกันนี้ นางสาวปิยมาภรณ์ สุวรรณเจริญพร นักวิเคราะห์ นโยบายและแผนข้าราชการ กลุ่มบริหารทุนการศึกษา กองส่งเสริมและพัฒนากำลังคน สำนัก ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้ข้อมูลว่า สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ตระหนักถึงภาวะโรคซึมเศร้าซึ่งมีการดูแลนักศึกษาในกลุ่มนี้เป็นพิเศษแต่อาจจะแตกต่างหากจาก ศูนย์บริการนักศึกษาพิการ (Disability Support Services Center : DSS Center) เนื่องจากยังไม่ถูก จัดว่าเป็นนักศึกษาพิการแต่อาจจะมีความผิดปกติทางอารมณ์จากสถานการณ์อื่น เช่น การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น

๓.๑.๖ พิจารณาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแนวทางการจัดสรรงบประมาณที่ครอบคลุม ประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB)

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแนวทางการ จัดสรรงบประมาณที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ^{๑๕} สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑.๖.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

ฝ่ายเลขานุการได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่าตามที่คณะอนุกรรมการได้เชิญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุม ประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) จำนวน ๑๒ หน่วยงานมาให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าวต่อที่ประชุม โดยนางสาวเพ็ญแข จันทรวงศ์วาท ที่ปรึกษาสำนัก งบประมาณ ในส่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เสนอแนะว่า กรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

^{๑๕} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๙/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖

ในฐานะที่รับผิดชอบแผนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๓ (ปี ๒๕๖๖ - ปี ๒๕๗๐) ต้องเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนงานตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์โดยความร่วมมือกับหน่วยงาน ทั้ง ๑๑ หน่วยที่เกี่ยวข้องกับแผนดังกล่าว และควรให้แต่ละหน่วยงานกำหนดแผนงาน ยุทธศาสตร์ หรือโครงการให้ชัดเจน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณคนพิการกระแสหลักและสามารถ เชื่อมโยงกับงบประมาณของแต่ละหน่วยงานได้อย่างเป็นระบบ ต่อข้อเสนอดังกล่าว ประธานคณะอนุ กรรมการธิการ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ข้อเสนอของผู้แทนสำนักงบประมาณเป็นหลักการที่กรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องดำเนินการ กำกับและติดตามอยู่แล้ว แต่ประเด็นที่ขอให้ให้ความสำคัญ คือ การดำเนินการตามแผนงาน บูรณา การงบประมาณเฉพาะกลุ่มคนพิการ หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการเป็นการเฉพาะซึ่งไม่เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายอื่น (Disability Specific Development : DSD) สอดคล้องหรือครอบคลุมถึงการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี และแผนงานบูรณาการงบประมาณหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรง แต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) และการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) เพียงใด อย่างไรก็ตาม นายสว่าง ศรีสม อนุกรรมการ ใต้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ก่อนที่คณะอนุกรรมการ จะเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) มาให้ข้อมูล เคยมีการหารือเรื่องดังกล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ควรมีการปรับปรุงการจัดทำงบประมาณ โดยจัดทำตัวชี้วัด เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณครอบคลุมทุกกลุ่มและเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตและคนพิการแห่งชาติ (กพช.) และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณา

๓.๑.๖.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการได้ร่วมกันพิจารณาข้อมูลและข้อคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการจัดสรรงบประมาณที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ไปยังกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ (พท.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑) สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนงาน กิจกรรม และโครงการซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการเป็นการเฉพาะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า มีการจัดทำงบประมาณเพื่อให้คนพิการเข้าถึง เช่นเดียวกันกับคนทั่วไปอย่างไร รวมถึงเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ

๒) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ควรกำหนดให้มีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ครอบคลุมประชาชน ทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ให้ชัดเจนโดยอ้างอิงบทบัญญัติ ตามมาตรา ๑๓ (๔/๑) ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

ที่กำหนดว่า “ให้สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการได้รับสิทธิประโยชน์ของคนพิการให้คำแนะนำและช่วยเหลือคนพิการให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้” ประกอบกับ มาตรา ๗๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดว่า “ในการจัดสรรงบประมาณรัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๓) การพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณและแผนงานบูรณาการงบประมาณหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรงแต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ในแต่ละปีของทุกกระทรวงควรเรียนเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าวด้วย

๔) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ที่มีความเชื่อมโยงกับการจ้างงานคนพิการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้กับทุกหน่วยงานอย่างถูกต้องและชัดเจน เนื่องจากจะทำให้สามารถจัดทำงบประมาณได้อย่างเหมาะสม

๕) สำนักงบประมาณในฐานะที่รับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณในภาพรวมควรออกแบบสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือกำหนดไว้ในคู่มือการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานตั้งแต่ว่า มีการจัดสรรงบประมาณหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรงแต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) หรือไม่ อย่างไร

๖) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี ควรปรับแนวคิดเดิมที่เป็นการจัดสรรงบประมาณมีเป้าหมายในการบูรณาการงบประมาณข้ามกระทรวง (Integration) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนเป็นการจัดสรรงบประมาณอย่างครอบคลุม (Inclusive) ถึงแผนงานหลักของกระทรวงควบคู่กันด้วย

๗) แม้จะกำหนดให้ทุกกระทรวงเสนอแผนงาน กิจกรรม และโครงการต่อสำนักงบประมาณเพื่อพิจารณา แต่เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณมีความเข้มแข็งของและบูรณาการดำเนินการจัดทำงบประมาณให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรเป็นหน่วยงานหลักจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานและตัวชี้วัดการจัดทำงบประมาณประจำปี รวมถึงให้ความสำคัญด้านงานวิจัยในเรื่องดังกล่าวเนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังมีการศึกษาเรื่องนี้น้อยมากโดยได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอซึ่งไม่ถึงร้อยละ ๑ ของค่า GDP (Gross domestic product) ของประเทศ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น ประกอบกับมาตรา ๗๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้ “ในการจัดสรรงบประมาณรัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๘) สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มาตรา ๑๓ (๔/๑) และมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๗๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ โดยต้องมีหลักการจัดสรรงบประมาณหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรงแต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) เป็นหลักการพื้นฐานในการจัดทำงบประมาณดังกล่าว รวมถึงควรมีการจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดโดยคำนึงถึงหลักการในระดับสากลหรือหลักการตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นพันธกรณี ได้แก่ หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goal : SDGs) ของ the United Nations แถลงการณ์ปักกิ่งว่าด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy) แถลงการณ์จากการ์ตาว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียแปซิฟิก 2566-2575 (Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with Disabilities, 2023–2032) (ESCAP) รวมถึงหลักสถิติและรวบรวมข้อมูลในข้อ ๓๑ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD)

๓.๒ พิจารณาติดตามการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๓.๒.๑ พิจารณาร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เข้าร่วมประชุม^{๑๖} สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๓.๒.๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

นายมนเฑียร บุญตัน ประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า สืบเนื่องจากการประชุมพิจารณาติดตามร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ในคราวประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ประเด็นสำคัญในการพิจารณาร่างกรอบแผนฯ เพื่อต้องการทราบความคืบหน้าของการดำเนินการ และควรนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนพิการ

^{๑๖} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เข้าไปอยู่ในร่างกรอบแผนฯ ตั้งแต่กระบวนการกำหนดให้มีประเด็นการมีส่วนร่วมของคนพิการ และประเด็นการผนวกรวมคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive development : DID) เข้าไปกำหนดในร่างกรอบแผนฯ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศต่อไป

ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการจึงเห็นควรเชิญผู้แทนจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือ พก. และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สศช. เข้าร่วมประชุม ในฐานะหน่วยงานกลางประสานการดำเนินงานของรัฐ เพื่อขอทราบประเด็น ดังนี้

๑. เหตุผลที่ไม่ปรากฏคนพิการไว้ในร่างกรอบแผนฯ
๒. หลักการ Inclusive development ในการจัดทำร่างกรอบแผนฯ
๓. เนื้อหาสาระของการจัดทำร่างกรอบแผนฯ
๔. กระบวนการจัดทำร่างกรอบแผนฯ
๕. กระบวนการมีส่วนร่วมของคนพิการในการจัดทำร่างกรอบแผนฯ

๓.๒.๑.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า

๑. ร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) มีที่มาและแนวคิดในการจัดทำร่างตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๑ รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ ภายใต้หมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ ได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับที่ ๒ โดยแผนระดับที่ ๒ หมายถึง แผนซึ่งเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยแผนระดับที่ ๒ มีทั้งหมด ๔ แผนดังนี้

๑. แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ
๒. แผนการปฏิรูปประเทศ
๓. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔. แผนความมั่นคง

ซึ่งในแต่ละแผนจะมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน เช่น แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) มีการปรับแผนแม่บทในแต่ละด้าน โดยมีการแบ่งระยะเวลาและผลสัมฤทธิ์ให้ปรากฏทุก ๆ ๕ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๘๐ ส่วนแผนการปฏิรูปประเทศจะสิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เพราะถือว่าเรื่องการปฏิรูปประเทศเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการให้เสร็จโดยเร็วเพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนความมั่นคง กรอบของระยะเวลานั้นจะปรากฏในทุก ๆ ๕ ปี โดยมีการถ่ายทอดระดับออกมาจากแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และพิจารณาจากองค์รวมในทุกมิติที่อยู่ในแผนเดียว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม มีโครงการหรือแผนงานด้านใดที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ หรือมีเรื่องใดที่เปลี่ยนแปลงเข้ามาในช่วงระยะเวลา

การดำเนินการใหม่ หรือจะต้องเพิ่มเติมในร่างกรอบแผนฯ โดย สคช.จะนำประเด็นและเป้าหมายของการพัฒนาที่เฉพาะเจาะจง และพิจารณาจากบริบทความเปลี่ยนแปลงระหว่างการพัฒนา รวมถึงสถานะของการพัฒนาประเทศเพื่อเป็นการวางแนวทางไปสู่ร่างกรอบแผนฯ เช่น การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดประโยชน์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน สำหรับแผนระดับ ๓ เป็นแผนที่มีลักษณะเฉพาะและมีการกำหนดรายละเอียด เช่น แผนจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ที่เคยปรากฏเข้ามาโดยให้ สคช. พิจารณาในหลักการว่าจะต้องมีการดำเนินการอย่างไร โดยในแต่ละเรื่องจะถูกถ่ายโอนมายังแผนระดับ ๓ เพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐกำหนดประเด็นแนวทางที่เกี่ยวข้องรวมถึงงบประมาณต่าง ๆ

๒. สำหรับประเด็นร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ที่ยังไม่มีประเด็นคนพิการ เนื่องจากหัวข้อการนำเสนอของร่างกรอบแผนฯ คือ “การพลิกโฉมประเทศไทยสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่าสังคมก้าวหน้าอย่างยั่งยืน” เป็นการสร้างโอกาสสำหรับคนทุกกลุ่มและทุกพื้นที่ แต่ยังไม่ได้กำหนดเป็นแนวทางอย่างชัดเจน ซึ่งขณะนี้อยู่ในกระบวนการยกร่างกรอบแผนฯ ของแนวทางการพัฒนา โดยช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๖๔ ถึง เดือนมกราคม ๒๕๖๕ ประเด็นคำว่า ทุกคน ทุกกลุ่ม จะต้องถูกขยายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) และสามารถดำเนินการขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ สำหรับประเด็นนี้ สคช. จะดำเนินการตั้งคณะทำงาน เพื่อแบ่งรูปแบบการทำงานออกมาเฉพาะด้าน และจะนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคนพิการไปกำหนดและขยายแนวทางให้ชัดเจนเพื่อกำหนดไว้ในร่างกรอบแผนฯ เพื่อสะท้อนถึงความหลากหลายของกลุ่มคนในสังคมมากยิ่งขึ้น

นายมนเฑียร บุญตัน ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า ประเด็นคำว่า “ทุกคน ทุกกลุ่ม” ในการพิจารณาหรือกำหนดแนวทางการจัดทำร่างกรอบแผนฯ ควรคำนึงถึงทุกคน ทุกกลุ่ม ในลักษณะที่เป็นความหลากหลาย หรือพิจารณาความแตกต่างได้อย่างชัดเจน โดยร่างกรอบแผนฯ ฉบับนี้มีการระบุกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะชัดเจน เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น แต่ความหลากหลายประเภทอื่นไม่ปรากฏอยู่ในร่างกรอบแผนฯ ฉบับนี้ จึงขอทราบประเด็นนี้จาก สคช. ต่อไป

ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สำหรับประเด็นกลุ่มคนพิการ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แล้วจะพบว่า ถูกกำหนดไว้ในระบบการประกันสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มคนพิการอย่างชัดเจน โดย สคช.จะนำประเด็นและข้อสังเกตเพื่อนำไปดำเนินการปรับร่างกรอบแผนฯ เพื่อสะท้อนถึงประเด็นความหลากหลายอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำร่างกรอบแผนฯ คำนึงถึงเรื่อง ความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยเห็นว่าได้มีการนำประเด็นที่เกี่ยวกับกลุ่มเด็ก และกลุ่มผู้สูงอายุ เข้าไปกำหนดไว้ในร่างกรอบแผนฯ และได้มีการคำนึงถึงความจำเป็นพิเศษ ทั้ง ๒ กลุ่มนี้หรือไม่ โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการที่ยังไม่ได้ถูกกำหนดไว้ในร่างกรอบแผนฯ เพราะฉะนั้นควรคำนึงถึงประเด็นนี้ด้วย

นายรัตน์ กิจธรรม อนุกรรมการและเลขานุการ ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า ความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศ โดยกลุ่มคนพิการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและขับเคลื่อนแผนดังกล่าวมาโดยตลอด หมายความว่ารวมถึงแผนปฏิรูปประเทศ และแผนปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) เช่น การปฏิรูปด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ การปฏิรูปกองทุนคนพิการ การปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐาน และการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design: UD) และแผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ ซึ่งการพิจารณาดำเนินการจัดทำร่างกรอบแผนฯ ควรให้ความสำคัญและนำประเด็นคนพิการมากำหนดไว้เพื่อให้มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันต่อไป และขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือ พก. เสนอความคืบหน้าเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อนำไปขับเคลื่อนและกำหนดประเด็นไว้ในร่างกรอบแผนฯ ต่อไป

ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ร่างกรอบแผนฯ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแผนระดับ ๒ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกันในหลากหลายมิติ และถูกจำกัดด้วยกรอบระยะเวลา แต่มีวิธีการคล้ายกับแผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อที่จะต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ส่วนร่างกรอบแผนฯ จะเน้นประเด็นการพัฒนาประเทศ โดยในช่วงแรกจะกล่าวถึงบริบทที่สำคัญของประเทศ การเปลี่ยนแปลงระดับโลกจนถึงระดับประเทศ รวมไปถึงประเด็นการพัฒนาด้านใหม่ ๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนที่สำคัญในการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพราะฉะนั้น ร่างกรอบแผนฯ จึงต้องมุ่งเน้นว่าแนวทางการพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน ที่จะส่งผลในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ มีการเชื่อมโยงกับประเด็นแผนการปฏิรูปประเทศอย่างไร

นายสว่าง ศรีสม อนุกรรมการ ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า ขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับร่างกรอบแผนฯ ดังนี้

๑. ร่างกรอบแผนฯ มุ่งพัฒนา ๔ ด้าน ได้แก่

๑. เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. สังคมแห่งโอกาส และความเสมอภาค
๓. วิถีชีวิตที่ยั่งยืน
๔. ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ

จากแผนพัฒนาทั้ง ๔ ด้าน ข้างต้นมีประเด็นที่ควรเน้น คือ ความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาทั้ง ๔ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกับด้านสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค มีความสัมพันธ์อย่างไร และภาพที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของแต่ละด้านควรอธิบายถึงความเหมาะสมเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนที่สมบูรณ์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๒. หลักการพัฒนาควรเน้นหลักกว้าง ๆ เนื่องจากประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวกับคนพิการเป็นประเด็นตัดขวาง (Cross-Cutting Issue) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกมิติ ดังนั้น จึงต้องอาศัยหลักการที่สำคัญในทุกมิติด้านสังคมเพื่อดำเนินการจัดทำร่างกรอบแผนฯ ให้ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๓. กลุ่มเปราะบางทางสังคม มักจะถูกมองในลักษณะเป็นกลุ่มคนที่รอรับการช่วยเหลือหรือเป็นภาระที่จะต้องให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพราะฉะนั้นกระบวนการจัดทำร่างกรอบแผนฯ ควรเน้นด้านการเสริมสร้างพลังกับกลุ่มเปราะบางทางสังคม เช่น ประเด็นการขับเคลื่อนทางด้านเศรษฐกิจ โดยให้กลุ่มเปราะบางทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจในทุกระดับ

๔. แผนระดับ ๓ ตอบโจทย์ต่อกลุ่มเป้าหมายตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs ข้อใดบ้าง เพราะว่าหลักการ SDGs ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกแห่งองค์การสหประชาชาติ ควรจะกำหนดประเด็นการพัฒนาตามแนวทางของ SDGs และอาจมีประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดทำร่างกรอบแผนฯ ในระดับต่อไป

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนคนที่สอง ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า แผนระดับ ๓ มีความสำคัญจึงเห็นควรให้ พก. ในฐานะหน่วยงานหลักเกี่ยวกับคนพิการเป็นผู้รวบรวมประเด็นตามแผนระดับ ๓ และเห็นควรให้กลุ่มคนพิการเข้ามาพิจารณาาร่วมกันเพื่อตั้งข้อเสนอแนะตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ เนื่องจากแผนระดับ ๓ เป็นแผนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อไป

นางสาววันทนี พันธ์ชาติ อนุกรรมการ ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า แผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ มีดังนี้ ๑. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔) และ ๒. แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ด้วยกรอบระยะเวลาของแผนดังกล่าวจะสิ้นสุดในปี ๒๕๖๔ จึงเห็นควรให้ พก. พิจารณาจัดทำแผนต่อไป เนื่องจากงานแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เป็นการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน จึงเห็นควรหารือ กับ สคช. ว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไรเพื่อให้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติปรับเปลี่ยนออกมาเป็นแผนบูรณาการของสำนักงบประมาณ โดยมีแนวคิดหรือข้อคิดเห็นอย่างไรเพื่อให้ พก. นำไปดำเนินการในรายละเอียดต่อไป

ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า การพิจารณาแผนระดับ ๓ เกี่ยวกับคนพิการ ได้แก่ ๑. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔) และ ๒. แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ นั้น มีความคิดเห็นว่าควรนำแผนดังกล่าวผนวก รวมเป็นแผนเดียวกัน เนื่องจากแผนเกี่ยวกับคนพิการมีลักษณะเป็นเฉพาะกลุ่ม และการพิจารณา รายละเอียดเกี่ยวกับแผนเกี่ยวกับคนพิการนั้น ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำ TOR ในแต่ละปีแล้ว นำมาเสนอ กับสำนักงบประมาณ โดยหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการจัดทำแผนร่วมกับ สำนักงบประมาณควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะต้องประสานกับคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ในการผลักดันโครงการหรือแผนงานต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานหลักเสนอไปยังสำนักงบประมาณต่อไป

ผู้แทนจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า

๑. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในฐานะองค์กรหลักด้านการขับเคลื่อนนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เห็นควรให้ สคช. เชิญ พก. รวมทั้งองค์กรด้านคนพิการเข้าร่วมหารือและกำหนดประเด็นรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

เช่น การลดความเหลื่อมล้ำ และการคุ้มครองทางสังคมของคนพิการทุกช่วงวัยเพื่อให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และควรพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและเพียงพอต่อความจำเป็นของกลุ่มคนพิการมากยิ่งขึ้น

๒. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จะดำเนินการปรับระยะเวลาแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ไปจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ดังนั้น แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จึงเป็นแผนระดับ ๓ ที่มีการจัดทำโดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งขณะนี้ พก.อยู่ระหว่างการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ระยะที่ ๒ จากนั้น พก. จะดำเนินการรวบรวมและรายงานประเมินผลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยพบว่าปัจจุบันมีการดำเนินงาน จำนวน ๒,๙๐๐ กว่าโครงการ งบประมาณมากกว่า ๑๒,๐๐๐ ล้านบาท และการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ พก. จะนำแนวทางของร่างกรอบแผนฯ มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ร่วมกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓. ขณะนี้ พก. อยู่ระหว่างการรวบรวมประเด็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนพิการ ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตและมีผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ คนพิการได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพ ดังนั้น อาชีพที่เปลี่ยนแปลงไป พก.จะรวบรวมและเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมไปยัง สคช. ต่อไป และประเด็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร เนื่องจากประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและคนพิการ โดยจากสถิติการขึ้นทะเบียนคนพิการ พบว่าร้อยละ ๕๐ เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความพิการ ดังนั้น พก.จึงได้คำนึงถึงโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องมีการจัดสวัสดิการและการดูแลสุขภาพกลุ่มนี้ต่อไป

๔. พื้นที่และเมืองมีความเจริญมากขึ้น พก. เล็งเห็นถึงความสำคัญตามหลัก Universal Design จึงควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โดยอาจถูกกำหนดไว้ในร่างกรอบแผนฯ เรื่องของการจัดสภาพแวดล้อม ประเด็นนี้ พก. จะนำเสนอประเด็นไปยัง พม. เพื่อประสานไปยัง สคช.ต่อไป

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะกรรมการคนที่สอง ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเป็นแผนระดับ ๓ ที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมศักยภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นอย่างมาก จึงเห็นควรเชิญ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และกระทรวงศึกษาธิการ เข้ามาหารือในโอกาสต่อไป

นายสวาง ศรีสม อนุกรรมการ ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า เมื่อแผนระดับ ๓ ไปสู่การปฏิบัติโดยหน่วยงานของรัฐ จึงพิจารณาได้ว่าประเด็นคนพิการที่มีทั้งประเด็นเฉพาะและประเด็นร่วม สิ่งที่ต้องการคือหน่วยงานของรัฐที่ขอบประมาณเพื่อไปดำเนินการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนาประเทศชาติ และประชาชนควรมีการดำเนินงานในลักษณะ Inclusive เช่น ด้านการเกษตร คนพิการจะได้รับประโยชน์ใดจากการพัฒนาด้านเกษตร ด้านการท่องเที่ยว หรือด้านเศรษฐกิจการจ้างแรงงาน และด้านเทคโนโลยี ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าไม่ได้มีการกำหนดเรื่องการพัฒนาที่คำนึงถึงทุกคน จึงทำให้คนพิการไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อร่างกรอบแผนฯ นำไปสู่การปฏิบัติ นอกจากแผนงานที่คนพิการดำเนินการร่วมกับ สคช. แล้วนั้น

โครงการหรือแผนงานอื่น ๆ ที่อาจจะไม่ได้เกี่ยวกับคนพิการโดยตรง แต่คนพิการควรได้รับประโยชน์ และควรคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของคนพิการต่อไป

๓.๒.๑.๓ ข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้จัดทำข้อเสนอต่อร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ^{๑๗} เพื่อนำส่งข้อเสนอแนะดังกล่าว ต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยที่ประชุมได้พิจารณาร่างข้อเสนอต่อร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จำนวน ๓ ข้อ ดังนี้

๑. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ผสมรวมประเด็นคนพิการไว้ในกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ตามหลักการการผสมรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) รวมถึงต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ที่เกี่ยวกับคนพิการทั้ง ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์ และ ๑๑ ตัวชี้วัด โดยต้องผสมรวมไว้ในทั้งด้านและหมวดหมู่ที่มีความเกี่ยวข้องสำคัญ มิใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่ง หรือเพียงด้านสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาคเท่านั้น ไปจนถึงกำหนดตัวชี้วัดและกลุ่มเป้าหมายที่สะท้อนให้เห็นถึง DID เพราะประเด็นคนพิการเป็นประเด็นตัดขวาง (Cross-Cutting Issue) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกมิติ เช่น

(๑) การผสมรวมประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทุกคนรวมถึงคนพิการสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก (Accessibility for All) ตามหลักการการออกแบบที่เป็นสากล Universal Design เข้ากับหมวดหมู่ที่ ๘. พื้นที่และเมืองมีความเจริญทันสมัย และน่าอยู่

(๒) การผสมรวมประเด็นการปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ เข้ากับหมวดหมู่ที่ ๑๓. ภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง

(๓) การผสมรวมประเด็น Accessible Tourism เข้ากับหมวดหมู่ที่ ๒. การท่องเที่ยว เน้นคุณค่า และความยั่งยืน

ทั้งนี้ ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แต่งตั้งผู้แทนกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และผู้แทนสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยร่วมเป็นคณะทำงานในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วย

๒. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวกับคนพิการ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

^{๑๗} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม (ฉบับปรับปรุง กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูปขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เป็นต้น โดยต้องเชื่อมโยงและบูรณาการแผนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็น กำหนดตัวชี้วัด ไปจนถึงผลกระทบที่คาดหวัง อันจะทำให้การดำเนินการตามแผนต่างๆ เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจริง ประกอบกับ

๒.๑ ให้พ.ก. และศธ. ขยายระยะเวลาแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ให้สิ้นสุดในปี ๒๕๖๖ แทน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

๒.๒ การจัดทำแผนต่างๆ โดยเฉพาะแผนระดับ ๓ ควรให้ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการจัดทำ การขับเคลื่อน การดำเนินการ และการติดตามการดำเนินงานตามแผนด้วย

๒.๓ ในโครงการ แผนงาน และกิจกรรมต่างๆ ตามแผนข้างต้น ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆ ที่ต้องจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการหรือความพิการอย่างเป็นระบบด้วย

๓. ขอให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง จัดทำแผนงานบูรณาการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อใช้จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ต่อไป เพื่อนำแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวกับคนพิการข้างต้นไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมจริง ทั้งนี้ ในส่วนของงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็ควรจำแนกข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจำนวนคนพิการให้ชัดเจนตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าประสงค์ที่ ๑๗.๑๘ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of the Persons with Disabilities : CRPD) ข้อที่ ๓๑ ซึ่งจะสามารถวิเคราะห์งบประมาณด้านคนพิการได้ชัดเจนมากขึ้น

ที่ประชุมเห็นชอบต่อร่างข้อเสนอข้างต้น โดยเห็นควรเร่งนำเสนอร่างดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการขับเคลื่อน นอกจากนี้ ที่ประชุมได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะประกอบการปรับปรุงข้อเสนอให้สมบูรณ์มากขึ้น สรุปได้ ดังนี้

๑. ควรมุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทุกคน รวมถึงคนพิการสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก (Accessibility for All) เพื่อให้ความสำคัญและเห็นถึงความคุ้มค่าต่อทุกคน มิใช่เป็นประเด็นเฉพาะของคนพิการเพียงเท่านั้น และถือเป็นกลไกสำคัญที่สอดคล้องกับร่างกรอบแผนพัฒนาฯ ด้านที่ ๔ เรื่อง ปักจายสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาของทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๒. สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค และ ๓. วิถีชีวิตที่ยั่งยืน ให้มีความเป็นไปได้มากขึ้น

๒. ควรเสนอให้การจัดทำแผนของหน่วยงานต่าง ๆ ตามร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ควรดำเนินการให้ครอบคลุมทุกมิติ โดยอย่างน้อยควรมีมิติด้านสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาคด้วย

๓. ควรจัดทำแผนงานบูรณาการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยอาศัยอำนาจคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ (๑) ของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติให้เกิดการบูรณาการด้านงบประมาณได้อย่างแท้จริง

๓.๒.๒ พิจารณาร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๓.๒.๒.๑ ความเป็นมาในการพิจารณาการศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่าร่างแผนพัฒนาฯ มีการบรรจุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคนพิการน้อย โดยในร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาบนพื้นฐานของแนวคิดที่สำคัญ ๔ ประการ คือ (๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๒) แนวคิด Resilience ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการลดความเปราะบางต่อความเปลี่ยนแปลง (๓) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ (๔) โมเดลเศรษฐกิจ BCG ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้คำนึงถึงการผนวกรวมประเด็นคนพิการไว้ในทุกหมวดหมู่ของการพัฒนาประเทศ โดยเบื้องต้นจึงเห็นควรเสนอให้มีการเพิ่มเติมถ้อยคำในหลักการที่ ๓ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติของร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ เป็น “เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยการมุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่มไปด้วยกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ...” ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจหลักการพัฒนาโดยคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม (Inclusive) จะถูกนำไปใช้ในทุกหมวดหมู่ของการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนประเด็นคนพิการไว้ในหมวดหมู่ที่เห็นว่ามีความจำเป็นต้องเน้นเสริมเพิ่มเติมและเห็นควรกำหนดให้มีการจัดทำข้อเสนอต่อร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ต่อไป^{๑๘}

๓.๒.๒.๒ ผลการพิจารณาการศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาร่างข้อเสนอต่อการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^{๑๙} โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปรับปรุง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ "พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน" ฉบับเดือน กันยายน ๒๕๖๔ ในส่วนที่ ๓ แนวคิด เป้าหมาย และหมวดหมู่การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ข้อ ๓.๑ หลักการและแนวคิด เพื่อให้มั่นใจว่าหลักการการพัฒนาโดยคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม (Inclusive Development) การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

^{๑๘} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๒/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๔

^{๑๙} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

(Leave No One Behind) และการเข้าถึงได้ทุกคน/โดยสะดวก (Universal Access) ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งหมายถึงความรวมถึงการผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) จะถูกนำไปใช้ในทุกหมวดหมายของการพัฒนาประเทศ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ ดังนี้

“๓.๑.๑ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยการมุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่มไปด้วยกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี และเข้าถึงได้โดยสะดวกถ้วนหน้า การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป”

๒. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปรับปรุง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ "พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน" ฉบับ กันยายน ๒๕๖๔ ในส่วนที่ ๔ แผนกลยุทธ์ รายหมวดหมาย เพื่อสร้างหลักประกันว่าประเด็นคนพิการที่สำคัญถูกผนวกรวมไว้ในกลยุทธ์ รายหมวดหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากประเด็นคนพิการเป็นประเด็นตัดขวาง (Cross-Cutting Issue) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกมิติ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ ใน ๓ หมวดหมาย ดังนี้

๒.๑ หมวดหมายที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

“กลยุทธ์ที่ ๓ การยกระดับบริการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดสากล

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ ปรับปรุงการบริหารจัดการในแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับระดับสากล โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นธรรม การเข้าถึงการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Accessible Tourism for All) และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เช่น มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ตามวิธีการท่องเที่ยวแนวใหม่ เพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวคุณภาพสูง รวมทั้งมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว โดยต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของสถานประกอบการและธุรกิจ รายย่อยด้านการท่องเที่ยว ที่แบ่งตามระดับของการให้บริการอย่างเหมาะสม ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการเข้าสู่กระบวนการพร้อมผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุนผู้ประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน”

๒.๒ หมวดหมายที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

“กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๔ แก้ปัญหาของกลุ่มเปราะบางในเมือง โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานเมือง อาทิ การออกแบบเมืองตามหลักอารยสถาปัตย์ หรือหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) จัดให้มีระบบสวัสดิการที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่สมบูรณ์ และส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายชุมชนเมือง ในการช่วยเหลือและดูแลกลุ่มเปราะบางเบื้องต้น ทั้งในภาวะปกติและเมื่อเกิดภัยพิบัติ”

๒.๓ หมายความว่า ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

“กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๑ พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์ถึงปฐมวัย ให้มีพัฒนาการรอบด้าน มีอุปนิสัยที่ดี โดยการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือ เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพ และดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ตั้งแต่อายุในครรภ์ - ๖ ปี การพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอ มีจิตวิทยาการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัยตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้แก่เด็ก ควบคู่กับการพัฒนาการด้านร่างกาย สาธารณสุข และโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน การยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน และจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยรายพื้นที่ที่มีคุณภาพ การให้บริการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) เพื่อให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศได้กรายบุคคล เพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย ...ฯลฯ... (๓) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) เพื่อขยายโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับโอกาสในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ หรือ โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่ม ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนเพื่อยุติการออกกลางคัน และพัฒนากลไกสนับสนุน รวมถึงการปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแผนทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรมหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา”

“กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย... ฯลฯ... สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยการสร้างสื่อที่ใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักเข้าถึงได้ สื่อทางเลือกสำหรับคนพิการทุกประเภท โดยเฉพาะผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน รวมถึงสนับสนุนกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงสื่อในราคาที่เข้าถึงได้

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน”

๓. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กำหนดแนวทางและมาตรการการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมด้านคนพิการ โดยเฉพาะสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยและองค์การคนพิการแต่ละประเภท (สมาคมระดับชาติ) รวมถึงองค์กรด้านคนพิการ ไปจนถึงองค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ ในการจัดทำ ขับเคลื่อน ดำเนินการ และติดตามการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ โดยเฉพาะการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนดังกล่าว ควรเพิ่มกลุ่มคนพิการด้วย

๓.๒.๒.๓ ข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้จัดทำข้อเสนอต่อการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) และได้นำเสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป^{๒๐} โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอต่อการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นแผนสำคัญที่กำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ให้เป็นไปตามหลักการการผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID)

^{๒๐} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

คณะอนุกรรมการจึงได้จัดทำข้อเสนอต่อการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ดังนี้

๑. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ในส่วนที่ ๓ แนวคิด เป้าหมาย และหมุดหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ข้อ ๓.๑ หลักการและแนวคิด เพื่อให้มั่นใจว่า หลักการการพัฒนาโดยคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม (Inclusive Development) การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave No One Behind) และการเข้าถึงได้โดยทุกคน/โดยสะดวก (Universal Access) ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งหมายความรวมถึงการผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) จะถูกนำไปใช้ในทุหมุดหมายของการพัฒนาประเทศ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ ดังนี้

“๓.๑.๑ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยการมุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ไปด้วยกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี และเข้าถึงได้โดยสะดวกถ้วนหน้า การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การมีโอกาสที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงการมุ่งส่งต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป”

๒. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ในส่วนที่ ๔ แผนกลยุทธ์รายหมุดหมาย เพื่อสร้างหลักประกันว่าประเด็นคนพิการที่สำคัญถูกผนวกไว้ในกลยุทธ์รายหมุดหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากประเด็นคนพิการเป็นประเด็นตัดขวาง (Cross-Cutting Issue) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกมิติ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ ใน ๓ หมุดหมาย ดังนี้

๒.๑ หมุดหมายที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ และความยั่งยืน

“กลยุทธ์ที่ ๓ การยกระดับบริการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดสากล

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ ปรับปรุงการบริหารจัดการในแหล่งท่องเที่ยว และสถานประกอบการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับระดับสากล โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นธรรม การเข้าถึงการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Accessible Tourism for All) และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เช่น มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยตามวิถีการท่องเที่ยวแนวใหม่ เพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวคุณภาพสูง รวมทั้งมาตรฐานการท่องเที่ยวสีขาว โดยต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของสถานประกอบการและธุรกิจ รายย่อยด้านการท่องเที่ยว ที่แบ่งตามระดับของการให้บริการอย่างเหมาะสม ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการเข้าสู่กระบวนการพร้อมผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุนผู้ประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน”

๒.๒ หมายความว่า ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

“กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๔ แก้ปัญหาของกลุ่มเปราะบางในเมือง โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานเมือง อาทิ การออกแบบเมืองตามหลักอารยสถาปัตย์หรือหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) จัดให้มีระบบสวัสดิการที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่สมบูรณ์ และส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายชุมชนเมือง ในการช่วยเหลือและดูแลกลุ่มเปราะบางเบื้องต้น ทั้งในภาวะปกติและเมื่อเกิดภัยพิบัติ”

๒.๓ หมายความว่า ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

“กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๑ พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์ถึงปฐมวัยให้มีพัฒนาการรอบด้าน มีอุปนิสัยที่ดี โดยการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือ เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพ และดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ตั้งแต่อายุในครรภ์ – ๖ ปี การพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอ มีจิตวิทยาการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัยตามหลักการพัฒนาสมอง และกระบวนการเรียนรู้แก่เด็ก ควบคู่กับการพัฒนาการด้านร่างกาย สาธารณสุข และโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน การยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน และจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยรายพื้นที่ที่มีคุณภาพ การให้บริการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) เพื่อให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศได้กรายบุคคล เพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย ...ฯลฯ... (๗) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) เพื่อขยายโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับโอกาสในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ หรือโดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่ม ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนเพื่อยุติการออกกลางคัน และพัฒนากลไกสนับสนุน รวมถึงการปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแผนทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรมหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา”

“กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย...ฯลฯ... สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยการสร้างสื่อที่ใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักเข้าถึงได้ สื่อทางเลือกสำหรับคนพิการทุกประเภท โดยเฉพาะผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน รวมถึงสนับสนุนกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงสื่อในราคาที่เข้าถึงได้

กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน”

๓. ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กำหนดแนวทางและมาตรการการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมด้านคนพิการ โดยเฉพาะสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยและองค์กรคนพิการแต่ละประเภท (สมาคมระดับชาติ) รวมถึงองค์กรด้านคนพิการ ไปจนถึงองค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ ในการจัดทำ ขับเคลื่อน ดำเนินการ และติดตามการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ โดยเฉพาะการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนดังกล่าว ควรเพิ่มกลุ่มคนพิการด้วย

๓.๓ พิจารณาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๓.๓.๑ พิจารณาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๓.๓.๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)^{๒๑} กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอยู่ระหว่างการจัดทำร่วมกับทีมวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเห็นว่าเพื่อให้การจัดทำแผนดังกล่าวเป็นไปตามหลักความเท่าเทียม เป็นธรรม ถ้วนหน้า (Inclusive Equity) และสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และยุทธศาสตร์อินซอนเพื่อทำสิทธิให้เป็นจริง (Incheon Strategy : Make the Right Real) รวมทั้งหลักการพัฒนาที่ผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ที่เป็นแนวทางหลักของทศวรรษของคนพิการแห่งเอเชีย

^{๒๑} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕

และแปซิฟิกในระยะต่อไป ซึ่งคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมของเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (ESCAP) ได้กำหนดให้มีการประชุม ณ เมืองจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ นี้ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) คณะอนุกรรมการจึงเห็นควรเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อติดตามความคืบหน้าและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการจัดทำร่างแผนดังกล่าว และที่ประชุมมีมติเห็นควรเชิญอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และทีมวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะที่ปรึกษาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการต่อไป

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)^{๒๒} สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ลำดับแรก ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ซึ่งกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอยู่ระหว่างการจัดทำร่วมกับทีมวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเห็นว่าเพื่อให้การจัดทำแผนดังกล่าวเป็นไปตามหลักความเท่าเทียม เป็นธรรม และถ้วนหน้า (Inclusive Equality) และสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และยุทธศาสตร์อินชอนเพื่อทำสิทธิให้เป็นจริง (Incheon Strategy : Make the Right Real) รวมทั้งหลักการพัฒนาที่ผนวกรวมประเด็นคนพิการ เข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ซึ่งเป็นแนวทางหลักของทศวรรษของคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิกในระยะต่อไป ดังนั้น เพื่อประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) คณะอนุกรรมการจึงเห็นควรเชิญผู้แทนจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และทีมวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะที่ปรึกษาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เข้าร่วมประชุมเพื่อติดตามความคืบหน้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการจัดทำร่างแผนดังกล่าว โดยเบื้องต้นกำหนดไว้ในวันพุธที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

โครงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ข้อมูล ณ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้ประสานขอข้อมูลจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ สรุปได้ ดังนี้

ด้วยแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๕ หรือที่รู้จักกันในนามยุทธศาสตร์ EQUAL อันได้แก่ Empowerment, Quality Management, Understanding, Accessibility และ Linkage มีระยะเวลาสิ้นสุดของแผนในปี ๒๕๖๕ และเพื่อให้เกิด

^{๒๒} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

ความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านคนพิการไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินโครงการจัดทำแผนฯ ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ คนพิการ ผู้แทนคนพิการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยมีโครงสร้าง (ร่าง) ข้อมูลในการรับฟังความเห็น ดังนี้

๑. (ร่าง) วิสัยทัศน์ ในการรับฟังความเห็น โดยนำเสนอระหว่างวิสัยทัศน์เดิม ได้แก่ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน (Make the Right Real for Persons with Disabilities towards Independent Living in Sustainable Inclusive Society)” และวิสัยทัศน์ที่นำคำสำคัญจากการรับฟังความเห็นมาปรับร้อยเรียงใหม่ ได้แก่

- “คนพิการทุกประเภทได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่เท่าเทียม ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่เย็นเป็นสุขโดยสมบูรณ์และยั่งยืน” และ

- “คนพิการทุกประเภทเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระอย่างมีศักดิ์ศรี เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยสมบูรณ์และยั่งยืน”

๒. (ร่าง) ยุทธศาสตร์ มีความเห็นที่สอดคล้องกันจากการศึกษาด้วยกระบวนการต่างๆ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้คงคำว่า “EQUAL” ซึ่งง่ายต่อการจดจำและสะท้อนสิ่งที่คนพิการให้ความสำคัญที่สุดได้แก่ ความเท่าเทียม โดยปรับให้แนวทางและตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ มีความคม ชัด วัดได้อย่างเป็นรูปธรรม และจัดหมวดหมู่ใหม่ให้เป็นระบบยิ่งขึ้น รวมถึงปรับให้ Quality Management เป็น Quality of life ดังตาราง

ยุทธศาสตร์ แผน ๕	ยุทธศาสตร์ (ร่าง) แผนฉบับที่ ๖
๑. เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการ ให้ มี ศักยภาพ และ ความเข้มแข็ง (Empowerment)	๑. เสริมพลังคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการและองค์กรด้านคนพิการทุกประเภทให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (Empowerment)
๒. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ จัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality Management)	๒. พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม จัดการเลือกปฏิบัติ ยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการทุกประเภทให้ถึงเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality of life)
๓. เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding)	๓. เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการทุกประเภท (Understanding)
๔. สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility)	๔. สร้างสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง (Accessibility)
๕. ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (Linkage)	๕. เร่งบูรณาการเครือข่ายและฐานข้อมูลทุกระดับ และสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทุกประเภทอย่างยั่งยืน (Linkage)

จากนั้น ที่ประชุมคณะอนุกรรมการได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแผนฯ เพื่อเตรียมเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปลงได้ ดังนี้

๑. เสนอใช้ถ้อยคำว่า “การคุ้มครองสิทธิ” แทน “การคุ้มครองทางสังคม” ที่มาจากคำว่า “social protection” ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อ ๒๘ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) เท่านั้น แต่มีการใช้คำว่า “protection” ในภาพรวมทั้งฉบับของ CRPD หมายถึง การคุ้มครองสิทธิ (human rights protection) ดังนั้น คำว่า “การคุ้มครองสิทธิ” จะครอบคลุม “การคุ้มครองทางสังคม” ด้วย

๒. เสนอให้เพิ่มเติมยุทธศาสตร์จาก “EQUAL” เป็น “iEQUAL” ซึ่งมีที่มาจากคำว่า “Inclusive Equality” คือ ความเท่าเทียม เป็นธรรม และถ้วนหน้า

๓. การจัดทำร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ ดังกล่าว เป็นแผนปฏิบัติการด้านคนพิการ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๓ ควรเสนอให้มีการจัดทำแผนนี้ให้อยู่ในรูปแบบหรือวิธีการเช่นเดียวกับการกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์อื่นของ เพื่อ “ทำสิทธิให้เป็นจริง” สำหรับคนพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เพื่อให้มีการกำหนดเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจนำเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์อื่นที่นำมาใช้กำหนดเป็นเป้าประสงค์ในแผนฯ ฉบับที่ ๖ ได้แก่ (๑) ลดความยากจนและขยายโอกาสในการทำงานและการจ้างงาน (๒) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการตัดสินใจ (๓) ส่งเสริมการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่งสาธารณะ ความรู้ และการสื่อสาร (๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งการคุ้มครองทางสังคม (๕) ขยายการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มและด้านการศึกษาให้กับเด็กพิการ (๖) ประกันความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมพลังสตรี (๗) ประกันการจัดการและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสำหรับคนพิการ (๘) ปรับปรุงข้อมูลด้านคนพิการให้น่าเชื่อถือและสามารถเปรียบเทียบได้

๔. การจัดทำร่างแผน ควรนำกรอบแผนไปปรับปรุงความเห็นก่อน เนื่องจากแผนฯ ฉบับที่ ๖ เป็นแผนในระดับ ๓ และเป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติด้านคนพิการที่สำคัญ ที่แต่ละกระทรวงและหน่วยงานต้องนำไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการระดับกระทรวงให้สอดคล้องกัน จึงควรให้ความสำคัญทั้งกระบวนการในการจัดทำและเนื้อหาสาระหลักของแผนดังกล่าวด้วย รวมทั้งควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลในเชิงการบรรลุเป้าหมาย กำหนดหน่วยงานหลักและหุ้นส่วนที่จะร่วมรับผิดชอบการบรรลุผลในแต่ละเป้าหมาย และควรมุ่งเน้นทั้งการนำแผนไปสู่การปฏิบัติและกระบวนการติดตามประเมินผลให้ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการบรรลุผลตามที่แผนกำหนด

๕. ไม่เห็นด้วยกับการเพิ่มเติมคำว่า “ความพิการทุกประเภท” ไว้ในยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ตามร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ เนื่องจากความพิการในยุคเดิมมักจะยึดโยงคำวินิจฉัยทางการแพทย์เป็นหลัก แต่ในยุคของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการปัจจุบัน การจำแนกประเภทความบกพร่องหรือประเภทความพิการ ซึ่งถือเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของความพิการ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต โดยเสนอให้ใช้คำว่าคนพิการทุกคนหรือคนพิการทั้งหมด

๖. การจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๖ ครั้งนี้ มีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดทำ ที่ต้องดำเนินการตามคู่มือการจัดแผนปฏิบัติการด้าน ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) ได้จัดทำไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ โดยในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านต้องมีการกำหนดโครงการ หน่วยงานรับผิดชอบ และงบประมาณดำเนินงาน โดยจะมีกระบวนการประเมินผลผ่านระบบ EMENSCR ซึ่งเป็นระบบติดตามและประเมินผลตามแผน

ดังกล่าว ดังนั้น จึงเห็นควรเชิญผู้แทนจากสภาพัฒน์เข้าร่วมประชุมในการพิจารณาร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ ในฐานะหน่วยงานหลักในการกำหนดรูปแบบและกระบวนการจัดทำแผนรวมทั้งการติดตามประเมินผล

๗. สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยได้เตรียมจัดทำข้อเสนอต่อร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (๒๕๖๖-๒๕๗๐) จำนวน ๑๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) (๒) การส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ (๓) การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมของคนพิการ (๔) การเร่งปฏิบัติตามกิจกรรมปฏิรูป (Big Rock) : การขึ้นทะเบียนคนพิการ ตามแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง (Big Rock) (๕) การปรับสวัสดิการเบี้ยความพิการเพิ่มจากเดือนละ ๘๐๐ บาทเป็น ๑,๐๐๐ บาทถ้วนหน้า (๖) การขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ (๗) การเข้าถึงโดยสะดวกถ้วนหน้า (Accessibility) (๘) การยกระดับการบริหารจัดการกองทุนที่เกี่ยวกับคนพิการให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน (๙) การขับเคลื่อนงานศูนย์บริการคนพิการ โดยเฉพาะศูนย์บริการคนพิการทั่วไปที่ดำเนินการโดยองค์กรของคนพิการ (๑๐) การยอมรับอย่างเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมายในทุกหนแห่ง (Equal recognition before the law) (๑๑) การเปลี่ยนผ่านคนพิการจากสถานสงเคราะห์สู่ครอบครัวและชุมชน (Deinstitutionalization) (๑๒) การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงระหว่างข้อ ๓๑ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และ (๑๓) การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ตามแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลกว่าในแผนฯ ฉบับที่ ๕ โดยข้อเสนอดังกล่าวจะได้เสนอเข้าสู่การรับรองของสมัชชาคนพิการ ที่จะจัดขึ้นในวันที่ ๑๒ - ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

๓.๓.๑.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม^{๒๓} ทั้งนี้ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งเป็นแผนต่อเนื่องจากแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ซึ่งสิ้นสุดไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และมีการขยายแผนออกไปจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้แผนใหม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนในระดับที่ ๒ คือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ทั้งนี้ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ ซึ่งถือเป็นแผนระดับที่ ๓ ที่มีความสำคัญ คณะอนุกรรมการจึงเห็นควรเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ทราบความเป็นมาในการจัดทำแผนในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับติดตาม และมีหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับแผนระดับชาติ (๒) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในฐานะหน่วยงานประสานงานหลักเชิงนโยบายด้านคนพิการ (๓) รศ.ดร. ปกรณ์ ศิริประกอบ หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่ปรึกษาโครงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และ (๔) สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ในฐานะองค์กรภาคประชาสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายด้านคนพิการ

^{๒๓} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

ที่ประชุมได้พิจารณาติดตามความคืบหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมจำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และ (๓) สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. นางสาวจินางค์กูร โรจนนันต์ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมเกี่ยวกับหลักการ แนวทางการจัดทำ และการเสนอแผนปฏิบัติการระดับ ๓ รวมถึงเงื่อนไขและความสอดคล้องกับแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ สรุปได้ ดังนี้

แผนในการขับเคลื่อนการทำงานของประเทศไทย แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

๑. แผนระดับที่ ๑ มีเพียงแผนเดียว คือ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำไปเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์จำนวน ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านความมั่นคง (๒) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งถือเป็นแผนหลักที่กำหนดทิศทางของประเทศไทย ๒๐ ปี

๒. แผนระดับที่ ๒ เป็นการร้อยเรียงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ออกมาเป็นแผนระดับที่ ๒ ประกอบด้วย ๔ แผน ได้แก่

(๑) แผนปฏิรูปประเทศ เป็นแผนที่มุ่งเน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเร่งด่วนเชิงโครงสร้าง วิธีการและกระบวนการ หรือกลไก หรือกฎระเบียบ ซึ่งแผนดังกล่าวจัดทำคู่ขนานกับยุทธศาสตร์ชาติ เป็นการกำหนดจุดคานงัดของประเทศไทยที่จะก้าวต่อไป โดยสิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

(๒) แม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนแม่บทเพื่อบรรจุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ มีการกำหนดค่าเป้าหมาย รวมทั้งประเด็นการพัฒนาในลักษณะที่มีความบูรณาการ และเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ด้านที่เกี่ยวข้อง เป็นการนำประเด็นจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ มากำหนดเป็นเรื่องย่อยให้ชัดเจนมากขึ้น ประกอบแผนแม่บท จำนวน ๒๓ แผน

(๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนที่กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงระยะเวลา ๕ ปี โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ เป็นแผนระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ๑๐ ยุทธศาสตร์

(๔) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ เป็นแผนหลักของชาติที่เป็นกรอบทิศทางการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

๓. แผนระดับที่ ๓ เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาของแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ ไปสู่การปฏิบัติ หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งกระทรวงจะต้องเข้าใจทิศทางของประเทศไทยที่จะไปอีก ๒๐ ปี ว่าเป็นอะไร แล้วถ่ายทอดระดับแผนลงมาเป็นแผนปฏิรูปที่ต้องการปรับจุดคานงัดคืออะไร

แผนแม่บทย่อย ๆ ที่เกี่ยวข้องจะกำหนดไปในทิศทางใด ซึ่งจะเห็นทิศทางที่ได้ชัดเจนภายใน ๕ ปี คืออะไร รวมทั้งแผนความมั่นคง แล้วจึงถอดระดับออกมาว่ากระทรวงจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ทั้งนี้ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ ซึ่งถือเป็นแผนระดับที่ ๓ จึงต้องมองไปอีก ๕ ปีข้างหน้า ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ซึ่งเป็นระยะที่ ๒ ของแผน ยุทธศาสตร์ชาติ และอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

อย่างไรก็ตาม แผนระดับที่ ๓ ไม่ใช่การนำอำนาจหน้าที่หรือฟังก์ชันทั้งหมดของกระทรวง มากำหนดในแผน แต่เป็นแผนที่กระทรวงจะต้องมุ่งไปในทิศทางของประเทศใน ๕ ปีข้างหน้าว่าจะไปอย่างไรให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งที่ผ่านมายังปัญหาที่กระทรวงยังจัดทำแผนโดยนำอำนาจหน้าที่เป็นตัวตั้งและนำไปประเดิมตามแผน ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ มาใส่ไว้ จึงทำให้มีประเด็นสำคัญบางประเด็นที่จะต้องมีเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย ไม่ถูกนำเข้าไปได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการบรรลุความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

โดยทั่วไปการจัดทำแผนระดับ ๓ ของกระทรวง หรือที่เรียกว่าแผนปฏิบัติการในระยะ ๕ ปี กรณีที่แผนดังกล่าวไม่ได้เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นก็สามารถจัดทำได้โดยไม่ต้องนำเสนอที่สภาพัฒน์ สามารถจัดทำและดำเนินการของงบประมาณได้เลย แต่หากแผนดังกล่าวจะต้องขอความเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรี เมื่อกระทรวงจัดทำแผนเสร็จจะต้องนำเสนอให้สภาพัฒน์ฯ กลั่นกรองเพื่อปรับปรุง และให้ความเห็นก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี โดยแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่

(๑) กรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่าคณะกรรมการระดับชาติต้องจัดทำแผน เพื่อให้ทราบทิศทางการขับเคลื่อนงานได้อย่างชัดเจน และต้องเสนอแผนดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อจัดทำแผนเสร็จแล้ว จึงต้องส่งมาให้สภาพัฒน์ฯ ช่วยกลั่นกรองและให้ความเห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไข ก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๒) กรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าแผนดังกล่าวต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี แต่การดำเนินงานตามแผนดังกล่าวต้องใช้ภาคีหน่วยงานของกระทรวงอื่น และจำเป็นต้องใช้อำนาจของ คณะรัฐมนตรีในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน ก็อาจจะส่งเข้ามาให้ สศช. หรือสภาพัฒน์ฯ ช่วยกลั่นกรอง หากพิจารณาแล้วเห็นว่าแผนดังกล่าวจำเป็นต้องใช้อำนาจ ของคณะรัฐมนตรี สภาพัฒน์ฯ ก็จะทำความเห็นและแจ้งทางกระทรวงว่าเรื่องนี้มีความสำคัญให้นำเสนอ ต่อคณะรัฐมนตรีและขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ ๓ สามารถดูได้จากหน้าเว็บไซต์ ของสภาพัฒน์ฯ ซึ่งมีรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี แผนระดับที่ ๒ และแผนระดับที่ ๓ โดยได้ จัดทำไว้เป็นคู่มือแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ ๓ และการเสนอแผนระดับที่ ๓ ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน... ต่อคณะรัฐมนตรี ไว้อย่างชัดเจน

๒. นางณัฐอร อินทร์ดีศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมเกี่ยวกับความคืบหน้า และกรอบระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) หรือแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ซึ่งเป็นแผนระดับ ๓ โดยแผนดังกล่าวมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยการจัดทำแผนเป็นการถ่ายโอนมาจากแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕) ภายใต้ยุทธศาสตร์ “EQUAL” นำมาสู่แผนฯ ฉบับที่ ๖ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและปรับตัวอ่อน ข้อบกพร่อง เพิ่มจุดแข็ง และโอกาสให้มากขึ้น โดยมีกระบวนการจัดทำแผนจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเนื่องจากอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 จึงดำเนินการกระบวนการด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม Zoom Meeting) โดยมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

๑. ศึกษาบริบทแวดล้อม วิเคราะห์ สังเคราะห์ สถานการณ์ สถิติ นโยบาย กฎหมาย ทิศทางอนาคตเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาทบทวน บริบทแวดล้อม ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมทั้งผลจากการติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ เพื่อให้เกิดการทบทวนวิเคราะห์ สังเคราะห์ สถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการของการจัดทำแผน รวมทั้งการนำสถิติ ด้านคนพิการ สถานการณ์ นโยบายในปัจจุบัน กฎหมายปัจจุบันและทิศทางที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพคนพิการที่จะเกิดขึ้นมาเป็นหลักในการจัดทำแผน

๒. ศึกษาประชุมกลุ่มย่อย วิเคราะห์ ประเมินศักยภาพ ความพร้อม ปัญหา และความต้องการของคนพิการ ซึ่งได้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาวิเคราะห์ ประเมินศักยภาพ ความพร้อม ปัญหา ความต้องการของคนพิการอย่างรอบด้าน ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรคนพิการที่รับผิดชอบตามกรอบกฎหมายและแผน

๓. สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรวบรวมข้อเสนอ เชิงนโยบายประกอบการร่างแผน ซึ่งได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคนพิการ เพื่อรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะเชิงวิชาการเชิงนโยบายประกอบการร่างแผนดังกล่าว

๔. ประชุมยกร่างแผนโครงการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน ซึ่งได้กำหนดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ จำนวน ๒ ครั้ง โดยผ่านภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างมีส่วนร่วม

๕. รับฟังความเห็นต่อร่างแผน (ทั่วประเทศ) ซึ่งเป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็น ได้จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติ เพื่อการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ จำนวน ๔ ครั้ง โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ ทั้งกลุ่มรายจังหวัด กลุ่มภูมิภาค และการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้แทนคนพิการทุกภาคส่วน ซึ่งการจัดประชุมจำนวน ๔ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมการประชุมกว่า ๔๐๐ คน ที่ได้เข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแผนดังกล่าว

๖. กระบวนการวิพากษ์ร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ ซึ่งได้กำหนดไว้ในวันอังคารที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๕ โดยจะเปิดให้ดาวนโหลดร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ ได้ในวันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๕ นี้ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเติมเต็มร่างแผนดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรอบระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) แบ่งออกเป็น ๔ ช่วง ดังนี้

๑. ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – ตุลาคม ๒๕๖๕ เป็นระยะเวลาในช่วงของการจัดทำร่างแผนฯ และการระดมความเห็นและการวิพากษ์ร่างแผนฯ

๒. ช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ เป็นระยะเวลาที่ต้องเสนอร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ ต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติเพื่อพิจารณาร่างแผนฯ เพื่อเสนอแผนดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓. ระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เป็นระยะเวลาที่จะเสนอแผนต่อคณะรัฐมนตรี โดยสภาพัฒน์จะพิจารณากลับกรองตามขั้นตอนแนวทางการเสนอแผนระดับที่ ๓ ก่อนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๔. ช่วงเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ เป็นช่วงภายหลังการประกาศใช้แผนฯ ฉบับที่ ๖ ได้กำหนดให้มีการสื่อสารทิศทางของแผนต่อทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดที่สอดคล้องกับแผนฯ ฉบับที่ ๖ และการกำกับ ติดตาม และรายงานผล

ทั้งนี้ พก. พร้อมรับข้อสังเกตจากที่ประชุมในวันนี้ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาและเพิ่มเติมการจัดทำร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

๓. รศ.ดร. ปกรณ์ ศิริประกอบ หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่ปรึกษาโครงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ การรับฟังความเห็น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการสำคัญ รวมทั้งการเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของคนพิการทั้งจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๖ สรุปได้ ดังนี้

การจัดทำร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ จากผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าควรนำยุทธศาสตร์ “EQUAL” ตามแผนฉบับที่ ๕ เดิมไว้เนื่องจากเริ่มเป็นที่รู้จัก ง่ายต่อการจดจำและสะท้อนสิ่งที่คนพิการให้ความสำคัญ โดยแบ่งเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

(๑) E = Empowerment “เสริมพลัง ผู้ดูแลคนพิการและองค์กรด้านคนพิการทุกประเภทให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง”

(๒) Q มีการเปลี่ยนแปลงจากแผนเดิม จาก Q = Quality Management “พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง” โดยเปลี่ยนเป็น Q = Quality of Life “พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ขจัดการเลือกปฏิบัติยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการทุกประเภทให้เข้าถึงสิทธิได้จริง

(๓) U = Understanding “เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการทุกประเภท”

(๔) A = Accessibility “สร้างสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง”

(๕) L = Linkage “เร่งบูรณาการเครือข่ายและฐานข้อมูลทุกระดับและสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทุกประเภทอย่างยั่งยืน”

โดยมีกระบวนการดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ สรุปได้ ดังนี้

๑. การศึกษาเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลแวดล้อมต่างประเทศ อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ยุทธศาสตร์อินชอน (Incheon Strategy) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) แผนแม่บทอาเซียนเพื่อบูรณาการสิทธิคนพิการ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ (ASEAN Enabling Masterplan 2025) และกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๓ (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030) และ ข้อมูลแวดล้อมในประเทศ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บท ๒๓ แผน แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ จากการสืบค้น “คนพิการ” ในแผนต่างๆ จะพบน้อยมาก จึงใช้คำค้น “คนไทย” “เกษตรกรไทย” “พลเมืองไทย” “เด็กไทย” “ผู้ประกอบการ” เพิ่มเติมจากคำว่า “คนพิการ” เพื่อให้ครอบคลุมสิทธิและประเด็นของคนพิการให้มากที่สุด

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรคนพิการ และผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑๖ คน

๓. การประชุมกลุ่มย่อย เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ โดยมีผู้เข้าร่วม จำนวน ๑๖๗ คน ซึ่งได้จัดประชุมกลุ่มย่อยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรม Zoom Meeting มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ และประเมินศักยภาพ ความพร้อม ปัญหา และความต้องการของคนพิการ และของแต่ละหน่วยงาน ที่รับผิดชอบตามกฎหมายและตามแผนฯ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรด้านคนพิการ โดยเชิญตัวแทนจากหน่วยงานกว่า ๑๕ หน่วยงาน ได้แก่ องค์กรคนพิการ ภาคเอกชน กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักนายกรัฐมนตรี และมีผู้เข้าร่วมจำนวน ๑๖๗ คน

๔. การประชุมยกร่างแผนฯ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ โดยมีผู้เข้าร่วม จำนวน ๑๐๕ คน

๕. การประชุมยกร่างแผนฯ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ โดยมีผู้เข้าร่วม จำนวน ๙๘ คน

๖. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ จำนวน ๔ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด ๔๔๐ คน ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วม ๗๑ คน (๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วม ๙๖ คน (๓) ภาคกลางและภาคตะวันออก เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วม ๑๙๘ คน และ (๔) ภาคตะวันตกและภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วม ๗๕ คน ซึ่งเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรม Zoom Meeting และลงคะแนนเพื่อให้ความเห็นผ่าน Google form

สำหรับการดำเนินการช่วงต่อไป ได้กำหนดให้มีการประชุมเพื่อวิพากษ์ต่อร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๕ โดยจะสามารถไหลต่อร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ ได้ในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ นอกจากนี้ ในการจัดทำร่างแผนฯ ฉบับที่ ๖ จะมีการจัดทำตัวชี้วัดให้มีความชัดเจนจากแผนเดิม มีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อตอบโจทย์

และตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยแผนฉบับนี้ถือเป็นแผนปฏิบัติการ ซึ่งกำหนดให้เป็นแผนระดับที่ ๓ จึงมีความแตกต่างจากแผนเดิมคือต้องมีการกำหนดโครงการและตัวชี้วัด ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องใส่โครงการเข้าไปกว่า ๓๐๐ – ๔๐๐ โครงการ เพื่อให้หน่วยงานสามารถเลือกโครงการซึ่งจะมีตัวชี้วัดไว้ได้เลย โดยขอให้หน่วยงานที่สนใจนำโครงการมาใส่และตัวชี้วัดมาใส่ไว้ด้วย

๓.๓.๑.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

(๑) ควรมุ่งเน้นหลักการความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality) และหลักการพัฒนาไปด้วยกัน (Disability Inclusive Development) ในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๖ โดยไม่จำกัดกรอบไว้ตามยุทธศาสตร์ “EQUAL” ตามแผนฯ ฉบับที่ ๕ เดิมเท่านั้น

(๒) ควรจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์หรือเป้าประสงค์ที่ต้องทำให้สัมฤทธิ์ผลในระยะเวลา ๕ ปี รวมทั้งในแต่ละตัวชี้วัดตามแผนฯ ฉบับที่ ๖ จะต้องส่งผลกระทบต่อกรอบเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ ๒

(๓) ควรนำแผนด้านอื่น ๆ อาทิ แผนระดับชาติด้านการศึกษาคนพิการ ของกระทรวงศึกษาธิการ นำมาใช้เชื่อมโยงในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๖ ให้มีความครอบคลุมประเด็นคนพิการให้มากขึ้น

(๔) ควรมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการการจัดทำโครงการและงบประมาณของทุกกระทรวง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยผู้แทนสภาพัฒน์ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า แผนของกระทรวงจะต้องตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ไม่ใช่ตัวชี้วัดหรือ output ของแต่ละโครงการ การจัดทำแผนปฏิบัติการที่เป็นภาพรวมของคนพิการ แต่ละยุทธศาสตร์ในแต่ละแนวทาง ในตัวชี้วัด ผลรวมจะต้องส่งผลให้เกิดผลกระทบ (Impact) ภายใน ๕ ปี โดยตัวชี้วัดต้องแสดงให้เห็นผลลัพธ์ผลกระทบที่ชัดเจนที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น การนำโครงการที่จะนำเข้ามาในแผนจึงควรมีความชัดเจนว่าใน ๕ ปีต้องการจะเห็นอะไร แล้วนำโครงการที่จะส่งผลกระทบที่จะสามารถเติมเต็มเข้าไปในเรื่องของคนพิการ โดยมองประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และจัดลำดับความสำคัญในการจัดทำโครงการที่ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ ๒ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น ตรงเป้าหมาย และมีน้ำหนักมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้แทนจาก พก. ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ได้รับข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากที่ประชุมข้างต้นเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาและหารือร่วมกับทีมที่ปรึกษาในการจัดทำแผนดังกล่าวต่อไป

๓.๓.๒ การเสวนา เรื่อง "ทิศทางการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านคนพิการ ภายหลังสิ้นสุดแผนปฏิรูปประเทศ" เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕^{๒๔}

๓.๓.๒.๑ ความเป็นมาของการเสวนา

ด้วยคณะกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการคนพิการ แล้วนำเสนอ

^{๒๔} สรุปการเสวนา เรื่อง "ทิศทางการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านคนพิการภายหลังสิ้นสุดแผนปฏิรูปประเทศ" เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ ห้อง THE EnCony ชั้น Ground โรงแรม ดิเอนโคนี เรสซิเดนซ์ จังหวัดระยอง จัดโดยคณะกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม วุฒิสภา ร่วมกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ต่อคณะกรรมการกิจการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา โดยภารกิจสำคัญหนึ่งของคณะกรรมการกิจการคนพิการ คือ การพิจารณาศึกษาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ มีจำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ (๑) กิจกรรมปฏิรูป : การขึ้นทะเบียนคนพิการเพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง (๒) การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) (๓) การปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยระยะเวลาการดำเนินงานของแผนปฏิรูปประเทศจะสิ้นสุดลงในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ นี้ ตามมติของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ตามแผนปฏิรูปประเทศจะถูกปรับไปอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และแผนปฏิบัติการของแต่ละหน่วยงาน และคณะกรรมการกิจการคนพิการ วุฒิสภา ได้เดินทางเข้าพบอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อหารือทิศทางการขับเคลื่อนประเด็นคนพิการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ภายหลังสิ้นสุดแผนปฏิรูปประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยได้มีข้อเสนอขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการนำเสนอประเด็นปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่

๑. กิจกรรมปฏิรูป : การขึ้นทะเบียนคนพิการเพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

๒. การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

๓. การปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๔. การผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID)

๕. มาตรการส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการในหน่วยงานภาครัฐ

เพื่อนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ แผนปฏิบัติการของกระทรวง รวมทั้งแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปี เพื่อผลักดันและขยายผลการดำเนินงานประเด็นปฏิรูปประเทศด้านคนพิการข้างต้น ให้สัมฤทธิ์ผลและเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงต่อไป ตลอดจนนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการต่อไป

คณะกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการกิจการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา จึงเห็นควรจัดเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง ทิศทางการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านคนพิการ ภายหลังสิ้นสุดแผนปฏิรูปประเทศ” ร่วมกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ภายหลังสิ้นสุดแผนปีในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมทั้งเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ ทิศทาง แนวทาง และเป้าหมายการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศ และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้านคนพิการ เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องเสนอต่อวุฒิสภา รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓.๓.๒.๒ ผลการเสวนา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้ส่งมอบข้อเสนอต่อการสืบชะตาแผนปฏิรูปด้านคนพิการไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้กับอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

“ข้อเสนอต่อการสืบชะตาแผนปฏิรูปด้านคนพิการไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖”

๑. เสนอให้เพิ่มเติมข้อความไว้ในช่วงต้นของร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ “...ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ (๑) การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการเพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง (๒) การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) (๓) การปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๔) การผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ซึ่งถือเป็นหมุดหมายสำคัญในทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๕ และ (๕) มาตรการส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ โดยหน่วยงานรัฐถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฉบับนี้...” รวมทั้งควรนำเป้าหมาย ตัวชี้วัด ตลอดจนเจตนารมณ์ของแผนการปฏิรูปมาบรรจุไว้เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ ด้วย เพื่อตระหนักว่าเจตนารมณ์ของการปฏิรูปประเทศยังคงอยู่จึงควรได้รับการสานต่อเพื่อให้การทำงานในเชิงเป้าหมายมีพลังมากขึ้นและแสดงความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ

๒. เสนอให้ปรับเพิ่มเติมทั้ง ๕ ประเด็นไว้ในร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖

ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ : การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการเพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง โดยปรับปรุงหลักเกณฑ์และประเภทความพิการ การวินิจฉัยและการตรวจประเมินความพิการ จัดทำฐานข้อมูลคนพิการให้สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นแบบเรียลไทม์ (Real - time) และคนพิการเข้าถึงได้

ประเด็นที่ ๒ : การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) โดยกำหนดหลักการเข้าถึงโดยสะดวกถ้วนหน้าไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐและกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และกำหนดให้มีหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่เป็นข้อต่อให้เกิดการกำหนด รับรอง และเผยแพร่มาตรฐานด้านการเข้าถึงโดยสะดวกถ้วนหน้า (Accessibility for All) รวมทั้งเป็นกลไกสนับสนุนการบังคับใช้มาตรฐานดังกล่าว

ประเด็นที่ ๓ : การปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยการยกระดับกองทุนให้เป็นนิติบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน สนับสนุนงบประมาณสำหรับศูนย์คนพิการทั่วไปตามรายหัว

ประเด็นที่ ๔ : การผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ซึ่งถือเป็นหมุดหมายสำคัญในทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๕ โดยเร่งรัดติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีของหน่วยงานของรัฐในการจัดสรรงบประมาณเฉพาะด้านคนพิการ (Disability Specific Development : DSD) และงบประมาณที่ผนวกรวมงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID)

ประเด็นที่ ๕ : มาตรการส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการโดยหน่วยงานรัฐ โดยการเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐจ้างงานคนพิการให้ครบถ้วนตามกฎหมายกำหนด และกำหนดมาตรการทางงบประมาณเพื่อนำเงินจากหน่วยงานรัฐที่ไม่จ้างงานคนพิการไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด นำส่งเข้าอุดหนุนกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

โดยประธานคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ได้ส่งมอบข้อเสนอต่ออธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อพิจารณาดำเนินการบรรจุประเด็นการปฏิรูปประเทศ และประเด็นด้านคนพิการ ๕ ประเด็นข้างต้นไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ ในช่วงท้ายของงานเสวนาด้วย

บทที่ ๔

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ บทสรุป

คณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการติดตามการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) ด้วยการติดตามการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. พิจารณาติดตามการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) รวมทั้งแผนงานบูรณาการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการงบประมาณด้านคนพิการเข้ากับงบประมาณกระแสหลัก โดยคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้ติดตามการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๗ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง และได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแนวทางการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ดังนี้

๑) สำนักงานงบประมาณ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนงาน กิจกรรม และโครงการซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นการเฉพาะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า มีการจัดทำงบประมาณเพื่อให้คนพิการเข้าถึงเช่นเดียวกันกับคนทั่วไปอย่างไร รวมถึงเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ

๒) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดให้มีการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ให้ชัดเจนโดยอ้างอิงบทบัญญัติตามมาตรา ๑๓ (๔/๑) ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดว่า “ให้สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการได้รับสิทธิประโยชน์ของคนพิการให้คำแนะนำและช่วยเหลือคนพิการให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้” ประกอบกับมาตรา ๗๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดว่า “ในการจัดสรรงบประมาณรัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๓) การพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณและแผนงานบูรณาการงบประมาณหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรงแต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) และงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ในแต่ละปีของทุกกระทรวงควรเรียนเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าวด้วย

๔) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ที่มีความเชื่อมโยงกับการจ้างงานคนพิการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้กับทุกหน่วยงานอย่างถูกต้องและชัดเจน เนื่องจากจะทำให้สามารถจัดทำงบประมาณได้อย่างเหมาะสม

๕) สำนักงบประมาณในฐานะที่รับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณในภาพรวม ควรออกแบบสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือกำหนดไว้ในคู่มือการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานตั้งแต่แรกว่ามีการจัดสรรงบประมาณหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรงแต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) หรือไม่ อย่างไร

๖) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฐานะหน่วยงานร่วมรับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี ควรปรับแนวคิดเดิมที่เป็นการจัดสรรงบประมาณมีเป้าหมายในการบูรณาการงบประมาณข้ามกระทรวง (Integration) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนเป็นการจัดสรรงบประมาณอย่างครอบคลุม (Inclusive) ถึงแผนงานหลักของกระทรวงควบคู่กันด้วย

๗) แม้จะมีการกำหนดให้ทุกกระทรวงเสนอแผนงาน กิจกรรม และโครงการต่อสำนักงบประมาณเพื่อพิจารณา แต่เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณมีความเข้มแข็งและบูรณาการในดำเนินการจัดทำงบประมาณให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรเป็นหน่วยงานหลักจัด ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานและตัวชี้วัดการจัดทำงบประมาณประจำปี รวมถึงให้ความสำคัญด้านงานวิจัยในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังมีการศึกษาเรื่องนี้้น้อยมาก โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอซึ่งไม่ถึงร้อยละ ๑ ของค่า GDP (Gross domestic product) ของประเทศ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น ประกอบกับมาตรา ๗๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ “ในการจัดสรรงบประมาณรัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๘) สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มาตรา ๑๓ (๔/๑) และมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๗๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยต้องมีหลักการจัดสรรงบประมาณ

หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยตรง แต่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มรวมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) เป็นหลักการพื้นฐานในการจัดทำงบประมาณดังกล่าว รวมถึงควรมีการจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัด โดยคำนึงถึงหลักการในระดับสากลหรือหลักการตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าร่วม เป็นพันธกรณี ได้แก่ หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goal : SDGs) ของ the United Nations แลกเปลี่ยนปณิธานว่าด้วยแผนปฏิบัติการ เพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy) แลกเปลี่ยนจากการ์ตาว่าด้วยทศวรรษ คนพิการแห่งเอเชียแปซิฟิก ๒๕๖๖-๒๕๗๕ (Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with Disabilities, ๒๐๒๓-๒๐๓๒) (ESCAP) รวมถึงหลักสิทธิและรวบรวมข้อมูล ในข้อ ๓๑ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD)

๒. พิจารณาติดตามการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม และได้มีข้อเสนอต่อการจัดทำ แผนดังกล่าว จำนวน ๔ ข้อ ดังนี้

๑) ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ผนวกรวมประเด็นคนพิการไว้ในกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ตามหลักการการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) รวมถึงควรปรับแผนดังกล่าวให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ที่เกี่ยวกับคนพิการทั้ง ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์ และ ๑๑ ตัวชี้วัด โดยต้องผนวกรวมไว้ทุกด้านและทุกหมวดหมู่ที่มีความเกี่ยวข้องสำคัญ มิใช่เพียง ด้านใดด้านหนึ่งหรือเพียง “ด้านสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค” เท่านั้น ไปจนถึงควรกำหนด เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนงานโครงการสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักการ DID ด้วย เนื่องจากประเด็น คนพิการเป็นประเด็นตัดขวาง (Cross-Cutting Issue) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในทุกมิติ อาทิ

(๑) ควรผนวกรวมประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนรวมถึง คนพิการเข้าถึงได้โดยสะดวก (Accessibility for All) ตามหลักการการออกแบบที่เป็นสากล เป็นมิตร และเป็นธรรมเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design : UD) เข้ากับหมวดหมู่ที่ ๘. พื้นที่ และเมืองมีความเจริญ ทันสมัย และน่าอยู่

(๒) ควรผนวกรวมประเด็นการปฏิรูปขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการ ได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง ตามแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ เข้ากับหมวดหมู่ที่ ๑๓. ภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง

(๓) ควรผนวกรวมประเด็นการเข้าถึงการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Accessible Tourism for All) เข้ากับหมวดหมู่ที่ ๒. การท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน

(๔) ควรผนวกรวมคนพิการไว้ในเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนงานโครงการสำคัญ ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น

- ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (กำลังคนมีสมรรถนะสูงตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ) : คนพิการมีงานทำและรายได้ที่เหมาะสม กับศักยภาพของคนพิการ/การมีงานทำของคนพิการเพิ่มขึ้น โครงการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ ในตลาดแรงงานเปิด

- ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (การได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพียงพอ) : สัดส่วนคนพิการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของรัฐ เพิ่มขึ้น โครงการศึกษาและพัฒนาการเข้าถึงความคุ้มครองทางสังคมของคนพิการ

ทั้งนี้ ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แต่งตั้งผู้แทนกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และผู้แทนสมาคมสภาคนพิการทุกประเภท แห่งประเทศไทยร่วมเป็นคณะทำงานในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ด้วย

๒) ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.) กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดทำแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวกับคนพิการ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และแผนการจัด การศึกษาสำหรับคนพิการ เป็นต้น โดยต้องเชื่อมโยงและบูรณาการแผนต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อจัดลำดับ ความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดตัวชี้วัด ไปจนถึงกำหนดผลกระทบ (Impact) ที่คาดหวัง อันจะทำให้ การดำเนินการตามแผนต่างๆ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ประกอบกับ

(๑) ขอให้พก. และสศศ. ขยายระยะเวลาแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ให้สิ้นสุดในปี ๒๕๖๕ แทน เพื่อจัดให้มีแผนฉบับถัดไปให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

(๒) ขอให้การจัดทำแผนต่างๆ โดยเฉพาะแผนระดับ ๓ ควรให้ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการจัดทำ ขับเคลื่อน ดำเนินการ และติดตามการดำเนินการ ตามแผนด้วย

(๓) ขอให้โครงการ แผนงาน และกิจกรรมต่างๆ ตามแผนข้างต้น ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ที่ต้องจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการหรือความพิการ อย่างเป็นระบบ (Disaggregated Data)

๓) ขอให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (กพช.) พิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ร่วมกันจัดทำ “แผนงานบูรณาการด้านการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” ในส่วนงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ให้ทันต่อการจัดทำพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้สามารถนำแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวกับคนพิการข้างต้นถูกนำไปสู่การปฏิบัติ ให้เป็นรูปธรรมจริง รวมถึง

(๑) ขอให้กพข. มอบหมายและติดตามให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ บูรณาการประเด็นคนพิการเข้ากับงบประมาณรายจ่ายประจำปีของตนด้วย ตามข้อเสนอและรายละเอียดที่ปรากฏตาม “รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ของคณะกรรมการการสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี ๒๕๖๒”

(๒) ขอให้กพข. มอบหมายให้สำนักงานงบประมาณ ร่วมกับพก. กำหนดข้อเสนอของงบประมาณและกำหนดหลักเกณฑ์การของงบประมาณ ที่ต้องสามารถจำแนกข้อมูลกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นคนพิการจำนวนเท่าใด ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๑๗.๑๘ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ข้อที่ ๓๑ เพื่อจะได้สามารถวิเคราะห์งบประมาณด้านคนพิการว่าสอดคล้องกับแผนต่างๆ หรือไม่ อย่างไร ได้ชัดเจนมากขึ้น

๔) ขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) เป็นหน่วยงานหลัก (Focal Point) ในการแปลงแผนระดับต่างๆ สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการบูรณาการข้ามแผน ข้ามกระทรวง ซึ่งนอกจากจะใช้แนวทางในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติในส่วนที่ ๓ ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ เป็นต้นแบบแล้ว เช่น (๑) การให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ และ (๒) การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านคนพิการของจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ เป็นต้น พก. ต้องดำเนินการผ่านกลไกซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๖ (๑) ประกอบกับมาตรา ๑๓/๑ ที่กำหนดให้กพข. มีอำนาจเสนอแผนหลัก ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และ พก. สามารถตรวจสอบการได้รับสิทธิประโยชน์ของคนพิการ เพื่อรายงานต่อกพข. ให้พิจารณาดำเนินการก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการต่อไป

๓. พิจารณาติดตามการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เพื่อให้การจัดทำแผนดังกล่าวเป็นไปตามหลักความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality) และสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และยุทธศาสตร์อินชอนเพื่อทำสิทธิให้เป็นจริง (Incheon Strategy : Make the Right Real) รวมทั้งหลักการพัฒนาที่ผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ที่เป็นแนวทางหลักของทศวรรษของคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม และได้มีข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ดังนี้

(๑) ควรมุ่งเน้นหลักการความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality) และหลักการพัฒนาไปด้วยกัน (Disability Inclusive Development) ในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๖ โดยไม่จำกัดกรอบไว้ตามยุทธศาสตร์ “EQUAL” ตามแผนฯ ฉบับที่ ๕ เดิมเท่านั้น

(๒) ควรจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์หรือเป้าประสงค์ที่ต้องทำให้สัมฤทธิ์ผลในระยะเวลา ๕ ปี รวมทั้งในแต่ละตัวชี้วัดตามแผนฯ ฉบับที่ ๖ จะต้องส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ ๒

(๓) ควรนำแผนด้านอื่น ๆ อาทิ แผนระดับชาติด้านการศึกษาคนพิการ ของกระทรวงศึกษาธิการ นำมาใช้เชื่อมโยงในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๖ ให้มีความครอบคลุม ประเด็นคนพิการให้มากขึ้น

(๔) ควรมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการการจัดทำโครงการและงบประมาณ ของทุกกระทรวง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ ผู้แทนสภาพัฒนาฯ ได้มีข้อเสนอว่าแผนของกระทรวงจะต้องตอบสนอง ต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ไม่ใช่ตัวชี้วัดหรือ output ของแต่ละโครงการ การจัดทำแผนปฏิบัติการที่เป็นภาพรวมของคนพิการ แต่ละยุทธศาสตร์ในแต่ละแนวทาง ในตัวชี้วัด ผลรวมจะต้องส่งผลให้เกิดผลกระทบ (Impact) ภายใน ๕ ปี โดยตัวชี้วัดต้องแสดงให้เห็นผลลัพธ์ ผลกระทบที่ชัดเจนที่จะเกิดขึ้นกับ กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น การนำโครงการที่จะนำเข้ามาในแผนจึงควรมีความชัดเจนว่าใน ๕ ปีต้องการ จะเห็นอะไร แล้วนำโครงการที่จะส่งผลกระทบที่จะสามารถเติมเต็มเข้าไปในเรื่องของคนพิการ โดยมองประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และจัดลำดับความสำคัญในการจัดทำโครงการที่ตอบโจทย์ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ ๒ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น ตรงเป้าหมาย และมีน้ำหนักมากขึ้น

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา ได้นำส่ง “ข้อเสนอต่อการสืบชะตาแผนปฏิรูปด้านคนพิการไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ ฉบับที่ ๖” ต่อกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยเสนอให้เพิ่มเติมข้อความ ไว้ในช่วงต้นของร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ “...ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ (๑) การปฏิรูปการขึ้น ทะเบียนคนพิการเพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง (๒) การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) (๓) การปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๔) การผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ซึ่งถือเป็นหมุดหมายสำคัญในทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๕ และ (๕) มาตรการส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการโดยหน่วยงานรัฐถือเป็น หัวใจสำคัญที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฉบับนี้ ...” รวมทั้งควรนำเป้าหมาย ตัวชี้วัด ตลอดจนเจตนารมณ์ของแผนการปฏิรูปมาบรรจุไว้เป็นหนึ่ง ในเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ ด้วย

จากการติดตามการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) ทั้ง ๓ เรื่องข้างต้น ประกอบกับการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐต่างๆ รวมถึงศึกษาแนวคิด งานวิชาการ กฎหมาย และข้อมูลตามพันธกรณีระหว่างประเทศและขององค์การระหว่างประเทศต่างๆ พบว่าสังคมไทยมักจะเข้าใจว่าประเด็นคนพิการต้องเกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือ พก. เท่านั้น แต่แท้จริงแล้วประเด็นคนพิการควรถูกผนวกเข้าไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม กล่าวคือ ควรนำประเด็นคนพิการผนวกวบรวมกับนโยบาย แผนงาน และโครงการของทุกกระทรวง ทบวง กรม แต่ก็ยังไม่มี การขับเคลื่อน และมีปัญหาอุปสรรคในทางปฏิบัติ

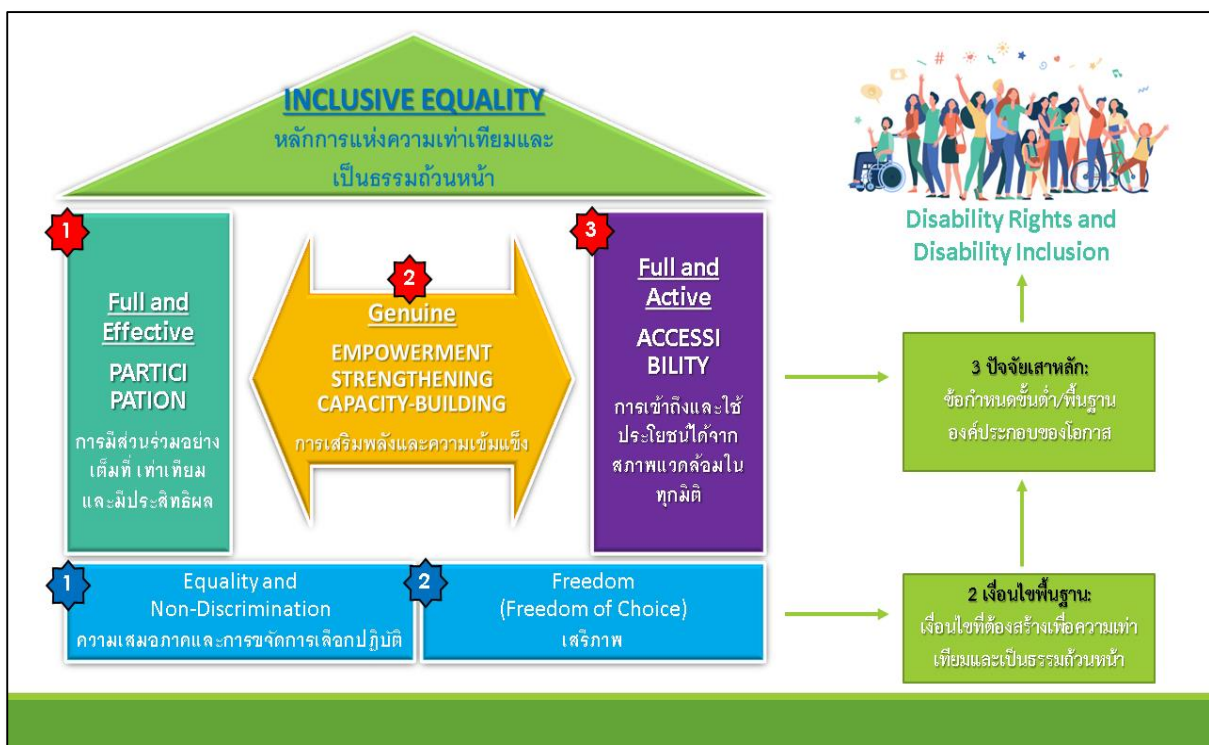
ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายถึงแนวทางที่จะช่วยทำให้องค์กรทุกภาคส่วน สามารถกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผน/โครงการ/กิจกรรม พัฒนากฎหมาย จัดสรรงบประมาณ จัดตั้งโครงสร้างหรือกลไก ไปจนถึงเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติ ที่ครอบคลุมถึงคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้ภาครัฐเห็นว่าทุกหน่วยงานมีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้งนี้ การพัฒนาเฉพาะสำหรับคนพิการ (Disability Specific Development) ภายใต้กระทรวงใด กระทรวงหนึ่ง หรือกรมใดกรมหนึ่ง จึงไม่ใช่คำตอบที่ยั่งยืน จำเป็นต้องขับเคลื่อนการบูรณาการประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก โดยเฉพาะต้องสร้างการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงาน ในการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทาง แผนงานและโครงการของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีความเข้าใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของแผนดังกล่าวอันจะช่วยให้การขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงานเกิดขึ้นได้จริงและเป็นรูปธรรม

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาการดำเนินการด้านการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยเฉพาะการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ผ่านการติดตามการดำเนินงานและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ การติดตามการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และการติดตามการจัดทำร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ประกอบกับการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐต่างๆ ปรากฏว่ายังพบความท้าทาย ปัญหาอุปสรรค และช่องว่างในการผนวกประเด็นคนพิการตั้งแต่การกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผน/โครงการ/กิจกรรม การพัฒนากฎหมาย การจัดสรรงบประมาณ การจัดตั้งโครงสร้างหรือกลไก ไปจนถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติ ของหน่วยงานต่างๆ ที่ควรเป็นไปตามมาตรา ๗๑ วรรคสี่ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้น เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ร่วมกันขับเคลื่อนงานบูรณาการประเด็น

คนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลักอย่างเป็นรูปธรรม คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ จึงได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development: DID) เพื่อขอให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จำนวน ๘ ข้อ ดังนี้

๑. การกำหนดกฎหมาย นโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการแห่งความเท่าเทียมและเป็นธรรมถ้วนหน้า (Inclusive Equality) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development : DID) โดยประกอบด้วย ๓ ปัจจัยเสาหลัก ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ที่ เท่าเทียม และมีประสิทธิผลของคนพิการและองค์กรด้านคนพิการ (Full and Effective Participation) (๒) การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมในทุกมิติ (Accessibility) (๓) การเสริมพลังอำนาจหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มศักยภาพ (Empowerment / Capacity Building) **ประกอบกับ ๒ เสาเข็มพื้นฐาน** ได้แก่ (๑) ความเสมอภาคและการขจัดการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non-Discrimination) และ (๒) เสรีภาพ (Freedom) โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือ คนพิการจะต้องมีทั้งบทบาทหน้าที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากระแสหลัก ต้องมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้การขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายเป็นไปตามสิทธิ ความต้องการจำเป็นและเจตจำนงของคนพิการซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างตามแต่ละประเภทความพิการ

ทั้งนี้ ควรต้องนำหลักการและวิธีการเกี่ยวกับ “การพัฒนากระแสหลักที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development)” ตามที่พันธกรณีระหว่างประเทศและเอกสารขององค์การระหว่างประเทศต่างๆ เน้นย้ำไว้ไปปรับใช้ โดยปรากฏรายละเอียดตามบทที่ ๒ แนวคิดงานวิชาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) อ้างอิงถึงคนพิการโดยตรงใน ๗ เป้าหมาย ๘ เป้าประสงค์ และ ๑๑ ตัวชี้วัด^{๒๕}

(๒) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ข้อที่ ๓๒ ความร่วมมือระหว่างประเทศ^{๒๖}

(๓) ปฏิญญาจากการดำว้ด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕ (Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with Disabilities, ๒๐๒๓ – ๒๐๓๒)^{๒๗}

(๔) แถลงการณ์ปักกิ่งว่าด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy)^{๒๘}

(๕) ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy)^{๒๙}

(๖) แนวทางของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการครอบคลุมคนพิการไว้ใน การดำเนินการระดับโลกของสหภาพยุโรป (EU Guidance note on inclusion of persons with disabilities in EU global actions)^{๓๐}

^{๒๕} เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับคนพิการ สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
<https://www.internationaldisabilityalliance.org/SDGs>

^{๒๖} อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crpd>

^{๒๗} ปฏิญญาจากการดำว้ด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕ (Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with Disabilities, ๒๐๒๓ – ๒๐๓๒) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.maketherightreal.net/incheon-strategy/th/ปฏิญญารัฐมนตรีว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชีย-และแปซิฟิก-พศ-๒๕๕๖-๒๕๖๕>

^{๒๘} แถลงการณ์ปักกิ่งว่าด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
https://www.unescap.org/sites/default/files/INF_๗_Beijing%๒๐Declaration%๒๐and%๒๐Action%๒๐Plan.pdf

^{๒๙} ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.un.org/en/content/disabilitystrategy/>

^{๓๐} แนวทางของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการครอบคลุมคนพิการไว้ใน การดำเนินการระดับโลกของสหภาพยุโรป (EU Guidance note on inclusion of persons with disabilities in EU global actions) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
<https://www.edf-feph.org/eu-guidance-note-on-inclusion-of-persons-with-disabilities-in-eu-global-actions-joint-reaction-by-edf-and-iddd/>

(๗) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการและความร่วมมือเพื่อประชาคมอาเซียนที่ฟื้นตัวได้ (ASEAN Declaration on Disability-Inclusive Development and Partnership for a Resilient ASEAN Community)^{๓๑} และ

(๘) การเดินทางสามทศวรรษสู่การครอบคลุมถึงคนพิการ: การประเมินสถานะของการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการในเอเชียและแปซิฟิก (A Three-Decade Journey towards Inclusion: ASSESSING THE STATE OF DISABILITY-INCLUSIVE DEVELOPMENT IN ASIA AND THE PACIFIC)^{๓๒}

๒. การจัดทำงบประมาณที่ต้องครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting: DIB) ซึ่งเป็นหลักประกันสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development: DID) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด โดย

๒.๑ ขอให้รัฐบาล สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดไว้ตั้งแต่แนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ คู่มือปฏิบัติการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ แบบฟอร์มคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี ไปจนถึงในระบบการจัดการงบประมาณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Budgeting) ระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) และระบบสารสนเทศติดตามประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) โดยสามารถกำหนดประเด็นคนพิการเป็นหนึ่งในแนวทางฯ หนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ฯ หรือการกำหนดเป็นหมวด/คำสำคัญ/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด/กลุ่มเป้าหมายมาตรฐาน ในคู่มือฯ แบบฟอร์มฯ และทั้ง ๓ ระบบ ข้างต้น ซึ่งยังช่วยให้สามารถสืบค้นข้อมูลงบประมาณเกี่ยวกับคนพิการลึกลงไปถึงรายละเอียดของเนื้อหาโครงการและกิจกรรมได้ เพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๑ บัญญัติว่า “ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

๒.๒ ขอให้สำนักงานงบประมาณ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนงาน กิจกรรม และโครงการ ที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการหรือมีคนพิการเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรง (Disability Specific Development : DSD) แต่เป็นโครงการที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development: DID) รวมถึง

^{๓๑} ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการและความร่วมมือเพื่อประชาคมอาเซียนที่ฟื้นตัวได้ (ASEAN Declaration on Disability-Inclusive Development and Partnership for a Resilient ASEAN Community) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://asean.org/asean-declaration-on-disability-inclusive-development-and-partnership-for-a-resilient-asean-community/>

^{๓๒} การเดินทางสามทศวรรษสู่การครอบคลุมถึงคนพิการ: การประเมินสถานะของการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการในเอเชียและแปซิฟิก (A Three-Decade Journey towards Inclusion: ASSESSING THE STATE OF DISABILITY-INCLUSIVE DEVELOPMENT IN ASIA AND THE PACIFIC) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://repository.unescap.org/bitstream/handle/๒๐.๕๐๐.๑๒๘๗๐/๕๑๖๓/ESCAP๒๐๒๒-RP-three-decade-journey-towards-inclusion.pdf?sequence=๑>

เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการ DID ต้องเข้าเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ได้แก่ (๑) คนพิการหรือองค์กรของคนพิการจะมีส่วนร่วมหรือไม่ คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ (Participation) โดยต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติที่ห้ามคนพิการเข้าไปมีส่วนร่วม (Non-Discrimination) (๒) คนพิการจะได้ประโยชน์หรือไม่ มีการจัดสรรทรัพยากรหรือสิทธิประโยชน์ให้แก่คนพิการหรือไม่ โดยอาจมีกระบวนการตรวจสอบและประเมินว่าผลผลิต ผลลัพธ์หรือผลกระทบ ส่งผลต่อคนพิการด้วย (Beneficiary) (๓) คนพิการจะได้รับการเสริมพลังหรือพัฒนาศักยภาพ ในทางใดทางหนึ่งหรือไม่ (Empowerment หรือ Capacity Building) (๔) สภาพแวดล้อมทั้งทาง กายภาพและดิจิทัล ไปจนถึงบริการ ซึ่งเกิดจากโครงการ หรือกิจกรรมดังกล่าว คนพิการมีสิทธิ ที่จะเข้าถึงได้หรือไม่ (Accessibility) มีการออกแบบที่ทุกคนเข้าถึงได้หรือไม่ (Universal Design หรือ Inclusive Design) หรือ (๕) มีการเก็บข้อมูลหรือสถิติเกี่ยวกับคนพิการหรือไม่ (Data collection and statistics) เป็นต้น

๒.๓ ขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) ควบคู่เชื่อมโยงไปกับการจ้างงานคนพิการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้กับทุกหน่วยงานอย่างถูกต้องและชัดเจน

๓. การปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^{๓๓} ที่ระบุครอบคลุมถึงคนพิการ ทั้ง ๕ หมายเหตุ ๗ กลยุทธ์ อย่างจริงจัง ได้แก่

(๑) หมายเหตุที่ ๔ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง กลยุทธ์ที่ ๒ การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๓ พัฒนาระบบบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพรูปแบบใหม่ที่น่าไปสู่การสร้างสังคมสูงวัย ที่มีสุขภาวะ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นอารยสถาปัตย์^{๓๔} และกลยุทธ์ที่ ๕ การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย กลยุทธ์ย่อย ที่ ๕.๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนบริการทางการแพทย์ โดยจัดทำ ฐานข้อมูลกลางด้านสุขภาพของประเทศให้คำนึงถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งข้อมูล ด้านความพิการด้วย

^{๓๓} แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/๒๕๖๕/E/๒๕๘/T_๐๐๐๑.PDF และ https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=๑๓๖๕๑

^{๓๔} ในบริบทดังกล่าวหมายความว่ารวมถึง การออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) ที่ครอบคลุมถึงการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีดิจิทัลด้วย

(๒) หมายความว่า ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโต ได้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๔ แก้ปัญหา ของกลุ่มเปราะบางในเมือง โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานเมือง อาทิ การออกแบบ เมืองตามหลักอารยสถาปัตย์

(๓) หมายความว่า ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคม ที่เพียงพอ เหมาะสม กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ ย่อยที่ ๔.๑ บูรณาการระบบความคุ้มครองทางสังคม โดยเพิ่มความเพียงพอของสิทธิประโยชน์ และลดการตกหล่นของกลุ่มเปราะบางอย่างผู้พิการ

(๔) หมายความว่า ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์ การพัฒนาแห่งอนาคต กลยุทธ์ที่ ๑ คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเองมีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดยดำเนินการตาม ๕) การพัฒนาระบบสนับสนุน การเรียนรู้ และ ๗) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่มให้เป็นทางเลือก แก่ผู้เรียนเพื่อยุติการออกกลางคัน กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง อย่างสื่อทางเลือกสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน และกลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนา ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

(๕) หมายความว่า ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ที่ ๓ การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหาร จัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๒ พัฒนาประสิทธิภาพของระบบเตือนภัย โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการให้ข้อมูล แจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อเวลา และสามารถเข้าถึงกลุ่มเปราะบาง ได้โดยง่าย

รวมถึงการเร่งจัดทำและขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๖ ที่เน้นการเสริมสร้างการบูรณาการการทำงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยการกำหนดแนวทางและตัวชี้วัดที่ยึดตามหลักการการพัฒนาที่ครอบคลุมคนพิการ (DID)

๔. การบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒ ให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งบัญญัติว่า “ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติ หน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใด มีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามอำนาจหน้าที่นั้น” ดังที่ปรากฏตามรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การเข้าถึงโดยสะดวกถ้วนหน้า (Accessibility for all in Action : AAA) ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ว่ามีบัญญัติกฎหมายและพันธกรณีระหว่าง

ประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๘ ฉบับ เช่น (๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ มาตรา ๑๖ (๔) ที่กำหนดให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้มีหน้าที่ “จัด ส่งเสริม และสนับสนุน การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม ตลอดจนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อให้คนพิการ หรือบุคคลซึ่งมีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเรียนรู้ได้ โดยสะดวกและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท ได้อย่างเท่าเทียม ทั้งถึง และเป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินควร” หรือ (๒) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๗) ที่กำหนดให้ “สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลต้องกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี ดิจิทัลตามหลักการการออกแบบที่เป็นสากล และการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ตามแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลด้วย” เป็นต้น

ทั้งนี้ คุรยกระดบปรับปรุงมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้กำหนดว่า (๑) การจัดทำหรือการจัดสรรงบประมาณของทุกหน่วยงานต้องคำนึงถึงการครอบคลุมถึงคนพิการด้วย โดยต้องกำหนดให้การจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Budgeting : DIB) เป็นตัวชี้วัดเพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๑ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๓๑ และปฏิญญาจาการ์ว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕ และ (๒) การที่หน่วยงานของรัฐใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ เพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๕

อนึ่ง กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ควรต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา ๑๓ (๔/๑) ที่บัญญัติว่า “ให้สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการได้รับสิทธิประโยชน์ของคนพิการให้คำแนะนำและช่วยเหลือคนพิการให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้” เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (DID) เกิดขึ้นจริงและเป็นรูปธรรมโดยเชื่อมโยงการทำงานของทุกหน่วยงานให้มากขึ้น

๕. การจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability Inclusive Development Index: DID Index) โดยขอให้พก. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำ (๑) การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ (Gender Responsive Budgeting: GRB)^{๓๕} (๒) ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ โดย OHCHR (Human Rights indicators on the

^{๓๕} การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ = Gender Responsive Budgeting-GRB สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://southcenter.dwf.go.th/wp-content/uploads/๒๐๒๑/๑๐/การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย.pdf> และ <https://kpi-lib.com/library/books/kpibook-๒๘๘๒๐/>

Convention on the Rights of Persons with Disabilities by OHCHR)^{๓๖} และยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy) มาปรับใช้เป็นแนวทางในการจัด DID Index ซึ่งเป็นการนำเอาหลักการการพัฒนาแบบองค์รวม (Inclusive Development) มาพัฒนาเป็นคู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติคนพิการ (Disabilities Responsive Budgeting: DRG) และมีการจัดทำตัวชี้วัดแบบบูรณาการข้ามหน่วยงาน ที่เป็นแก่นแนวนำให้กระทรวงต่าง ๆ สามารถกำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการ และงบประมาณ ที่ครอบคลุมถึงคนพิการ พร้อมกับเป็นแก่นแนวดึงที่นำไปสู่การพัฒนาโครงการไปจนถึงการให้บริการที่ครอบคลุมถึงคนพิการ ของหน่วยงานระดับปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ด้วย

๖. การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆ ต้องจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ หรือความพิการอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าประสงค์ที่ ๑๗.๑๘^{๓๗} และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๓๑^{๓๘} โดยแนะนำให้ใช้ชุดคำถามของกลุ่มวอชิงตัน (Washington Group Question Sets)^{๓๙} ซึ่งเป็นระเบียบวิธีในการจำแนกข้อมูลเรื่องคนพิการหรือความพิการ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลและสถิติเหล่านั้น ไปกำหนดกฎหมาย นโยบาย โครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ ดังเช่นที่สำนักงานสถิติแห่งชาติใช้ในการสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๖๕ (The ๒๐๒๒ Disability Survey)^{๔๐} ประกอบกับสามารถนำชุดเครื่องมือการสนับสนุนข้อมูลความพิการ (Disability Data Advocacy Toolkit)^{๔๑} ภายใต้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคนพิการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Stakeholder Group of Persons with Disabilities for Sustainable Development :

^{๓๖} ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ โดย OHCHR (Human Rights indicators on the Convention on the Rights of Persons with Disabilities by OHCHR) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Disability/Pages/SDG-CRPDIndicators.aspx#Indicators>

^{๓๗} “๑๗.๑๘ ยกกระตือรือร้นด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันเวลาและเชื่อถือได้ ที่จำแนกในเรื่องรายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติพันธุ์ สถานะการอพยพ ความพิการ ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามบริบทของประเทศ ภายในปี ๒๕๖๓”

^{๓๘} ๓๑. สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล ๑. รัฐภาคีจะดำเนินการเก็บรวบรวมสารสนเทศที่เหมาะสม รวมถึงข้อมูลทางสถิติและวิจัย เพื่อให้สามารถจัดทำและดำเนินการตามนโยบายเพื่อให้อนุสัญญานี้เกิดผล

^{๓๙} ชุดคำถามของกลุ่มวอชิงตัน (Washington Group Question Sets) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.washingtongroup-disability.com/> โดยประกอบด้วยชุดคำถามย่อย 6 ชุด ได้แก่ ๑) WG Short Set on Functioning (WG-SS) ๒) WG Short Set on Functioning – Enhanced (WG-SS Enhanced) ๓) WG Extended Set on Functioning (WG-ES) ๔) WG/UNICEF Child Functioning Module (CFM) ๕) WG ILO Labor Force Survey Disability Module (LFS-DM) และ ๖) WG/UNICEF Inclusive Education Module (IEM)

^{๔๐} การสำรวจความพิการ พ.ศ. 2565 (The 2022 Disability Survey) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/LI

^{๔๑} คณะทำงานขับเคลื่อนข้อมูลความพิการ (Disability Data Advocacy Working Group) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

<https://www.internationaldisabilityalliance.org/content/disability-data-advocacy-working-group>

SGPWD)^{๔๒} ซึ่งเป็นกลุ่มประสานงานหลักของ UNDESA, ECOSOC และ GA สำหรับนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติทั้งหมด ไปประยุกต์ใช้กับการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่จำแนกเกี่ยวกับคนพิการได้ด้วย

ทั้งนี้ ขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งพัฒนาฐานข้อมูลคนพิการให้สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นแบบทันทีทันใด (Real-time) และคนพิการเข้าถึงได้โดยสะดวก รายละเอียดปรากฏตามรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ^{๔๓}

๗. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความพิการ (Disability Focal Point: DFP) โดยมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการระดับสำนักหรือกองเป็นผู้ประสานงานด้านคนพิการ และแต่งตั้งผู้บริหารด้านการส่งเสริมความเสมอภาคด้านคนพิการ (Chief Disability Equality Officer: CDEO) โดยมีการแต่งตั้งผู้บริหารระดับรองปลัดกระทรวงหรืออธิบดีปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการส่งเสริมความเสมอภาคด้านคนพิการ เป้าหมายเพื่อให้ทุกส่วนราชการมีผู้บริหารและหน่วยงานภายในดูแลรับผิดชอบประเด็นความเสมอภาคของคนพิการโดยตรง และมีการจัดแผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของหน่วยงานต่าง ๆ และให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคของคนพิการ (Disability Equality Training: DET) ทั้งนี้ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านคนพิการข้างต้น เป็นในทำนองเดียวกันศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point: GFP)^{๔๔} โดยขอให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (กพช.) กำหนดนโยบายในเรื่องดังกล่าว หรืออาจแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเพิ่มอำนาจหน้าที่ดังกล่าว

^{๔๒} กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคนพิการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Stakeholder Group of Persons with Disabilities for Sustainable Development: SGPWD) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

<https://www.internationaldisabilityalliance.org/content/stakeholder-group-persons-disabilities>

^{๔๓} รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

<https://drive.google.com/drive/folders/1T170XHictunfrNm29Q2XGogZTKqIbMxE>

^{๔๔} ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point: GFP) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.facebook.com/gfpthailand/>

ทั้งนี้ ขอให้รัฐบาลผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้าสู่ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัด และเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค รวมถึงขอให้ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม
ด้านคนพิการ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ
(ก.น.บ.) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) และคณะกรรมการบริหารงาน
กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก) เพื่ออาศัยพื้นที่เป็นตัวตั้งในการค้นหาสภาพปัญหา
ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชากรทุกกลุ่ม รวมถึงกลุ่มคนพิการ ในการวิเคราะห์ปัญหา
และกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน ตามหลักการการพัฒนาแบบองค์รวม (Inclusive Development)
ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การรักษาความสงบเรียบร้อย
และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในพื้นที่ อันจะสามารถตอบสนองความต้องการของพื้นที่และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๕

๘. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (Disability
Inclusive Development: DID) อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยการศึกษาวิจัยแนวทางและต้นแบบ
DID ในมิติต่างๆ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจ และการประชุม
และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่หน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD), กันยายน ๒๕๕๘.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการ และความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงของคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การผนวกรวมประเด็นคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก (Disability Inclusive Development : DID) ของคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ วันพุธที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๘/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาระบบสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๒/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๔

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๔/๒๕๖๔
วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๕/๒๕๖๔
วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๕
วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๕
วันพุธที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๕
วันพุธที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๘/๒๕๖๖
วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ครั้งที่ ๙/๒๕๖๖
วันพุธที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖

สรุปการเสวนา เรื่อง "ทิศทางการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านคนพิการภายหลังสิ้นสุดแผน
ปฏิรูปประเทศ" เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ ห้อง THE EnCony
โรงแรม ดิเอนโคนี เรสซิเดนซ์ จังหวัดระยอง จัดโดยคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ
ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา ร่วมกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับคนพิการ สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
<https://www.internationaldisabilityalliance.org/SDGs>

ปฏิญญาจากการ์ตาว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๕
(Jakarta Declaration on the Asian and Pacific Decade of Persons with
Disabilities, ๒๐๒๓ – ๒๐๓๒) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
[https://www.maketherightreal.net/incheon-strategy/th/ปฏิญญารัฐมนตรีว่าด้วย
ทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก-พศ-๒๕๕๖-๒๕๖๕](https://www.maketherightreal.net/incheon-strategy/th/ปฏิญญารัฐมนตรีว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก-พศ-๒๕๕๖-๒๕๖๕)

แถลงการณ์ปักกิ่งว่าด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการเร่งปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อินซอน (Beijing Declaration, including the Action Plan to Accelerate the Implementation of the Incheon Strategy) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://www.unescap.org/sites/default/files/INF_๗_Beijing%๒๐Declaration%๒๐and%๒๐Action%๒๐Plan.pdf

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติที่ครอบคลุมถึงคนพิการ (The United Nations Disability Inclusion Strategy) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.un.org/en/content/disabilitystrategy/>

แนวทางของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการครอบคลุมคนพิการไว้ในการดำเนินการระดับโลก ของสหภาพยุโรป (EU Guidance note on inclusion of persons with disabilities in EU global actions) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.edf-feph.org/eu-guidance-note-on-inclusion-of-persons-with-disabilities-in-eu-global-actions-joint-reaction-by-edf-and-iddd/>

ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงความพิการและความร่วมมือเพื่อประชาคมอาเซียน ที่ฟื้นตัวได้ (ASEAN Declaration on Disability-Inclusive Development and Partnership for a Resilient ASEAN Community) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://asean.org/asean-declaration-on-disability-inclusive-development-and-partnership-for-a-resilient-asean-community/>

การเดินทางสามทศวรรษสู่การครอบคลุมถึงคนพิการ: การประเมินสถานะของการพัฒนาที่ครอบคลุม ถึงความพิการในเอเชียและแปซิฟิก (A Three-Decade Journey towards Inclusion: ASSESSING THE STATE OF DISABILITY-INCLUSIVE DEVELOPMENT IN ASIA AND THE PACIFIC) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://repository.unescap.org/bitstream/handle/๒๐.๕๐๐.๑๒๘๗๐/๕๑๖๓/ESCAP๒๐๒๒-RP-three-decade-journey-towards-inclusion.pdf?sequence=๑>

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/๒๕๖๕/E/๒๕๘/T_๐๐๐๑.PDF และ https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=๑๓๖๕๑

ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ โดย OHCHR (Human Rights indicators on the Convention on the Rights of Persons with Disabilities by OHCHR) สืบค้น เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Disability/Pages/SDG-CRPDindicators.aspx#Indicators>

ชุดคำถามของกลุ่มวอชิงตัน (Washington Group Question Sets) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
<https://www.washingtongroup-disability.com/>

การสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๖๕ (The ๒๐๒๒ Disability Survey) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/LI

คณะทำงานขับเคลื่อนข้อมูลความพิการ (Disability Data Advocacy Working Group)
 สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ <https://www.internationaldisabilityalliance.org/content/disability-data-advocacy-working-group>

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคนพิการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Stakeholder Group of Persons with Disabilities for Sustainable Development: SGPWD) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
<https://www.internationaldisabilityalliance.org/content/stakeholder-group-persons-disabilities>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)
ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่เกี่ยวข้องกับการ

ปรับปรุงล่าสุด วันที่ 3 พ.ย. 2565 โดย นายรัตน์ กิจธรรม

ตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565¹ และตามที่เผยแพร่ในเว็บไซต์สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ² ปรากฏว่าจากทั้งหมด 13 หมายเหตุเพื่อพลิกโฉมประเทศ **ครอบคลุมถึงคนพิการ โดยตรง รวม 4 หมายเหตุ 5 กลยุทธ์ และครอบคลุมถึงคนพิการอย่างมีนัยสำคัญ รวม 2 หมายเหตุ 2 กลยุทธ์ ได้แก่**

1. หมายเหตุที่ครอบคลุมถึงคนพิการโดยตรง รวม 4 หมายเหตุ 5 กลยุทธ์

1.1 หมายเหตุที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

กลยุทธ์ที่ 2 การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 พัฒนาบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพรูปแบบใหม่ที่น่าไปสู่การสร้างสังคมสูงวัยที่มีสุขภาพ โดยส่งเสริมการสร้างพื้นที่ชุมชนดิจิทัลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพะบบฐานนวัตกรรมบริการและผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อรูปแบบวิถีชีวิตปกติใหม่ อาทิ การให้คำปรึกษาทางไกลด้านสุขภาพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมโดยการใช้อาหารบำบัดและการบำบัดทางจิตด้วยการทำสมาธิ รวมทั้งการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในแต่ละช่วงวัยหรือเชื้อชาติเพื่อนามาวิเคราะห์แรงจูงใจในการใช้บริการ **ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นอารยสถาปัตย์** เพื่อรองรับการบริการส่งเสริมสุขภาพในระยะยาว การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับชุมชนสูงวัยการพัฒนาพื้นที่ด้านกีฬาและการออกกำลังกาย เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้ใช้บริการให้สามารถรับบริการส่งเสริมสุขภาพได้ยาวนานขึ้น อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีพลพิลัง กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเที่ยวไปทำงานไป

กลยุทธ์ที่ 5 การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนบริการทางการแพทย์ โดย 2) จัดทำฐานข้อมูลกลางด้านสุขภาพของประเทศ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำข้อตกลงร่วมกันที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานภาครัฐให้สามารถใช้ร่วมกันได้ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อาทิ การเจ็บป่วย การตาย **ความพิการ** สิทธิการประกันสุขภาพ ข้อมูลด้านวิจัยและนวัตกรรม ข้อมูลบุคลากรทางการแพทย์และผู้เชี่ยวชาญที่ผลิตและปฏิบัติงานจริง เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อยอดการจัดบริการและการวางแผนด้านกำลังคนในอนาคตตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสินค้าและบริการทางการแพทย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและประชาชนแต่ละกลุ่ม

¹ http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF

² <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13> และ https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651

1.2 หมายเหตุที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 แก้ปัญหาของกลุ่มเปราะบางในเมือง โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานเมือง อาทิ การออกแบบเมืองตามหลักอารยสถาปัตย์ ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย จัดให้มีระบบสวัสดิการที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่สมบูรณ์ และส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายชุมชนเมือง ในการช่วยเหลือและดูแลกลุ่มเปราะบางเบื้องต้น ทั้งในภาวะปกติและเมื่อเกิดภัยพิบัติ

1.3 หมายเหตุที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 บูรณาการระบบความคุ้มครองทางสังคม โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดเป้าประสงค์ของการจัดความคุ้มครองทางสังคมร่วมกัน การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในการจัดความคุ้มครองทางสังคมให้ชัดเจน รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้ทุกหน่วยงานสามารถทำงานบนฐานข้อมูลเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อลดความทับซ้อนระหว่างโครงการ/มาตรการ เพิ่มความเพียงพอของสิทธิประโยชน์ และลดการตกหล่นของกลุ่มเปราะบาง ทั้งผู้พิการ คนไร้บ้าน ผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน และผู้ที่ประสบความเดือดร้อน

1.4 หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดย 2) สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยการสร้างสื่อที่ใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักเข้าถึงได้ สื่อทางเลือกสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน รวมถึงสนับสนุนกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงสื่อในราคาที่เข้าถึงได้

2. หมายเหตุที่ครอบคลุมถึงคนพิการอย่างมีนัยสำคัญ รวม 2 หมายเหตุ 2 กลยุทธ์

2.1 หมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ที่ 3 การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 พัฒนาประสิทธิภาพของระบบเตือนภัย ให้มีความแม่นยำ ครอบคลุมภัยต่าง ๆ ที่ยังไม่มีระบบเตือนภัยในปัจจุบัน รวมทั้งการจัดทำระบบเตือนภัยในระดับพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับระบบเตือนภัยส่วนกลาง โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือ เทคโนโลยีให้รองรับกับระบบเตือนภัยในปัจจุบัน

และสามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ตลอดจนนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการให้ข้อมูลแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อเวลา และสามารถเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้โดยง่าย

2.2 หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 พัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาในระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเองมีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย 5) การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ โดย 7) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่มให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนเพื่ออยู่ดีการออกกลางคันและพัฒนากลไกสนับสนุนรวมถึงการปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อภาคเอกชนภาคประชาสังคม และองค์การที่ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแผนทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรมหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

.....

ภาคผนวก ข.

- รายชื่อคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา
- รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการและเลขานุการประจำคณะกรรมการ
- รายชื่อคณะอนุกรรมการ
- รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

รายชื่อคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

๑. นายวัลลภ ตังคณานุก์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตรี ไอสถ ภาวิไล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางทัศนียา ยะวานนท์	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	กรรมการ
๑๒. นายมณฑิร บัญญัติ	กรรมการ
๑๓. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๔. พลเอก วลีต โรจน์ภักดี	กรรมการ
๑๕. นายอำพล จินดาวัฒนะ	กรรมการ
๑๖. พลเรือเอก อะดุง พันธุ์เอี่ยม	กรรมการ
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์	
- นายอนุพร อรุณรัตน์	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นายวงศ์พันธ์ ฌณนัยพัต	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๓. นายศุภชัย สถีรศิลป์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๔. นางอุบล หลิมสกุล	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๕. นายเอกกมล แพทยานันท์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๖. นายอัครเดช สุพรรณฝ่าย	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๗. นางสาวผุสดี รุ่งเรืองผดุง	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๘. นางงามจิต แท้สุวรรณ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๙. นางสาวบุญชีรา ภูชนะจิต	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก ศุภเกษม องค์กรศิลป์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๑. นางนฤมล ล้อมทอง	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๒. นายเอกพิทยา เอี่ยมคงเอก	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๓. พันเอกหญิง เรืองพรรษา ชื่นนิยมธรรม	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๔. นางณัฐภักดิ์ อติเชษฐนิศ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๕. นายนิติ ถาวรวิชัย	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๖. นางอาทิตยา นรารักษ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๗. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนภิษฐ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๘. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๙. นางสาวมาลัย สาแก้ว	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๐. นางณัฐนีภรณ์ จันทร์โณทัย	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๑. นางนงลักษณ์ ลักษณะโกคิน	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๒. พันเอก ธนัญชัย พยัคตพงษ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๓. นายวิกร ภูพพัชร	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๔. นางสาวสุภาพิชญ์ ไชยดิษฐ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๕. นายสถาวร จันทรผ่องศรี	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๖. นายสำราญ อรุณธาดา	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ

- นายสุวัช สิงห์พันธุ์

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ

**รายชื่อคณะกรรมการ
คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส**

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลเอก ไพบยนต์ คำตันเจริญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ
๕. นายศุภชัย สติรศิลป์	อนุกรรมการ
๖. นายสำราญ อรุณธาดา	อนุกรรมการ
๗. นางสาวบุญชีรา ภูชนะจิต	อนุกรรมการ
๘. นายธนรัตน์ ธาราภรณ์	อนุกรรมการ
๙. นายอัครเดช สุพรรณฝ้าย	อนุกรรมการ
๑๐. นายศุภากร ปทุมรัตนธาร	อนุกรรมการ
๑๑. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย	
๑. นางทัศนียา ยวนนนท์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

**รายชื่อคณะกรรมการ
คณะกรรมการกิจการสตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศ**

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ และอนุกรรมการ
๒. พลเอก พหล สง่าเนตร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และอนุกรรมการ
๓. นางทัศนียา ยะวานนท์	ประธานคณะกรรมการ
๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๕. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๖. นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ
๗. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	อนุกรรมการ
๘. นายธีรฤทธิ กลิ่นกุสม	อนุกรรมการ
๙. นางสาวพัชรา พอจิต	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวอังคณา ใจกิจสุวรรณ	อนุกรรมการ
๑๑. นางสาวอุไร เล็กน้อย	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวฉัตรสุดา ศิริวงศ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ	
- นายอนุพร อรุณรัตน์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการ คณะกรรมการกิจการคนพิการ

๑. นายมณเฑียร บุญตัน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นางสาวเครือวัลย์ เทียงธรรม	อนุกรรมการ
๕. นางสาววิจิตา รชตะนันท์กุล	อนุกรรมการ
๖. นางสาววันทนี พันธ์ชาติ	อนุกรรมการ
๗. นายวิฑูต บุณนา	อนุกรรมการ
๘. นายสุชาติ โอวาทวรรณสกุล	อนุกรรมการ
๙. นางอาทิตยา นรารวัชร	อนุกรรมการ
๑๐. นายสว่าง ศรีสม	อนุกรรมการ
๑๑. นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางสาวงามตา อติสิริวัชร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย

๑. พลตรี โอสถ ภาวิไล	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓. นายธีรยุทธ สุนทรวิท	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๔. นางนุชจारी คล้ายสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๕. นางพวงแก้ว กิจธรรม	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๖. นางวัชราร ธีวไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นางสาวสรณภักดิ์ อนุมติราชกิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายสุพล บริสุทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายเอกกมล แพทยานันท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์ณัฐนิชา ไตรรักษา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

**รายชื่อคณะกรรมการ
คณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม กิจการผู้สูงอายุและสังคมสูงวัย**

๑. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
๒. นายอำพล จินดาวัฒนะ	ประธานคณะกรรมการ
๓. นายยุทธนา ทัพเจริญ	รองประธานคณะกรรมการ
	คนที่หนึ่ง
๔. นางจารุพันธ์ อึ้งภากรณ์	รองประธานคณะกรรมการ
	คนที่สอง
๕. นายณัฐเมศวร์ เรืองพิชัยพร	อนุกรรมการ
๖. นายดนัย อินสว่าง	อนุกรรมการ
๗. ศาสตราจารย์เกียรติคุณธรรมศักดิ์ พงษ์พิชญาภัตย	อนุกรรมการ
๘. พลเอก บุญลือ วงษ์ท้าว	อนุกรรมการ
๙. นายประกาศิต กายะสิทธิ์	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาววรัญญา เตียวกุล	อนุกรรมการ
๑๑. นางกรรณิการ์ บรรเทงจิตร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย	
๑. แพทย์หญิงพรรณพิมล วิบุลากร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายพลากร วงศ์กองแก้ว	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

๑. นางสาวภิรมย์ นิลทัพ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการ การพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
๒. นางธนยา สิงห์มณี	นิติกรชำนาญการ
๓. นางสาวงามตา อติสิริวัชร	นิติกรชำนาญการ
๔. นางสาวธรรมรัตน์ ศรีทองกุล	นิติกรชำนาญการ
๕. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	วิทยากรชำนาญการ
๖. นางจิตตินันท์ ศรีอังกานนท์	วิทยากรชำนาญการ
๗. นางสาวฉัตรสุตา ศิริวงศ์	นิติกรปฏิบัติการ
๘. นางสาวจิตรลดา องอาจ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นางสาวสุธาทิพย์ สมัครงการ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๑๐. นายรุ่งเพชร งามพร้อม	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๑. นายปิยะพงษ์ น้อยเจริญ	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
๑๒. นางสาวนธิดา ศรีอุตะ	พนักงานสนับสนุนการประชุม
๑๓. นางสาวศกลวรรณ พึ่งน้ำ	พนักงานสนับสนุนการประชุม

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖ โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๖

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักงานการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๖,
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๗, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๘